
3 1761 07458901 1

ANNA BOLEYN

KONGELIG ELSKOV II

Omslaget tegnet af Arild Rosenkrantz.

PALLE ROSENKRANTZ

ANNA BOLEYN

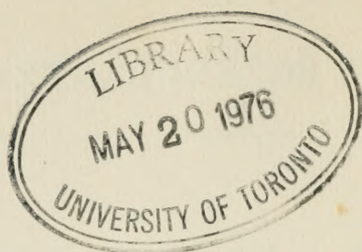
KONGELIG ELSKOV II

HISTORISK ROMAN FRA RENÆSSANCETIDEN

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN 1905 KRISTIANIA

Trykt hos J. Jørgensen & Co. (M. A. Hannover)

INDHOLD

PROLOGUE

I come no more to make you laugh: things now,
That bear a weigthy and a serious brow,
Sad, high, and working, full of state and woe,
Such noble scenes as draw the eye to flow,
We now present. —

Be sad, as we would make ye: think ye see
The very persons of our noble story
As they were living; think you see them great,
And follow'd with the general throng and sweat
Of thousand friends; then in a moment see
How soon this mightiness meets misery:
And if you can be merry then, I'll say
A man may weep upon his wedding-day.

(Shakespeare: Henry VIII.)

CATHARINE OF ARRAGON

FØRSTE BOG

DEN GODE DRONNING

FØRSTE KAPITEL

Et Gensyn.

It lasteth not, that stands by change;
Fancy doth change; Fortune is frail;
Both these to please the way is strange.
Therefore methinks best to prevail,
There is no way, that is so just
As truth to lead; the other fail
And thereto trust.

(Th. Wyatt of Fortune. Love and Fantasy).

AARET 1535 led mod Jul. Efteraarsstormene jog over Bakker og Heder med Sne og Slud, og i Borge og Hytter krøb Folket sammen om Arneilden, medens Talen gik dæmpet om Rigets Vaade.

England var stedt i Nød.

I Greenwich Slot sad en Aften i December Englands Dronning Anna og ventede en Mand, som Kongen paa

hendes Bøn havde kaldt til Hove, skønt han i en Række af Aar efter hendes eget Ønske havde været forvist fra Kongens Nærhed.

Denne Mand var Thomas Wyatt — —

Efter et Aars Ophold i Udlandet var han atter traadt i Kongens Tjeneste og havde tiltraadt en Post i den urolige Grænseby Calais, hvor Baunen tændtes, naar Europa truede England. Han var saaledes borte fra England, da Henrik stævnede sin Dronning Katharina for Domstolen i Black Friars Sal i London, hvor Campeggio som Pavens Legat sad ved Wolseys Side og skulde dømme Kongen og Dronningen imellem.

I Calais hørte han om, hvorledes Annas Venner Norfolk og Suffolk og hendes Fader Jarlen af Wiltshire lagde Planer mod den mægtige Minister, der nu stod ganske ene mod det øvrige Raad, medens endog hans egne Sekretærer bedrog ham.

Kong Frans selv lod Kong Henrik vide, at Kardinalens Raad var slette og hans Villie ond. Venneløs vaklede Kardinalen mod sit Fald.

Wolsey faldt og mistedes al sin Ejendom, som han selv straks lagde i Kongens Haand, da han — som han senere sagde til sin trofaste Cavendish — vel vidste, at Kongen, om han vægrede sig og paakaldte Retfærdighed, vilde have lagt ham fuldstændig øde. Nu bjergede han lidt af sit Erkebispesæde York og her levede han et Aar som en Apostel i Kristendommens første Dage.

Ydmyg, vennesæl, from og kærlig gik den fordum saa mægtige Minister som en simpel Præst rundt blandt de ringste i sit Bispedømme og vandt deres Kærlighed og Agtelse, saa Rygtet om hans gode Gerninger endog trængte til Kongens Hof, hvor hans mægtige Aand hver Dag savnedes bitrere saavel i Raadssalen som under Forhandlingerne med de fremmede Magters Afsendinge.

Kong Henrik talte om dette Savn, og Hertugerne Norfolk og Suffolk besluttede Wolseys Død. Jarlen af Northumberland og Walther Walshe fængslede ham da en October Nat ved et Kærlighedsmaaltid i det biskoppelige Slot for at bringe ham til Tower og slæbte ham syg og nedbrudt til Abbediet Leicester, hvor han udaandede, trofast i sin Kærlighed mod sin Konge og ydmyg mod sin Gud.

Kong Henrik den VIII's Storhed sank i Graven med Thomas Wolsey. Men Anna og hendes Slægt aandede lettere.

I to Aar førtes nu Kampen mod Paven. Engelske Lærde gennemkrydsede Europa for at finde Tilslutning til den nye Theologi, der krævede Kongens Ægteskabs Ugyldighed. Kongen mødtes med Kong Frans i Calais, og Wyatt var da blandt de Mænd, der stod i den franske Konges Følge. Her saa han et Glimt af Anna, der hemmeligt havde fulgt sin kongelige Elsker til Mødet og under Maske opvartede hans allerkristeligste Majestæt.

I Efteraaret 1532 ægtede Kongen hemmeligt Anna kort efter Mødet med Kong Frans i Calais. Vielsen var en Nødvendighed, thi Anna var med Barn.

I Januar 1533 kronedes Anna til Englands Dronning, Wyatt var til Stede ved Kroningen, hvor hans gamle Fader forrettede Tjeneste som Rigens Mundskænk, og Wyatt selv holdt under Højtideligheden i Tower det gyldne Fad, hvori Dronningen vaskede sine Hænder. Efter Kroningen vendte han tilbage til Calais.

Kampen med Rom slog ud i lyse Flammer.

Anna Boleyn var af Navn Englands Dronning, hun bar den gyldne Ring, hun sad i Tronsædet tryg ved den kongelige Elskov, og hendes Slægt og Venner samledes i Fylking omkring hende, medens Naadens Sol straalede paa Norfolk, Wiltshire, hendes Broder George og de unge Hofmænd Bryan, Norreys, Brereton og Weston, der dannede Dronningens Garde.

Dronning Katharina var bleven berøvet Dronningenavnet, og som Prins Arthurs Enke sad hun fangen paa Kimbolton, medens »Bastarden« Mary, nu en ung Pige i sit 17de Aar, blev revet bort fra Moderen og sat under Bevogtning under Opsyn af Annas Tante Lady Shelton, Margaret Sheltons Moder.

Folket knurrede, den høje Adel drog sig tilbage fra Hoffet, Gejstligheden samlede sig til Modstand, men Anna stod i Tronstolen stærk og trodsig ved Kongens Side.

Denne greb nu selv med fast Haand Rigets Styre. Wolsey, den store Raadgiver, hvilede i sin Grav, smaa Mænd sad i Raadsherrernes Stole, og den kloge, ædle Thomas More, der efter Wolsey havde taget det store Segl i Haand som Rigets Kansler, gav det i dybt Mismod tilbage; han følte Uvejret nærme sig, han kunde ikke bøje sig for Uretten og døde Martyrdøden for sin Overbevisning, den, som den forsigtige, gamle Erasmus Rotterdamus fra sit sikre Ly i Basel betegnede som en Overbevisning, der ikke var værd at ofre saa kostbart et Liv.

Kongen knuste enhver Modstand i Riget, og langsomt steg en ny Mand, Thomas Cromwell, i sin Herres Gunst. Wolseys gamle Tjener blev Kongens, og i Cromwells Følge gik Bøddelknægtene deres Gang over Riget.

Adelige Herrer og Fruer, Borgere, Bønder og hellige Præster — alle faldt de for Bøddelhug, om de ikke bøjede deres Knæ og underkastede sig.

Borgerkrigens Rædsel gik atter over England, ikke som Gny af Lanser, der brødes mod Bøndernes Økser og Brystplader, men med klirrende Lænker og Hvinen af Pinebænkens Skruer. Baalene flammede, Galgernes Kæder raslede, og Bøddelens Økse rødnede af Blod. Bonde blev Bondes Fjende, det giftige Nag skød op af Jorden som Svampen, og det snigende Had lagde sig som tæt Taage over de grønne Vænger.

Usle Aar, jammerlige nedværdigende Aar! Kongen vilde det for sin »Elskovs« Skyld, og medens Europas

Ørne og Gribbe kredsede om i Luften for at sætte deres Rovfugleklo i levende og døde, bredte Ligstanken sig fra den grønne Ø over Vandet og drog for Vinden mod Syd til den hellige Fader, der forgæves lod Banbullens Lyn flamme.

Men afmægtig gled Bullen af; den trodsige Munk i Wittenberg havde for stedse lært Verden, at den hellige Faders Lyn var koldt.

Hoffet red Dystridt, dansede og spøgede, medens Landet led. Men Mængden, der fordum havde flokket sig om Herskeren og tiljublet ham Hyldest, forblev stum og kold. Medens Ridderspillene kæmpedes blandt de faa af Hoffets Riddere, samlede Mængden sig knurrende om andre Skuespil: om Baalene, hvor Martyrerne døde, om Retterstedet, hvor de ærligste Mænd i England lod deres Liv.

Og fra de faste Borge lød over Vandet kaldende Raab til Europas Fyrster: Kom! Fri os for Tyrannen, frels den gode Dronning og lad den retfærdige Straf komme over Skøgen, som til Rigets Spe deler Kongens Trone og den kongelige Seng!

Europas Ørne og Gribbe hvilede paa deres Vinger højt under Solen i den klare Luft, stundom skjulte af Taagen, men rede til at styrte sig ned over et forsvarsløst Land.

Saaledes gik Aaret 1535 til Ende, og medens Efteraarsstormen føg fra det kolde Nord med Sne over Bakker og Skove, blæste den sin isnende Kulde i hvert engelsk Hjerte, frysende Angst i hvert engelsk Sind. — —

Wyatt bøjede sit Knæ for Dronningen, der stod let skælvende foran ham, og for første Gang efter Aar, der svandt, atter saa ind i det rolige brune Øjepar, hvis Blik hvilede fast i hendes, ikke med Ungdomselskovs varme, straalende Ild, men med Mands Alvor og dybe Vemod.

Hun tog hans Hænder. »Rejs dig, Thomas! Vi er ene, du og jeg. Ikke som din Dronning staar jeg for dig, men som din Ungdoms Elskede, hører du? Som dine Sanges Anna og kun som hende vil jeg tale med dig. Hører du? — tale med dig som i gamle Dage.«

Wyatt havde rejst sig.

»Anna,« sagde han, »de svundne Dage vender ikke tilbage. Mine Sanges Anna lever i min Sang. Du, der staar for mig, er min Konges Hustru, og imellem Nutid og Fortid er hvert Baand bristet, hver Bro brudt af.«

Anna smilede vemodigt, og Wyatts Blik strejfede hendes Skikkelse. Hendes Ansigt var blegt, hendes Øjne trætte og matte. Hun bar en løs, letsiddende Dragt, der faldt ned om hendes Skikkelse som for at skjule, at hun for anden Gang bar et Barn under sit Hjærte.

»Thomas,« vedblev hun med dæmpet Stemme. »Jeg staar for dig som Kongens Hustru, der skal give Liv til Kongens Barn. Jeg taler ikke til dig om vor Kærlighed som andet end et Minde, der hos mig aldrig dør. Jeg beder dig kun om et — din Hjælp — din Hjælp, Thomas Wyatt!«

Hun sank ned i Stolen og pressede sine Hænder mod sit Ansigt i stille, fortvivlet Graad.

Det stemmede Wyatt for Brystet: den frække, overmodige Skøge, hvis Navn med Had og Haan bares over Rigets Grænser, og dog en Kvinde i hjælpeløs Graad, tryglende den Mand, der havde forsmaaet hendes Elskov, om Hjælp i sin Nød!

Og Mindet voksede frem for hans Tanke, Mindet om hin Stund paa Hever, da han i Sommernatten drog den unge Kvinde til sit Bryst, og deres Stemmer blandedes med Nattens Tale fra den spirende Skov, fra det rindende Vand, fra Jorden, der dækkedes af Blomsternes Bed: »Din Dronning vil jeg være, og som din Dronning vil jeg elske dig højere end mit eget Liv, og du skal synge herlige Sange om vor Elskov. Saaledes fører Eros os begge mod Udødeligheden!«

Sommernatten havde hvisket sit daarende Sprog. Nu klang Vinternattens Tale haard og kold, bidende skarp som Frosten, der river Kvisten fra Busken med svidende Kulde.

Sammensunken i sit Sæde, bøjet af Sorg og Rædsel for Døden, svanger med en andens Barn, ensom og syg i Hjærtet — viste hans Dronning sig for ham.

Og frem i hans Hu, der havde brændt saa hed i Sommernattens varme Stilhed, skød nu gennem Elskovs Minder en dyb, varm Medfølelse frem, der gød sig gennem hans Aarer, fyldte ham helt — Eros var det ikke — Eros var død, død!

Han tog hendes Haand, der slapt hvilede paa Stolens Armlæn, og førte den til sine Læber, idet han hviskede: »Anna!«

Hun vendte sit Hoved mod ham, og i hendes Øjne tændtes Glød fra gamle Dage. Kvindens Elskov kan ikke dø. Støvets Aar, Lidelser og Savn kan bøje hende, men naar hendes Øjne atter hviler i den Mands, hun en Gang elskede, da bæver hendes Hjærte, der aldrig ældes, i den samme Elskov som i de lyse Dage, og al hendes Dejlighed lever i hendes Blik som i et Ungdomsbillede paa Væggen i en gammel Kvindes Stue.

Anna slog sin Arm om Wyatts Hals og drog ham ind mod sig, idet hendes Læber berørte hans Kind og hviskede hans Navn som i hine Dage, der svandt.

Kvinders Elskov kan ikke dø!

Men Wyatts Elskov var død, og i hendes Kys skælvede han som i den kolde Havgus, der ude fra isnende glider ind over den flade Strand.

Men hun skulde ikke føle det, og hans Læbe løj, da han kyssede hendes Pande.

Han gjorde sig læmpelig fri, og da han atter fæstede sit Blik paa Dronningen, syntes det ham, som var der sket et Under. Annas Øjne straalede i Taarer, hendes Kinder blussede.

Skønhed er mere end Legemets Dejlighed. Anna havde aldrig forekommet ham skønnere end i denne Stund. — Wyatt stemmede Haanden mod sit Bryst og drog Vejret dybt som efter et hastigt Løb.

»Læg dit Hoved i mit Skød, Thomas, som i gamle Dage. Vi er ene, og ingen forstyrrer os. Vil du ikke — din Anna beder dig?«

Og Wyatt knælede ned. Hun tog hans Hoved mellem sine Hænder, drog ham ind til sig, medens hun hviskede de kærligste Navne i hans Øren.

Han aandede dybt, saa holdt han sit Aandedrag tilbage og følte gennem det bløde Stof, der dækkede hendes Skuldre og svøbte sig om hendes Bryst og Hofter, en ganske sagte Bevægelse som en let Sitren, der undertiden blev pludselig stærk, næsten voldsom, for at glide over i det helt stille.

Annas Stemme lød dyb og fuld af Elskov; hun talte til ham med Ord, hun halvvejs havde glemt. Han hørte dem ikke. Alle hans Sanser var rettede mod dette ene, der gennem det bløde Stof stemmende pressede sig mod hans Kind.

Wyatts Elskov var død, men hans Læber mumlede et Løfte, hvori alle hans Villies Traade knyttedes i et uopløseligt Spind. Saalænge hans Haand kunde løfte Værge, saalænge hans Tunge kunde tale hans Faders Sprog, vilde han forsvare denne Kvinde og Barnet, hun bar under sit Hjærte. Hans Konges Barn!

Da Wyatt rejste sig fra det haarde Stengulv, havde han fattet en Beslutning, givet sig selv et Løfte, som han ubrødelig vilde holde.

Længe dvælede Wyatt hos Dronningen i Lønkamme-

ret, ingen vovede at forstyrre dem, og alvorsfuld gik deres Tale om alt, hvad der truede. Men Anna havde genfundet en Ven, og hendes Hjærte talte i Stilhed om langt, langt mere, og hendes Kinder glødede ved Hjærtets Sprog. Havde Hoffets Herrer og Damer set Dronning Anna i denne Stund, vilde alle fjendtlige Rygter om hendes tabte Skønhed have forstummet.

Men kun Wyatt saa hende, og for ham var hun hans Dronning i Sorg og Nød, intet andet. Men det vidste hun ikke.

Anna talte. »Jeg bærer Kronen; men hun, den anden, Kongens forstødte Hustru, kalder alt Folket Dronning. Mængden knurrer og truer mig, men naar Bastarden viser sig, jubler Pøblen, og selv Kongens Tjenere hylder den stivsindede, frække Pige. Min Broder Georges Hustru, min dødelige Fjende, og William Howards Hustru har været sluttet i Fængsel i Tower i Maaneder, fordi de opfordrede Folket til at hylde Bastarden Mary. Frankrigs Gesandter anholder om hendes Haand til Dauphinen, medens Kejserens Ambassadør med Haan vender Cromwell Ryggen, naar han prøver paa at tale om Trolovelse mellem min lille Elisabeth, Kongens ægtefødte Datter og Kejserens Søn Philip. Min Onkel Norfolk har jeg maattet jage som en Hund paa Døren for hans frække Overmods Skyld. Ja selv paa Cromwell tør jeg ikke stole han ærer den anden som den sande Dronning, og hans Læber lyver, naar han taler med mig. Aa,

Thomas, Thomas, hun maa dø. Baade hun og Bastarden! Henrik har jo knust hver Modstand, More og Fisher var ikke saa skyldige, som hun og hendes Datter er. Ja, ja, Thomas, rynk ikke dine Bryn! Havde de Kvinder Magten, de lod mig slide sønder mellem vilde Heste, de flaaede Kødet fra min lille Elisabeths Krop med gloende Jern. Og jeg, jeg ønsker dem kun Døden, jeg dræber dem jo ikke — vel? — jeg dræber dem ikke.«

»Nej,« sagde Wyatt kort, »fordi Ønsker ikke kan dræbe.«

»Aa, du vilde gøre som jeg. Det var et vanvittigt Spil! Men Thomas, du var den, der talte til mig derom, ikke sandt? Du gik til Kongen og bad ham kalde mig til Hove, du, Thomas, for vor Kærligheds Skyld. Og nu vil jeg sejre. Jeg er Englands kronede Dronning. Gud skal vide, Kronen er købt med al mit Livs Glæde, men jeg ejer den gyldne Ring, og de skal vriste den af min Haand i min Død. Jeg giver den ikke hen, medens jeg lever. — Blot det blev en Dreng!«

Blodet skød til hendes Kinder, og hun tav.

»Anna,« sagde Wyatt og saa fast og roligt paa hende: »Din Husbond, Kongen!«

Blodet veg fra Annas Kinder og ti Aars Alder prægede i et Sekund hendes Træk.

»Henrik« — sagde hun dæmpet — »tal ikke om Henrik! Da du og jeg legede den farefulde Leg, glemte vi en, vi glemte ham, baade du og jeg. Denne ene var Hen-

rik. Vi kendte Kongen, Kardinalens Konge, den lystne, glade, vennesæle Konge med korte Vredens Glimt og det svage, svage Sind.

Thomas, Gud har lagt sin Haand paa mig, som min kære Erkebiskop Cranmer siger, for at hans Ord kan blive prædiket i England og Papismens Vildfarelse forsvinde; og Gud har sin Villie med mig. Det siger Bispen, og han lyver ikke. Ved Guds Førelse sker det altsammen. Det tror du ogsaa, Thomas. Ikke sandt, Gud har haft sin Villie med mig.«

»Og Kongen —«

»Kongen,« sagde Anna — og hendes Stemme sænkedes til lydløs Hvisken. »Du kender ikke Henrik, Thomas. Du kender ham ikke. Om alle Mørkets Rædsler fra de dybeste Huler krøb frem over Jorden, forstaar du, krøb frem« — hun greb hans Arm og knugede den — »Thomas, som en Mark af giftige, filtrede Slanger uden Øjne, men med hvislende Tunger — som alle Mørkets Rædsler er Henrik!

Hun, den anden, kender ham ikke — de siger, hun elsker ham. Hun kender ham ikke, siger jeg, kender ham ikke. Henrik er Rædslen ud over Døden, han er selve det uudsigelige — saa falsk, saa forfærdelig falsk, at ingen menneskelig Tanke kan fatte Dybden af hans Løgn.«

»Anna,« sagde Wyatt, »Henrik, din Husbond, er Herrens salvede, dette Lands, din og min Konge.«

Anna lod sin Haand glide hen over hans. »Han er saa — Thomas, vi vil ikke tale om ham. Kun den Kvinde, der som jeg har set i hans Sjæls Afgrund, aner, hvem han er — aner det, Thomas! For vidste jeg, hvorledes den Mand er, hvis Barn jeg bærer under mit Hjærte, hvis Datter hver Morgen sidder paa mine Knæ og kalder mig ved Moders Navn, jeg tror, jeg tog de to Liv, jeg gemmer, og dræbte mit lille Barn. Saaledes er Henrik. Og det er mod *ham*, du skal beskytte mig, Thomas! Derfor har jeg kaldet dig hid, dig, den eneste, jeg tør fæste min Lid til, fordi jeg elsker dig alene af alle Mænd. Og Du vil beskytte mig!«

»Med alle Vaaben, jeg mestrer,« sagde Wyatt fast. »Kun frygter jeg, at mod ham magter jeg intet. I mange Aar har jeg ikke set ham. Han holdt af mig, men — du ved selv — —. Og nu!«

»Du er den eneste Mand i England eller rettere, du og Thomas Cranmer er de eneste to Mænd i Riget, Henrik holder af. Cranmer er veg som Voks, han vil gøre alt for mig, men han evner ikke at beskytte mig. Du derimod, Thomas, er stærk og modig, og du skal beskytte mig, beskytte mig mod den Mand, i hvis Arme du selv har kastet mig — for ikke sandt, Thomas, det var dig — Planen var din!«

Wyatt tav en Stund, saa sagde han: »Hvad vil du, at jeg skal gøre?«

»Intet — kun være her i min Nærhed, vogte paa dem alle, men særlig ham. Frelse mig, naar det gælder. Hjælpe mig, naar den Time kommer, som maa komme.«

»Henrik elsker dig altsaa ikke mere?«

»Henrik kan favne en Kvinde, elske kan han ikke. Før han satte Kronen paa mit Hoved, var hans Attraa kølnet. Kun Stolthed og Trods drev ham fremad. Han vilde føre det igennem, han havde begyndt.«

Anna bøjede sig mod Wyatt og hviskede: »Henriks Elskov fødes ved den Magt, der straaler fra en Kvindes Legeme, og hans Had fødes som hans Elskov ved en Berøring, ved en Haands Gliden over Bug og Bryst. Som et Dyr er han i sin Elskov, som et Dyr er han i sit Had. Han kan elske de Børn, en Kvindes Lænder har skænket ham, men ve hende selv, naar hun har født ham et Barn, og Fødslen præger hendes Legeme. Nej, nej — nej; om Henrik vil vi ikke tale.«

»Og saa ønsker du Døden over Katharina« — Wyatt rystede paa Hovedet. »Den Dag, denne Kvinde dør, Anna, vil Henrik slænge dig til Side — føler du det ikke selv, Anna? Dit Liv er knyttet til hendes.«

Anna saa forfærdet op. »Mit Liv...« Hun rystede paa Hovedet: »Nej, fødte jeg Henrik en Søn var mit Liv i Sikkerhed. Jeg vil selv amme og opdrage Barnet. Har Gud sin Hensigt med mig, som Erkebispen siger, vil han give mig en Søn. Men saalænge, saalænge maa du være hos mig og værne mig.«

Wyatt havde rejst sig.

»Det er silde, Anna,« sagde han. »Vi har været for længe alene.« Han rakte hende sin Haand. »Du har mit Ord, ikke sandt, du stoler derpaa?«

Anna drog ham mod sig, og hendes Læber pressede sig mod hans, mens Rødmen gød sig over hendes Kinder.

Wyatt gjorde sig løs og forlod Stuen med bøjet Hoved.

Dronning Anna sad længe alene i Natten, og hendes Tanke søgte tilbage mod de lyse Dage, men hendes Hjærte slog atter roligt.

Paa Wyatt kunde hun lide. —

To Dage efter vendte Kongen tilbage. Han havde tilbragt en behagelig Jagt hos Sir John Seymour paa Wolfhall og var særdeles oprømt, ikke mindst ved Mindet om Sir Johns Datter Jane.

Mod Anna var han meget omhyggelig, og hans Ord var fulde af Kærlighed. Men han dvælede kun kort ad Gangen hos hende.

ANDET KAPITEL

Kejserens Sendebud

Katharina: If my sight fail not
You should be lord ambassador
from the emperor
My royal nephew and your name
Capucius.
Capucius: Madam, the same; your servant.
(Shakespeare: Henry VIII. IV. 2.)

JULEN var forbi, Kongen var i Greenwich med det hele Hof. For første Gang siden Prinsesse Marys Fødsel havde Kongen ladet Julen gaa hen uden at sende sin Datter nogen Gave eller Hilsen. Paa Kimbolton laa den gode Dronning dødssyg, og hastige Bud red mellem London og Buckden, hvor Slottet laa.

Kejser Karls Ambassadør Chapuis sendte Bud til Cromwell og bad om Tilladelse til paa sin Herres Vegne at gæste den syge. Cromwell svarede, at det var Kongens Ønske, at Gesandten først skulde møde Kongen i Greenwich og tale med ham, og Onsdagen den 29. December Kl. 1 stævnede Kong Henrik Gesandten til Møde paa Turneringspladsen i Greenwich.

Det var klar, klingrende Frost.

Ved Slotsbroen stod Sir Thomas Cheyne og bøjede sig dybt for Gesandten. Chapuis og hans Følge svang sig af deres Heste og fulgte Sir Thomas til Rendebanen, hvor Kongen stod omgivet af sine Hoffolk. Hertugen af Norfolk var kommen til Hove igen, Cromwell stod ved Kongens højre Side, og Annas Broder, den unge George Lord Rochford holdt foran paa en graaskimlet Stridshingst, som han øjensynlig red til Prøve langs Skranken, der delte Rendebanen midt igennem.

Da det spanske Følge nærmede sig, gik Kongen frem og svingede sin fjederbesatte Baret mod Ambassadøren med et muntert, venligt Smil.

Kong Henrik var klædt i en sobelbræmmet Kappe. Han var bleven meget svær, og der var graa Stænk i det gyldne Skæg. Hans Ansigt var frostbidt, lidt blaaligt og havde et noget oppustet, usundt Præg. Han led af en Sygdom, der ytrede sig ved stærke Ulcerationer paa hans Ben, der var blevne tynde og kun vanskelig bar den svære Overkrop. Derfor bevægede han sig langsomt. Men naar han som nu smilede og var i muntert Lune, var han en statelig Mand at se.

Chapuis var en lille, smidig Mand med hurtige, ildfulde Bevægelser. Hans smaa Øjne blinkede missende mod Solen, men han saa alt.

Kongen greb hans Haand og trykkede den varmt, saa

lagde han sin Arm om Ambassadørens Nakke og lænede sig til ham med hele sin Vægt.

Den lille Savoyard strammede sine Muskler og skred fremad ved Kongens Side. Han bed sine Læber sammen; han vidste godt, at dette Skuespil kun var arrangeret, for at de franske Gesandter og Sekretærer, der havde Forbindelse ved Hove, skulde faa det Indtryk, at Kejseren og Kongen var de bedste Venner. Dagen i Forvejen havde Kongen modtaget den franske Gesandt de la Morette, og de var skiltes temmelig køligt.

Alle kendte Aarsagen. Kejser Karl havde været i Tunis for at tugte Kaireddin Barbarossa, han var nu i Neapel og nærmede sig med hurtige Skridt Rom. Hertugen af Mailand, der havde ægtet Christine, Datter af Kong Christiern II af Danmark og Kejserens Søster Elizabeth, var nylig død, og Kong Frans rustede sig for at sende sin Hær ind i Italien og besætte Milano.

Det gjaldt for Frans at vinde England til en Liga, men i lige saa høj Grad gjaldt det for Karl at skille Henrik fra Frans. Englands Rolle i de Aar var at være Tungen paa Vægtskaalen.

»Ekscellence,« sagde Henrik til Chapuis, da de havde fjernet sig nogle Skridt fra Hoffolkene. »Saavel I som Eders Kollega i Paris, Vikomte Hanaert har udtalt Jer særdeles venligt om os og vore Handlinger til vore Gesandter og Embedsmænd. At Frankrig er Kejserens Fjende, ved I saa vel som jeg, de venter kun paa en Lej-

lighed til at vise det. Men jeg er en Fyrste, der siger min Mening, og en Mand af Ære, derfor vil jeg ikke dølge dette for Eder, ikke alene fordi det sømmer sig min fyrstelige Ære, men fordi I kan melde dette til Eders Herre. Glem da ikke at sige ham, at jeg ikke er den, der lader mig bevæge af Skinsyge for derved at mele min egen Kage og føre mine sande Venner bag Lyset. Sig ham, at jeg ikke er en Spanier, ikke heller en Franskmand, jeg er en Englænder, og jeg kender ikke til Svig.«

Kongen slap Taget om Chapuis Nakke og stod foran ham med sit brede, godmodige Smil, medens hans graa Øjne spejdede under de sparsomme Bryn.

Chapuis vidste, hvad det betød, naar Kong Henrik talte om sin Ærlighed. Men Chapuis forstod Kunsten at lyve bedre end Kongen; thi Henrik løj gerne og forsikrede om sin Ærlighed; Chapuis løj nødig og kun, naar det var nødvendigt for hans Planer. Han løj lindt og stille uden at understrege sine Løgne, og naar det krævedes, at han talte Sandhed, talte han Sandheden bredt og stort.

I begge Tilfælde maatte man tro ham, — eller aldrig tro ham. Og uden Tillid ingen Samtale eller Forhandling. Kong Henriks Løgne troede ingen nogensinde; de skred for pragtfuldt klædte ud i Livet, Chapuis' sneg sig i graa Klæder ad en Bagdør ind i hans Fjenders Hus.

Gesandten svarede værdigt paa Kongens Ord, og forsikrede ham om Kejserens Kærlighed til ham og om hans Tillid til ham i alt, hvad der gjaldt det fælles Arbejde for

Europas Fred. Men, sagde han fast, i et Punkt var Kejserens Vilje skarpt rettet mod Kongens; dette ene Punkt var Forholdet til Katharina og hendes Datter.

Slaget traf. Kejseren var faa Dages Rejse fjernet fra Rom, og Paven havde nys ekskommuniceret Henrik, fradømt ham Rige og Trone og paalagt Kristenhedens Fyrster at eksekvere Dommen. Om faa Dage skulde altsaa Pave Poul III, hvem Henrik havde haanet ved hver eneste Handling, han havde foretaget i de sidste Aar, i Enrum tale med den mægtige Kejser. Henrik vidste, at der laa en Verden af Trusler bag Gesandtens Ord.

Han vendte sig kort. »Følg mig til mit Lønkammer, Ekscellence,« sagde han og gik foran. Chapuis fulgte.

Men Cromwell, der stod lænet til Skranken i Samtale med den spanske Sekretær, drejede Hovedet mod de to. Han forstod, at det, der nu skulde ske, ikke var bestemt til at være et Skuespil opført for de franske Gesandters Skyld, men han vidste ogsaa, at Kongen havde lært sin Lektie. Om han glemte den, maatte blive hans Sag. Cromwell var van at bøde derpaa.

Chapuis dvælede længe i Kongens Lønkammer, og de talte om Dronning Katharina.

Gesandten havde modtaget Bud fra hendes Læge de Lasco, at hun var meget syg; han maatte tale med hende, og for at give sine Ord Vægt tilføjede han:

»Eders Majestæt, min Herre Kejseren, lader sig ikke føre bag Lyset. Eders Majestæt har Forhandlinger med

Frankrig mod min Herre — vi ved det. Hvorom og hvorfor, spørger min Herre?«

Kongen erkendte, at han som »ærlig Fyrste og Englænder« maatte sige noget.

»Nødvendigheden byder det, min egen Sikkerhed kræver det, simpelthen for at Kejseren ikke skal blive for mægtig. Kong Frans bebrejder mig her daglig, at min tvetydige Optræden er Skyld i Kejserens Overmod. Desuden har han, der skylder mig sin Krone, vist mig den sorteste Utaknemmelighed og efter et Fruentimmers Ønske skaffet mig Bryderier paa Halsen i Hobetal. Det er Kejseren, Kejseren alene, der har tvunget den Hund, Biskoppen af Rom, til at fælde Dommen mod mig i hendes Sag.«

Chapuis vilde afbryde. Henriks Praleri, at Karl skyldte ham Kejserkronen, undlod han aldrig at modsige, men heller aldrig at referere. Kongens sidste Ord var bevidst Usandhed.

»Til ingen Nytte, Ekscellence. Paven har tilstaaet det selv.«

Henrik var ikke Diplomat. Et saadant lille Udbrud af Arrigskab forspildte Virkningen af talløse Løgne.

Chapuis glædede sig indvendig over det aabne Svar, men hans Ansigt udtrykte dyb Bekymring og Misfornøjelse. »Sire,« sagde han, »min Herre Kejseren har sagt, at Gud i det høje som Modvægt for mange lykkelige Stunder har lagt det Onde paa ham, at Eders Majestæt be-

klager sig over ham, fordi han har antaget sig Dronningens retmæssige Sag.«

For en Mand, der havde ladet hundrede uskyldige Mænd hænge, brænde og halshugge for langt spagfærdigere Udtalelser om Dronningens Skæbne, var dette ikke lidt at taale, og Henrik for op:

»Kejser Karl skulde tale, han, der har ladet sin Søster forjage fra Danmark, svigtet hendes Mand, der hensmægter i et Fangehul, taalt Holstenernes røveriske Færd mod Danmark, og den hellige Stols — hans hellige Stols Nederlag i dette Land. Han, der ikke evner at beskytte og ikke kymrer sig om at beskytte sin egen kødelige Søster — hvorfor blander han sig i en fjern Slægtnings Skæbne?«

Han traadte tæt hen til Gesandten. »Jeg spørger: Hvorfor — hvorfor? — Svar mig!«

Kongen var blussende rød og stærkt ophidset.

Chapuis vilde ikke drive Kongen videre; han dvælede vidt og bredt ved Christierns onde Handlinger og Utaknemmelighed mod Kejseren og ved alt, hvad Kejseren havde gjort for de danske Prinsesser, særlig for Christine, Hertuginden af Mailand, og hvad han endnu vilde gøre for dem. Han sluttede saaledes:

»Sire, hvad ønsker I, at min Herre skal gøre?«

Kongen svarede kort: »Lade mig alene raade i mine Familieanliggender, lade Paven kalde Dommen tilbage. Ikke andet, men det kræver jeg,« sagde han og gik op og ned ad Gulvet som et Rovdyr i sit Bur.

Chapuis trak paa Skuldrene.

Kongen standsede brat foran ham. »Derude ligger dette Fruentimmer for Døden. Hører I, hun dør en af Dagene, det ved jeg. Naar hun dør, er der ingen Grund for Kejseren til at beskæftige sig med dette Riges Sager — vel? Og hun dør!«

»Gud bevare hendes Naade,« sagde Chapuis, og idet han rejste sig fra sit Sæde, tilføjede han med stærk Stemme: »Hvis Dronningen dør, vil Dommen aldrig kunne kaldes tilbage, enhver Udsoning er da umulig!«

Kongen afbrød Audiensen.

Da Chapuis stod paa Broen for at stige til Hest, kom Hertugen af Suffolk ilende og kaldte ham tilbage til Kongen. Der var kommet Bud, at Dronningen laa paa sit yderste; Gesandten kunde drage til hende, men han vilde neppe finde hende i Live. Chapuis bad om Tilladelse for Prinsesse Mary til at se sin Moder for sidste Gang, men Kongen afslog foreløbig dette. Han vilde overtænke Sagen.

Da Ambassadøren naaede sin Bolig i Baynards Castle, stod hans gamle Hushovmester Montesse paa Trappen med blottet Hoved og heftig bevægede Træk.

»Ekscellence,« raabte han og kastede sig paa Knæ for Chapuis, der hurtig svang sig ud af Sadlen. »Se her, se her, den gode Dronning dør!« Han rakte et Brev frem mod sin Herre.

Ambassadøren greb Brevet; det var fra Dronning Katharinas Apotheker, Philip Grenacre, og lød saaledes:

»Dronningen er meget syg, som Doktoren vist har skrevet. Det bliver værre med hver Time. I disse to Dage og Nætter har hun ikke været i Stand til at spise eller drikke; ingen Føde kan hun holde i sig, og hun har ikke sovet mere end halvanden Time for Smerter i sit Underliv. Bed hans Ekscellence Ambassadøren at komme saa hurtig som muligt, den naadige gode Dronning har mistet alle Kræfter.«

Chapuis stak Brevet i sit Bælte.

»Guds Vilje ske, Montesse,« sagde han, »men for os er det ikke Tid at tøve. Nu hurtig til Hest,« sagde han vendt til sit Følge, »til Kimbolton, og Gud give os Naade til at finde den ædle Frue i Live.«

»Eders Ekscellences Maaltid?« spurgte Montesse bekymret, mens han trippede i Kulden paa Trappen.

»Her er ingen Stunder til Maaltid,« lød Ambassadørens Svar. Han svang sig i Sadlen, og de skarpe Hovslag lød i den frosne Jord. Ambassadøren og hans Mænd jog som baarne af Vinden mod Kimbolton. —

Dronningen var oppe, men meget svag. Gesandten blev modtaget i Hallen, hvor alle Husets engelske Folk var til Stede, men desuden Cromwells Tjener Stephen Vaughan, der forstod Spansk.

Gesandten knælede for Dronningen, idet han beflittede sig vel paa at give hende alle de Titler, der lovlig tilkom hende; efter Kongens Befaling kaldtes hun nemlig kun Enkeprinsesse og nød ikke kongelig Rang.

Chapuis' Tale var kort, fuldt beregnet paa, at den skulde refereres til Cromwell, og efter et Kvarter trak han og hans talrige Følge sig tilbage.

Om Eftermiddagen havde Gesandten atter en Samtale med Dronningen og oftere siden uden andre Vidner end det gamle Tyende.

Dagen efter hans Komme skete det mærkelige, at Dronningens Barndomsveninde Doña Marina deSalinas nu Lady Willoughby, der forgæves havde søgt at erhverve Tilladelse til at se sin Herskerinde, efter Mørkets Frembrud stod foran Slottets Port og forlangte at indlades. Man nægtede hende Adgang, og den kække Spanierinde red bort, men kort efter lod hun sig af sine Ledsagere halvvejs bære til Porten; hun var styrtet med sin Hest og havde brudt sine Lemmer.

Slotsvagten syntes ikke, at det af rent menneskelige Hensyn kunde forsvares at lade den saarede Kvinde staa ude i Nattens Mørke og Snefog fire Mil fra By, og hun slap ind.

Hun ilede til Dronningen og blev hos hende; ingen fik hende eller hendes Pas at se.

Chapuis forblev paa Kimbolton i fire Dage, og ved de lange Samtaler med ham genvandt Dronningen sit Mod og sine Kræfter. Han sad ved hendes Stol, hvor hun dvælede lænet tilbage i Puder, og for første Gang i lange Tider talte frit fra sit bekymrede Hjerte til en Ven, hun kunde stole paa.

Ret naturligt gik hendes Tanker tilbage til fordums Dage til den lykkelige Tid, da hun, den unge Dronning, styrede Riget, støttet af sin kloge Fader Ferdinands Raad. Hun talte om Møderne med Kejser Karl og spurgte til ham og hans Hus med Deltagelse. Saa ledte hun Talen hen paa de tunge Begivenheder, der skilte hende fra hendes Husbond. Hun talte om Wolsey uden Bitterhed, hendes Ulykke var jo blevet hans, og hun forstod, at han kun havde føjet sin Herre af Frygt for hans Vrede. Om Anna talte hun ikke, ja, nævnede end ikke hendes Navn.

Hun mindedes hin Dag i Black Friars Hal, da hun var stævnet for Retten, og Kardinalerne Campeggio og Wolsey skulde dømme i hendes Sag. Hun beskrev Hallen og dens Udstyr, hvorledes Kongen stod i Tronstolen og alle Landets Bisper og lærde Mænd dannede Kreds om ham.

Hvorledes Herolden raabte ud: »Henrik, Konge af England, træd i Rette!« og hvorledes Kongen svarede: »Her staar Kongen af England rede til at bøje sig for Retfærdigheden.« Hvorledes Herolden atter kaldte: »Katharina, Dronning af England, træd i Rette!« og hun selv gik frem, hen over Gulvet, der skilte hende fra Kongen, og knælede ned for ham. Han søgte at rejse hende to Gange, men begge Gange knælede hun atter.

Og den dødssyge Dronning gentog for den fremmede Mand Ord for Ord, hvad hun hin Junidag havde sagt

Kongen, sin Herre, i Hallen i Black Friars Kloster i London:

»Herre Konge, jeg bønfalder Eder ved al den Kærlighed, der har været imellem os, ved Guds Kærlighed, lad mig vederfares Ret og Retfærdighed! Hav dog Medlidenhed med mig, der er født uden for Eders Rige. Jeg har ikke her nogen sikker Ven og endnu mindre nogen upartisk Dommer. Derfor tyer jeg til Eder som til den, der er Hovedet for al Retfærdighed i dette Rige. Ak Herre, hvormed har jeg fornærmet Eder, hvorved har jeg givet Eder Anledning til Vrede? Har jeg lagt Planer mod Eders Villie for derved at fjerne Eder fra mig? Jeg tager Gud og Verden til Vidne, at jeg har været Eder en trofast, ydmyg og lydig Hustru, altid føjet mig efter Eders Ønsker og Villie, aldrig sagt eller handlet derimod, altid været tilfreds og fornøjet med alt, hvori I fandt Glæde og Behag, hvad enten det var stort eller lidet. Aldrig har jeg klaget i Ord eller Holdning eller vist et Ansigt, hvori et Glimt af Misnøje var at skue. Jeg elskede alle, som I holdt af, for Eders Skyld alene, hvad enten jeg dertil havde Grund eller ej, hvad enten de var mine Venner eller mine Fjender. I disse tyve Aar eller mere har jeg været Eders trofaste Hustru, og ved mig har I haft flere Børn, ihvorvel det har behaget Gud at kalde dem ud af denne Verden, hvori jeg har været uden Skyld.

Og da I første Gang tog mig i Eders Arme — jeg tager Gud til Vidne derpaa — var jeg Mø og vidste af ingen

Mand. Om dette er sandt eller ej, derpaa svarer Eders egen Samvittighed. Hvis der er nogen retfærdig Grund, som I kan anvende mod mig efter Loven, enten Uhæderlighed eller andet usømmeligt, der forviser mig fra Eders Nærhed, saa gaar jeg villig, mig selv til Vanære og Skam, og er der ingen, saa beder jeg Eder her i Ydmyghed: lad mig blive den, jeg var, og modtage Retfærd af Eders Haand! Den salige Konge, Eders Fader, nød i sin Regeringstid over al Verden saadan Ry for udmærket Visdom, at han blev kaldet den anden Salomon, og min Fader Ferdinand, Konge af Spanien, blev anset for en af de klogeste Fyrster, der har styret Spanien i mange Aar, de var begge udmærkede Kongen i Visdom og fyrstelig Fremtræden. Det kan derfor ikke betvivles, at de om sig samlede saa forstandige Raadgivere, som maatte sømme sig for deres høje Ønsker. Det synes mig ogsaa, at der i hine Dage var lige saa vise og vellærde Mænd og Mænd af god Dømmekraft, som der for Tiden er i begge Riger, og disse ansaa Ægteskabet mellem Eder og mig for godt og lovligt. Derfor er det et Under at høre, hvilke nye Opfindelser nu er opfundne mod mig, der aldrig har tilstræbt andet, end hvad hæderligt var. Og lad mig da staa til Rede og Dom for denne nye Domstol, ved hvilken I kan gøre mig megen Uret, om I vil være grusom; for I kan dømme mig for manglende Tilsvar, da jeg ingen upartisk Raadgiver har, men saadanne som er mig anviste, om hvis Visdom og Lærdom jeg intet ved.

I maa dog indse, at de kan ikke være mig upartiske Raadgivere, som er Eders Undersaatter og taget ud af Eders Raad, saa de ikke vover for Eders Unaades Skyld at være Eders Villie og Hensigt ulydig, naar de en Gang har lært den at kende. Derfor forlanger jeg ydmygst af Eder som Eders Naades Gerning, for Guds Kærligheds Skyld, som er den højeste Dommer, at skaane mig for at blive bragt for denne nye Domstol, før jeg har erfaret, hvad Vej mine Venner i Spanien raader mig at tage. Og vil I ikke udstrække saa megen upartisk Naade til mig, saa ske Eders Villie, til Gud befaler jeg min Sag.«

Dronningens Øjne straalede, medens hun gentog dette Ord til andet, som hun havde talt det hin Dag i Black Friars.

Gesandten holdt hendes Haand i sin, og hendes taarefyldte Øjne stirrede ud i Rummet, som søgte de ham, Kongen, hendes Husbond, for hvem hun hin Dag knælede.

Saa fortsatte hun: »Og med disse Ord rejste jeg mig, nejede dybt for Kongen, min Herre, og forlod Salen ved min trofaste Griffiths Arm. Jeg hørte Herolden raabe efter mig: »Katharina, Dronning af England, træd i Rette,« tre Gange, og Griffith hviskede til mig: »Eders Naade, man kalder Eder atter!« men jeg svarede: lad os gaa — det gør intet, thi denne Ret er ikke upartisk imod mig, og her vil jeg ikke tøve. Siden den Dag mødte jeg aldrig i Retten.

Hvad siden er hændt mig, kære Ven, ved I, der i de lange, tunge Aar har været min bedste Ven, skønt det i de sidste Tider sjældent har været mig forundt at se Eder. Men tro mig, kære Ven, har Gud i sin Visdom lagt nogen Byrde paa en svag Kvindes Skuldre, har han lagt den paa mine. Og jeg takker ham dog i min sidste Stund for, hvad han gav, og hvad han tog, thi jeg har kendt megen Lykke, før Sorgen kom.

Mest af alt tynger det mit Sind, at saa mange gode og kærlige Mennesker, Mænd og Kvinder, hellige Fædre og Brødre, for min Skyld under gruelige Pinsler har maattet lade Livet. Jeg tænker her først af alle paa min fuldtro Ven, den lærde og hellige Biskop af Rochester John Fisher, nu salig i Herren, paa den ædle, retsindige Thomas More, der lod sit Liv for min Sag, og hvem jeg haaber at gense ved Gud Faders Trone i evig Glæde og Lyksalighed; jeg tænker paa de fromme Munke af Sion og London og deres Abbed, paa deres rædselsfulde Død og paa alle de mange, der trindt om i Landet har lidt for min Skyld. Dog disse har fundet deres Glæde i Herren. Dybere end alt andet smerter det mig dog, at min Sag har givet de kætterske Meninger Indpas her i Riget til mange Sjæles evige Fortabelse. Thi derfor er ingen Frelse, og evig Pine for de arme, som er ført paa Afveje af den mensvorne Erkebisp af Canterbury og de Doktorer, der har indsuget Giften fra den forbryderiske Munk i Wittenberg.

Gud se i Naade til England! — Dette er næsten mere, end jeg kan bære, og ofte synes det mig, som om alt dette ikke vilde have hændet, om jeg havde føjet mig efter Kongens Villie, og at jeg kun af Stolthed og Ærekærhed har voldet alle disse græsselige Ulykker. Om man paa Dommens Dag vil spørge mig derom — kære Ven, jeg ved ikke, hvad jeg skal svare!«

Dronningen lænede sig tilbage, og hendes Øjne fyldtes med Taarer.

Chapuis talte dæmpet og længe. Han talte om Guds Miskundhed, om at Kætteriet ikke var mere rodfæstet, end at det snart vilde kunne udryddes, at Paven havde Kardinal Fishers Død at hævne, og meget andet hvori hendes Sag ikke var Aarsag, men at den hellige Stol søgte Opsættelse for med Ord og Overtalelse at bringe Kongen tilbage paa den rette Vej, saa vilde nok alle, der havde syndet ligesom Sct. Peter være end mere nidkære i Herren, naar de havde set og angret deres Fejltrin.

Og da Gesandten forlod Dronningen, var hun trøstet. Samme Aften rejste han og hans Følge og lod Dronningen tilbage i Lady Willoughbys Varetægt. Dronningen havde det bedre, Lægen havde Haab, og Gesandten vilde ikke misbruge Kongens Tilladelse, desuden vilde han ile til London for om muligt at faa denne til at opfylde det Løfte, han havde givet, om at anvise Dronningen et nyt og bedre Hus.

Før han rejste, spurgte han Doktor de Lasco, om der

var Grund til nogen Mistanke med Hensyn til Dronningens Sygdom og dens Aarsag. Lægen rystede paa Hovedet, men turde intet sige. Han lod kun falde nogle forblommede Ord om, at Sekretær Cromwell havde lært i Italien, og at Nicolo Macchiavelli var hans Læremester, Borgiaerne hans Helte; han tilføjede, at der gik Rygter om, at Gregorio di Casale havde sendt en Modeneser ved Navn Goron til Kongen, og at Dronningen havde modtaget noget wallisisk Øl, der havde bekommet hende ilde. Men han turde intet sige; døde den ædle Frue, vilde han ufortøvet lade foretage Undersøgelse, og intet skulde blive skjult, Sygdommen i sig selv var mistænkelig.

Chapuis rejste, og Dronningen var synlig bedre, hun lod sig endog forlyste af Chapuis Nar, som til hendes Underholdning var efterladt hos hende. Natten forløb roligt og næste Dag ligesaa, hun formaaede endogsaa selv at rede og flette sit Haar. Men ud paa Natten blev hun daarlig. Hun vaagnede og spurgte, hvad Time det var. Der blev svaret, at det led mod Dag; hun spurgte flere Gange, og da Lady Willoughby undrede sig, erfarede hun, at Dronningen kun spurgte, fordi hun vilde vide, om det var Tid til at høre Messe.

Hendes Skriftefader, Bispen af Llandaff, kom til Stede og tilbød at sige Messen, men Dronningen tillod det ikke, før Klokken var fire, idet hun paa Latin citerede flere

Steder, der forbød saadan Messe før Kl. 4. Ved Daggry hørte hun da Messen.

Timerne gik, og det blev over Middag.

Om hendes Leje stod nu alle de trofaste, der med hende havde delt hendes Fangenskab. Hun bad med dem og gentog med klar Stemme en Række dejlige Salmer. Saa rejste hun sig fra sine Puder og sagde med høj Røst:

»Alle I, som er hos mig og som elsker mig, bed for min Sjæl, bed, som jeg beder af al mit Hjertes Formue for min ophøjede Husbond, dette Lands Konge, at Gud vil tilgive ham alt ondt og Uret, han har øvet mod mig, som jeg tilgiver ham i denne min sidste Stund, og at Gud vil lede ham paa de rette Veje og give ham gode Raad at lytte til. Bed for min elskede Mary, at hendes Sjæl maa finde Gud, hendes Legeme undgaa alle Farer, der nu truer hende. Bed for hver Sjæl i dette Rige, som jeg beder for alle, baade dem, der elsker mig, og dem, der hader mig!«

Og medens det kolde Decemberskær faldt ind gennem de smalle Ruder, bøjede Dronning Katharina sit Hoved og modtog den sidste Olie ved Biskoppens skælvende Hænder; saa sank hun tilbage, og da Klokken slog to i Taarnet over Kimbolton Port, sov hun ind, roligt, blidt, i sin Barndomsveninde Marina Salinas Arme

uden Dødskamp, i Fred med sig selv, med Gud og med Verden.

Dette skete Dagen efter Helligtrekonger i det Herrens Aar 1536 i den gode Dronnings halvtredsindstyvende Aar, tre og tredive Aar efter hendes Ankomst til England.

TREDIE KAPITEL

Dronning Katharinas Hjerte

On vint a declairer, qu'on avoit trouve le corps de la dicte Royne et tous les membres interieulx tant sains et nets qu'il nestoit possible de plus excepte le cueur lequel estoit tout neoir et hideux a veoir.

(Chapuis til Karl V. 21. Jan. 1536.)

DEN gode Dronnings Hjerte havde hørt op at slaa. Dyb Stilhed herskede over Borgen, og med største Hast sendtes Bud til Kongen og Cromwell, Bud, som var ventet, Bud, som var velkomment. Som Stenen, der falder i den stille Dam, tegner sine Ringe paa Vandets Flade, tegnede dette Dødsfald sine Ringe over det ganske Land. Langsomt, tyst, men sikkert bredtes Nyheden, og alt Folket græd og sørgede.

England elskede den fremmede Kvinde, elskede hende i hendes Ungdoms og Glædes Tid, men tilbad hende i hendes Sorg og Nød. Ingen engelsk Dronning har senere i Tiden som hun ejet Folkets Kærlighed i Vemod, og dybt elsker det vemodige Sind.

Klokken var to, da Dronning Katharina drog sit sidste Suk. Lægen de Lasco bad Kammerherren Sir Edmund Bedyngfield om Tilladelse til at obducere Liget, men Sir Edmund raadførte sig med Skatmesteren Chamberlain, og de besluttede først at afvente Bud fra Cromwell.

Sir Edmund fik dog hen paa Aftenen Betænkeligheder og besluttede sig til at lade Liget undersøge. Lægen og Dronningens Skriftefader blev ikke underrettede herom; derimod gav Sir Edmund Husets Lysestøber og to Tjenere, af hvilke den ene var Jagtbetjent og derfor nogenlunde øvet i slig Gerning, Ordre om at komme til Stede i Dronningens Gemak, naar alle var gaaede til Ro.

Det gule Lys fra Faklerne faldt henover Lejet, hvor den gode Dronning hvilede, hendes Ansigt var blevet ungt i Døden, blegt og fromt, med et stille Smil om de smalle Læber. Hun havde stridt sin Strid, og de fem Mænd korsede sig uvilkaarligt.

Det tog et Tag om Sir Edmunds Hjerte, men han vidste, at han havde lydt Kongen sin Herre, og aldrig undladt at vise sin høje Fange al Ærbødighed, selv om hun i et helt Aar ikke havde villet se ham og hans Fælle.

Tjeneren blottede Dronningens Liv og jog en skarp Kniv i Ligets Bryst. Hans Herre vendte sig uvilkaarligt bort fra Lejet, og Mændenes Tale lød dæmpet og stille, medens hele Borgen sov. Ingen anede, hvad der skete.

Det hviskede Ord Gift lød mod de to Vogtere, og de vekslede et Øjekast. Manden forstod ikke Lægekunsten, men helt uvidende var han ikke.

Sir Edmund vendte sig mod ham. »Naa, er der noget at se?«

»Nej, Herre,« sagde han, »de indvendige Organer er sunde — helt sunde — dog —«

»Naa, hvad er der?« spurgte Sir Edmund nervøs.

Tiden syntes at snegle sig hen, medens Vinden tog Tag i Vinduets Sprosser, og Sneen føg let over Taget.

Manden stod med Dronningens Hjerte i sin Haand.

Dronning Katharinas Hjerte —

Saa sagde han: »Hjertet er sort — helt sort. Jeg har skaaret det igennem, men ogsaa det indvendige er sort, og jeg har prøvet at vaske det i dette Fad. Det ser stygt ud, og det vil ikke skifte Farve, naar det vaskes.«

»Lad mig se,« sagde Sir Edmund og traadte hen til Lejet.

Dronningens Hjerte var sort, og det skiftede ikke Farve i Vandet. Paa Ydersiden af Hjertet sad en mørk, fast, rund Klump, der ikke lod sig skille derfra.

Sir Edmund saa paa Manden.

»Har du set saadant før?« spurgte han.

»Nej, Sir,« svarede denne. »Men det ser mærkeligt ud.«

De to andre stod tavse; deres Blik var sænket mod Jorden.

Chamberlain traadte til.

»Karle,« sagde han, »ingen af os er lægekyndig. Hvad dette betyder, ved ingen. Madame er død. Trænger Ryg-

ter om dette ud over Borgens Volde, vil Kongen, vor allernaadigste Majestæt, lade hver eneste af Eder hænge. Altsaa Tand for Tunge! Hvad dette betyder, ved hverken jeg eller I, men taler I derom til nogen, til Biskoppen eller de Lasco, til Dronningens Terne eller Lady Willoughby, er det Hampereb. Har I forstaaet det? Liget skal balsameres nu med det samme. Altsaa i Gang med Værket og lad os blive færdige!«

Dyb Tavshed herskede i Stuen, medens Sir Edmund og Chamberlain stod i Vinduesnichen i dyb og lavmælt Samtale, medens Vinden sagte tog i Borgtaarnets Fløj. De tre Karle balsamerede med tunge, uøvede Hænder den døde Dronnings Lig.

Da Hanen galede efter Midnat, var alt forbi. —

Biskoppen af Llandaff kunde ikke sove; han knælede i Bøn ved sit Leje og bad for sin elskede, fromme Dronnings Sjæl, bad til Herren i det høje, at han vilde berede hende en kort Stund i Skærsilden og hæve hende til sit Rige i evig Glæde.

Klokken var to, og han hørte lette Skridt paa Gangen; han rev Døren op, og udenfor stod Vildtgemmeren bleg og rystende.

»Hellige Fader,« hviskede han, »Gud være med os — mit Liv er i Fare, men ikke for alle Dødens Rædsler tør jeg skjule for Eder, hvad jeg i Nat har set!«

Biskoppen greb om hans Arm med et fast Tag og drog ham ind i Værelset.

Han knælede for den gejstlige Mand og hviskede hvid af Rædsel:

»Dronningens Hjerte!«

Saa fortalte han, hvad han havde set, og Biskoppens Læber mumlede en Bøn: »Herre, forlad dem! Herre, forlad dem!«

Fra Værelsets Baggrund gled Doktor de Lascos bøjede Skikkelse frem over Gulvet; en Løndør forbandt hans Værelse med Bispens.

Karlen gentog sin Fortælling, og Doktoren rystede paa Hovedet.

»De tør ikke lade mig aabne Liget; de tør ikke, de har myrdet hende. Den gode Dronning er død af Gift. Giften var i Øllet, der sendtes forleden; kun Dronningen har drukket deraf, ærværdige Fader! Gud være med os. De har myrdet vor gode Dronning. Men bi — Hjertet taler — Dronningens Hjerte vil tale, og alle skal erfare . . .«

»Tys! Tys!« hviskede Bispen. »Lad os skilles og tie om dette. I har jo, Mester de Lasco, alt fortalt Ambassadøren om Eders Mistanke?«

Doktoren bøjede Hovedet.

»Og denne Mand vil vidne om, hvad han ved, til den, der skal vide det. Gaa — gaa, jeg vil bede for Dronningen — og hendes Mordere.«

Biskoppen af Llandaff knælede ved sit Leje og bad. Solen steg over Kimbolton og kastede sine Straaler ind

gennem det smalle Vindue paa den døde Dronnings Aasyn, hvor hun hvilede stille og tavs.

Men hendes Hjerte talte. Dets Hvisken lød fra Kimbolton; den bragtes faa Dage efter af de Lasco til London, da han kaldtes did paa Kongens Bud. Den bragtes til Prinsessen, da Doktoren senere sendtes til hende under hendes Sygdom, og gennem Chapuis Breve naaede den Kejseren. Biskoppen af Llandaff forsøgte forklædt at flygte fra England, men blev greben paa Cromwells Bud og var Fange i Tower til henimod Sommeren.

Dronningens Hjertes Hvisken lød over England, lød dæmpet, da Sørgetoget drog fra Kimbolton til Petersborough, hvor hun jordedes med ringe Pomp som Prins Arthurs Enke, men uden kongelige Æresbevisninger, som hun havde levet de sidste 7 Aar af sit Liv.

Saa skete der noget i Landet, som tog alles Opmærksomhed fangen, og som atter knyttede det løsnede Baand mellem Kong Henrik og hans forstødte Dronnings Nevø, Kejser Karl. Og nu, da nye Ligaer sluttedes, nye Planer spirede i Statsmænds Hjerner, blev dette Hjertes Hvisken døvet, og dets Stemme døde hen.

Hemmelig og tyst gik Talen, men de store vilde intet høre. Biskoppen af Llandaff tav, da han løslodes fra sit Fængsel; de Lasco tav, da han Aaret efter drog hjem til sit Fødeland Spanien, de tav alle — alle de trofaste, der havde elsket den døde, gode Dronning.

De tav, fordi hendes eneste Forsvarer, Kejseren, tav,

— Statshensyn tvang ham til Tavshed. Rygtet døde, eller rettere, det slumrede i Hundreder af Aar, til mugne Breve i det wienske Arkiv vakte det til Live igen.

Nu hvisker atter Dronning Katharinas Hjerte sin Hemmelighed mod alle, der søger at lære hendes Skæbne at kende.

FJERDE KAPITEL

Kongen

Thassirian king in peace with foule desire
And filthy lustes, that staynd his regall hart,
In warre that should set princely hartes on
fire
Did yeld, vanquisht for want of marciall art.
The dint of swordes from kisses semed
strange
And harder than his ladys syde, his targe;
From glutton feastes, to souldiars fare a
change
His helmet farre about a garlands charge,
Who scare the name of manhode did retayn
Drenched in slouth and womannish delight
Feble of spite impacient of pain.
When he had lost his honor and his right
Proud, time of wealth, in stormes apalled
with drede
Murthered himself. to shew some manful
dede.

(Jarlen af Surrey : Sardinapalus).

HOFFET var i Greenwich, da Budskabet om Katharinas Død naaede Kongen. Det var hen paa Eftermiddagen, og han gik kort efter til Annas Gemakker, der laa umiddelbart over hans i det andet Stokværk, og bragte hende Buddet.

Hun havde allerede erfaret den store Nyhed, men lod, som hun blev overrasket.

»Naa, Anna,« sagde Kongen, »hvad siger du dertil?«

»Herrens Villie ske!« sagde Anna sagtmodigt.

»Du lyver!« sagde Kongen, »slaa dit Haar ud, klæd dig i kongelig Pragt og træd Dansen i Glæde; nu er den Kvinde død, der hadede dig og trodsede dig. Jeg siger: træd Dansen og skrig af Glæde!«

»Vi er alle Vorherre en Død skyldig,« sagde Anna.

Kongen blev vred:

»Er du Grædekone?« sagde han. — »Lyver du for din Herre og Husbond? Jeg ved, at du modtog Buddet, før jeg kom; jeg ved, at du gav Buddet en fyrstelig Gave. Jeg ved, at ingen Glæde kan voldes dig større end denne. Jo, maaske en — Budskabet om min Død, Slange!«

Blodet skød Anna i Kinderne. »Du har ikke gjort noget, Henrik, for at jeg skulde føle mig som din Hustru. Hele Hoffet taler om din nye Kærlighed; jeg sidder her som din Bislopperske, haanet af Gesandten og af Folket, mens du vandrer fra Kvinde til Kvinde.«

»Ti!« sagde Kongen skarpt. »Jeg taaler ikke saadanne Ord. Lad Kællinger paa Londons Bankside tale til deres Mænd, som du taler. Bedre Kvinder end du har taalt mere end det. Hun, der døde, elskede mig en Gang og taalte. For din Skyld forskød jeg hende, og hun blev min Fjende. Nu bringer jeg dig Glædesbudskabet om hendes Død. Du tager imod det som en Grædekone og taler til mig som en Skippers Kælling til sin Mand.«

Anna stod foran ham med knyttede Hænder og saa ham fast i Øjnene med et skarpt, brændende Blik.

»Dødens Vingeslag er over vore Hoveder, Henrik; sværg ved vor hedenfarne Fjendes Aand, at du ikke vil lade mig vederfares hendes Skæbne. Sværg! og jeg skal være dig en Hustru, der taaler og lider, som hun har taalt og lidt!«

»Overspændt Tale, Fruentimmersnak! Herregud, Anna, jeg kommer til dig med en glædelig Tidende, kommer godmodig, ærlig og glad. Og du overfuser mig med Bebrejdelser og haanlige Ord. Hvad kan jeg for dine sygelige Fantasier? Har jeg ikke vist dig, at intet er mig for meget, naar det gælder at bringe dig et Offer? Jeg vil kun Fred i mit Hus — hører du, Fred! Vore Glæder skal være fælles, ikke sandt? Og dette er en Glæde. Som en Glæde vil vi fejre den og vise alle, at vi staar enige sammen, et Eksempel for Folket til Efterfølgelse.«

»Jeg tror dig ikke, Henrik,« sagde Anna hæst. »Jeg har Ret til at sige saa. Du lyver, Henrik, din Glæde er kun halv. Den bliver først hel, naar jeg følger hende. Men jeg følger hende ikke, du! Nej, nej, nej! Du har selv valgt mig, selv villet det. — Og du har mig, Henrik. Du lyver ikke for mig. Jeg er ikke noget Hængehoved, jeg læser ikke min Rosenkrans eller læser Sjælemesser for hende, min døde Fjende, hvis Død er mig en Lise.

Men jeg lader mig ikke heller skuffe af dig og din hyklede Sagtmodighed. Nu kræver jeg af dig al den Ærbødig-

hed, man hidtil har nægtet mig. Jeg kræver den af dit Hof og de fremmede Gesandter. Jeg kræver Don Philips Haand for min lille Elisabeth, og jeg kræver, at din uægte Datter Mary gør Knæfald for mig og sværger den Ed, du har forlangt af alle de andre. Er du Konge i dette Rige, er jeg dets Dronning. Og jeg kræver min Ret.«

Annas Kinder glødede, og hendes Hænder var knyttede.

Kongen saa til, saa sagde han dæmpet:

»Jeg skal berede en Sørgefest, du, saa den skal spørges viden om. En Glædesfest, du!«

Anna bed Tænderne sammen. »Nej!« Sorgens Farve er sort, og Døden maner til Alvor. Du vil, at hele Europa skal sige: Skøgen dansede ved den gode Dronnings Jordefærd, medens Kongen med Sorg i Hjertet dansede paa Skøgens Bud. Nej Henrik, du tager Folkets Kærlighed og læsser dets Had paa mine Skuldre. Lige Spil! De siger, du og din sorte Sekretær har givet hende Gift. For mig gerne! Hun er død. Men jeg er maaske den næste i Rækken. Det næste Fruentimmer, du sparker til Side for at gribe efter det unge Kød, du vejrer og følger som en hidset Hund.«

Kongens Ansigt blev blodrødt, og hans Øjne rullede.

»Tøjte«, hvislede han og forlod Kammeret.

Anna stod rystende af Vrede og saa efter ham med et Blik fuldt af Had og Harme.

Skønt saadanne Optrin ikke var sjeldne imellem Kon-

gen og Anna, anede kun faa af Hoffets Folk, hvad der gik for sig i Løndom. De, der vidste det, talte ikke derom.

Men helt skjult kunde det ikke forblive.

Kongen var vred. Han havde ventet, at den gode, om end ikke uventede, Nyhed skulde stemme Anna mildere. Han hadede disse huslige Scener, og han veg tilbage fra Handling. Han hadede ofte Anna af et ærligt Hjerte, men hun levede hos ham som hans Hustru og delte hans Leje. Han kunde ikke rykke hende ud af sit Liv. Hvis en anden vilde gøre det, vilde han have været hjertelig glad. Anna havde selv i sin Tid taget Handlingen paa sig, da det gjaldt Katharina og Wolsey havde hjulpet til. Nu stod han alene. Cranmer, hans Erkebisp, holdt af Anna med en virkelig trofast Hengivenhed, som Kongen, der gennem de huslige Scener kendte hendes skarpe Kanter, ikke forstod. Anna var som en Fole, hidset med utallige Flue- og Bremsestik, stærk og stridig af Natur. Henrik var vigende, utilbøjelig til at handle, men villig til alt, naar andre vilde føre Slaget. Vilde Anna lade ham i Fred — godt, saa fik hun selv være i Fred.

Men det kunde hun ikke; hendes Liv beroede paa den direkte Magt, hun øvede over ham. Deres Elskovsrus var dunstet bort, nu virkede kun hendes heftige, stærke Villie, for den veg Kongen, og Anna udtømte sine Kræfter i den modstandsløse Kamp. —

Men der var en Mand, der saa til, en taus, villiestærk

og fuldkommen hensynsløs Mand. Denne Mand stod nu i Kongens Lønkammer og ventede sine Ordrer.

Han bøjede sig dybt for Kongen, hans Ansigt laa i Sorgens alvorsfulde Folder.

Kongen traadte tæt hen til Sekretæren og lagde sin Haand paa hans Skulder.

»Cromwell«, sagde han, »Rygtet siger, at Fruentimret er død af Gift. Ja, netop af Gift! Om jeg ikke husker fejl, trofaste Ven, har I selv en Gang i en natlig Time — det er ikke længe siden, da Talen faldt paa den ophøjede Baals Ypperstepræst Alexander den sjette og hans Søn Cæsar, Hertug af Valentinois, talt længe og forstandigt, som I plejer, om italiensk Gift. I var særdeles ivrig for, at jeg skulde belønne Gregorio di Casale med 8 Gylden — ikke sandt? I holder af mig, Cromwell, I vidste, hvor denne Kvinde stod mig i Vejen!«

Kongen bøjede sit Hoved tæt til Sekretærens Ansigt. »Min gode Thomas, har Borgiaernes Aand svævet over dig? Du har jo selv tjent Alexander! Har du bragt romersk Erfaring over i engelsk Handling, min gode Ven?«

Cromwells Ansigt var ubevægeligt. Kongens Aande blæste mod hans Læber og Næse.

Kong Henrik rejste sig i Vejret og smilede vennesælt: »Vi er ene, gode Thomas, tal ud, tal ud!«

Cromwell knælede: »Eders Majestæt! Ogsaa jeg har hørt Rygtet; jeg ilede til Eders Læge den kloge Dr. Butts og fortalte, hvad Sir Edmund Bedyngfield havde med-

delt mig. Lægen siger, at han en Gang før i sit Liv ved at undersøge en gammel Kvindes Hjerte har fundet ganske lignende mærkelige Tegn, den sorte Klump og den sorte Farve. Al Mistanke om Gift var udelukket i dette Tilfælde. Dr. Butts mener, at denne Syge er, om just ikke det, Lægerne kalder Cancer, saa dog en meget lignende Sot, en Svulst paa selve Hjertet, der bringer Døden. Han tilbød at rejse til Buckden og undersøge Liget nøje.«

»Naa og I?« sagde Kongen og saa lurende paa Cromwell. »Rejs Jer — rejs dig!«

Cromwell rejste sig lidt stivbenet: »Jeg tillod mig at anse dette for overflødigt. Sygdommen er lidet kendt. Folket vil ikke tro Lægens Ord, og større Mistanke vil gro, om vi forsøger at gøre dette kundbart. Desuden ....«

»Desuden,« sagde Kongen hæst — »desuden er det ikke sandt, vel?«

»Desuden,« gentog Cromwell med et fast Blik paa Kongen, »er der en, maaske to Kvinder i England, for hvem det vilde være ganske heldigt, om der i deres Sind føddes en Rædsel for et Giftmord. Jeg beder Eders Majestæt forskaane mig for at nævne de to Kvinders Navne.«

Kongen kastede sig i sin Armstol. »Kardinalen af York var en klog Mand, en meget klog Mand, men en herskesyg Mand. Dig, Thomas, har Satan selv taget i Lære, og din Snedigheds Dyb forfærder mig. Stundom ængstes jeg selv for dig. Godt, at du ved dig fri! Det er slet ikke behageligt at blive kogt som en Krebs i sydende Vand

over en sagte Ild. Den Lov gav jeg, da den Nar Rochesters Kok havde forsøgt at forgive Bispen. Den er anvendt et Par Gange. Naa siden vi taler derom, Karlen kunde have sparet mig Ulejligheden ved at lade Bispen rette. Dog fortryder jeg ikke, at Fyren blev kogt. Gift er modbydelig. Jeg er selv forsigtig, ved I, men mod Gift kan man ikke værge sig. Jeg vil ikke have det Kram i mit Rige. Hvis du gaar videre i det, gode Thomas, er jeg bange for, at jeg kommer til at servere dig kogt for mit kære Folk!« Kongen var nu i helt godt Humør.

Cromwell gøs, men hans Ansigt var ubevægeligt.

Kongen lo. »Det er ikke saa slemt ment, min gode Ven. Jeg er undertiden en skikkelig Mand mod den, der tjener mig tro. Det, I siger om Frygten, er godt, meget godt. Det stivnakkede Pigebarn Mary har godt af at frygte — meget godt. Men hvem mener I med den anden?«

Cromwell saa op med et fint Smil og tav.

Kongen gned sine Laar og lo: »I er snedig, Cromwell, meget snedig. Godt! Hun, den anden, græd i Aften af Rædsel. Tænk, hun var slet ikke glad ved Fruentimmerets Død! Hun, som havde al Grund til at blive glad. Men hun var det skam ikke. Hun hængte med Næbet. Hun vilde have arrangeret stor Sørgefest — efter Dame Aliènor de Poitiers berømte Honneurs de la cour. Hun vilde have siddet paa Stads i et sort Værelse. De Narrestreger forbød jeg.«

Cromwell smilede atter. »Hvorfor?«

»Jo, jeg skal sige Jer det, Sekretær. De hader hende allesammen, de ligefrem hader hende. Og hun skal danse i gult, forstaar I, straalende gult. Jeg danser med, jeg danser i gult, ogsaa jeg. Det vil glæde vor Ven Chapuis at erfare og Markisen af Exeter samt hele det papistiske Slæng, der hænger med Hovedet.

Jeg har talt med lille Eddy Seymour om det. Han lo ogsaa, Drengen, skønt hans Familie ellers holdt af hende, der døde. Men det skal være gult — forstaar I, gult. De sørger stundom i gult i Frankrig, har Anna fortalt, men de danser ikke. Vi danser, gør vi!«

Kongen sad et Øjeblik taus og nød sine egne Ord.

»Og Hadet« — sagde Cromwell forsigtigt.

»Fordeler jeg mellem dig, Thomas, og den dydsirede Anna. Savoyarden vil le, og han, Tyrkebetvingeren fra la Golette, min spædlemmede Nevø ....«

Kongen blev pludselig alvorlig.

»Tror I, han hævner hende?«

»Nej,« sagde Cromwell. »Det borger jeg for. Jeg har allerede i lang Tid jævnet Vejen mellem ham og os, det hjælper. Kun en lille Ting mangler endnu. En Ting, jeg maa bede Eders Majestæt om, selv med Fare for Eders Vrede, at ....«

»Hvad er det?« sagde Kongen nysgerrig.

»Maa Chapuis se et Glimt af Eders Majestæts huslige Lykke? Blot et Glimt gennem en Flænge i et Forhæng. Et kort Glimt?«

»Nu er du klogere end jeg, Thomas — det holder jeg ikke af. Tal tydeligt, det ærgrer mig at høre dig sætte Ordene paa Skruer. Jeg river jo ikke Hovedet af dig for dine nedrige Slyngelstreger, saalænge du er mig tro. Vel?«

»Herre Konge,« sagde Cromwell fast, »jeg vil kun Eders og Rigets Vel. Kejser Karl kan vindes i denne farlige Time, da han har Pavens Dom at bringe til Udførelse, sin Tantes Død at hævne. Jeg ved, at Kong Frans om faa Dage rykker ind i Savoyen med Hestfolk og svejtsiske Knægte. Saa er Terningerne kastede, og saa skal Kejser Karl vindes. Jeg vil ikke raade til at tage Parti; min ringe, ufuldstændige Viden, min stakkels, tarvelige Kløgt tør ikke vove at maale sig med Eders kongelige Visdom, saalidt som Spurven —«

»Spring det over,« sagde Kongen ivrig — »spring Spurven og Høgen og alle de andre Dyr over, og sig mig kort, hvad du mener. Du begynder godt!«

»Saavidt min Sjæl haaber paa Salighed . . . .«

»Spring ogsaa din Sjæl over,« sagde Kongen — »men din Plan — din Plan!«

»Herre Konge,« sagde Cromwell kort, »naar Krigen mellem hans allerkristeligste Majestæt og hans katolske Majestæt er udbrudt, maa Eders Majestæt handle. Kejseren vil have en ærlig Liga, Kongen vil have Hestfolk og Penge. Eders Majestæt bør intet give, men vise god Villie til begge Sider.«

»Hvad mere, hvad mere?« spurgte Kongen utaalmodigt.

»Jeg beder Eders Majestæt tro, at jeg nu taler af mit ærligste Hjerte for Rigets Velfærds Skyld; jeg ønsker ikke Salighed, om jeg lyver eller tilsigter andet end at ramme Eders Bedste. Men, naar en Mand staar ved en Flod og skal lære at svømme, saa gør han vel i at mærke sig de Fordele, der bør iagttages af den, som vil svømme. Huslig Lykke er vel en Gud velbehagelig Ting at naa, og for Eders Majestæt har huslig Lykke været et dobbelt Maal, først at skænke Eders Rige en Tronarving, for at Eders Sæd kan velsignes og spire i Magt og Vælde, dernæst...«

»Lad mig faa at vide, hvad du vil. Selv om du raadede mig til at tilsidesætte ethvert Hensyn til min højtelskede Hustru — om hun skal kaldes saa ....«

Kongen tav og saa lurende paa Cromwell.

Sekretæren knælede. »Netop dette, Herre Konge, vover jeg, Eders usle Træl, at bede Eder om. For Eders Riges Velfærds Skyld!«

»Du er nidkær, Thomas,« sagde Kongen. »Rejs dig — rejs Eder, Mester Sekretær! Vi hører.«

»Kejser Karl vil i dette Eders tunge Offer se mere Velvilje end i tusinde Krigsfolk. For Kong Frans er alle Kvinder ligegyldige, som ikke er unge og smukke og indenfor hans Rækkevidde eller hedder Anne d'Estampes. Men Kejser Karl vil glædes!«

Kongen bevægede sit Hoved op og ned. »Det vilde han — det vilde han — men jeg bøjer mig ikke for Baals Præster, ikke en Tomme!«

»Er heller ikke nødvendigt. Det gælder her kun Dronning Annas dyrebare Person. Jeg bæver ved Tanken om, at —«

»Bæv, Cromwell! men sig mig blot, hvorledes jeg skal blive det Kvindemenneske kvit. Det er dig, der har skaffet mig hende paa Halsen, det er ret og rimeligt, at du hjælper mig af med hende. Jeg lyver ikke for dig, jeg er Englænder, en ærlig Mand. Jeg ledes ved hende. Forstaar du, ved hendes Ansigt, hendes Bryst, hendes . . .

Kort sagt, skaf mig af med hende, og du skal ikke komme til at fortryde det.«

Kongen havde rejst sig og gik op og ned ad Gulvet.

»Desuden er hun ikke min Hustru for Gud, hun har forgjort mig, brugt Heksekunster, lede Heksekunster. Saa kan hun ikke være min Hustru, vel?«

Cromwell trak paa Skuldrene. »I Tyskland, i Heksehammernes Land, lod dette sig anvende, men Engelskmænd tror ikke stort paa Hekse. Desuden vilde Kongemagten lide derunder. Kongen staar højt over alt Folket ved Guds Naade. Gud lader ikke en Heks raade over Kongen, saa var jo Heksen Herre i Kongens Rige!«

»Du har Ret,« sagde Kongen og standsede. »Det vilde være farligt. Men Trolddomskunster har hun brugt; der gives Trolddomskunster, det er Kætteri at nægte det. — Men det kan være, vi ikke bør tale derom. Det er endogsaa rimeligt, du har Ret. Men lad mig se! Hm ja — egentlig var jeg jo ikke skilt fra Katharina, da jeg blev viet til Anna — og Mø var hun jo heller ikke, vel?«

»Det første lader sig ikke anvende for Folkets Skyld,« sagde Cromwell. »Om det andet ved jeg intet.«

»Du smiler, din Hund,« sagde Kongen bøst. »Charles Brandon har fortalt mig ofte om vor Thomas Wyatt, at han og Anna har været hinanden nærmere end godt var. Thomas har selv sagt det, husker jeg, i Windsor en Morgen, vi spillede Tennis. Trolddomsmagten virkede den Gang ved en Amulet, hun gav mig. Jeg troede hende, og lod Wyatt løbe. Men man kunde jo undersøge denne gamle Historie. Det er saa heldigt, at Wyatt er her. Naar jeg tænker mig om, er det hende selv, der har haft Bud efter ham. Hvad siger I til det, Sekretær?«

Cromwell saa Kongen lige i Øjnene og sagde med stærk, rolig Stemme: »Der er foruden Eders ydmyge Træl, som staar her, i hele England kun en Mand, som I dels kan lide paa, dels bruge. Endnu er han uforsøgt. Denne Mand er Thomas Wyatt. Ham og ingen anden har jeg i Ydmyghed tænkt at bede Eders Majestæt sende til Kejser Karl i Stedet for den taabelige Nar, Richard Pate, som er en Slave af Biskoppen i Rom. Jeg tror intet saadant om Wyatt, ihvorvel jeg intet ved, da det, Eders Majestæt talte om, skete, før jeg kom til Hove. Men jeg raader fra dette for Eders Æres Skyld.

Dronningen har, saavidt jeg mindes Kardinalens Ord, været trolovet med Jarlen af Northumberland. Dette kan gøre Eders Ægteskab ugyldigt —«

»Ugyldigt!« sagde Kongen — »som om der nogen-

sinde kunde have bestaaet et Ægteskab mellem mig og en Kvinde, hvis Søster ...«

Han standsede et Øjeblik.

»Hvorom alting er, Cromwell, der er mange Aarsager, hvorfor mit Ægteskab er ugyldigt. I kan efter Eders Klogskab vælge den, der forekommer Eder at stemme bedst med Rigets Tarv. Gud har forfulgt dette Ægteskab med sin Vrede, det føler jeg selv. Anna er med Barn; men der er Anelser, der siger mig, at det vil gaa ilde. Butts siger det samme. Hun har skæmmet sig, og hendes Legeme er ilde hærget. Vi kan jo ikke granske Guds Villie — vel Cromwell? Men tror I selv, at Herrens Haand beskyttende er hævet over en Kvinde som hende?«

Cromwell rystede paa Hovedet.

»Sekretær!« sagde Kongen alvorligt, »Kongen er Guds Statholder paa Jorden. Gud sendte Straffen over Verden for Menneskenes Misgerningers Skyld, og Straffen var Døden. Gud sendte Pest og Hungersnød, Brand og sviende Kulde over Jorden for Menneskenes Overtrædelser. Kongen har i sin Haand en Del af Guds Straffemidler at bruge efter sit Tykke og Herrens Førelse. Han kan straffe med Sult, Død og Ulykker, og Kongen bør straffe. Mine Domstole, mit frie Folks Parlament ved dette og straffer, hvor Straffen ligger i deres Haand. Selv giver jeg Naade, hvor Naade gøres behov. Jeg vil granske dette nøje, Cromwell, beraade mig med min

Skaber. Tænke over de kloge Ord, I har talt til mig. Gaa med Gud og tjen mig tro! Han vil lønne Eder derfor.«

Kongen følte sig nu helt som Troens Forsvarer, som Guds Statholder og Kirkens øverste Hoved paa Jorden, og de kristelige Ord, han talte, greb ham selv dybt.

Cromwell var mindre dybt greben. Ogsaa han førte skønne, gudelige Ord paa Læberne gerne og hyppigt. Men de berusede ham ikke. Naar Kongen talte saaledes opbyggeligt, blev Cromwells Ansigt, som naar Erkebispen af Canterbury udlagde Skriftens Ord ved Sct. Pouls Kors i London. Men samtidig gennemgik han i Tanken sine Regnskaber og afventede taalmodig det Øjeblik, da Aanden, der svævede over Troens Forsvarer, skulde fordampe.

For Henrik var den gudelige Tale stærk og hed Vin, der berusede ham. Han var en from Mand i Ordets theologiske Forstand. Hans Kristendom var i Orden, og Gud naade den, der søgte at rokke den!

Det faldt ej heller Cromwell ind med en Tanke. Det var jo netop Kongens Magt, at han stod Guddommen nær, og Kongens Magt var Rigets Velfærd. Som Nicolo Machiavelli var Cromwell en glødende og ærlig Patriot; han elskede sit Land, dets Storhed ved ham var hans Drøm, og han hæmmedes ikke som Wolsey af noget Baand, der bandt ham; thi Kirkens Lære var for ham et Middel — over dens Sandhed og Dybde tænkte han ikke. Han var en Handlingens Mand paa kort Sigt, en

ægte Søn af den italienske Renæssance, der ikke grublede over det, han ikke kunde fatte, ikke spurgte om Tingenes Aarsag, men kun om sit Maal.

At Kongen var en hellig Mand, betød for ham kun dette, at en hellig Mand var, som Kongen var. Og den gode, stærke Forbindelse mellem »Kejseren og Gud« havde alle Dage været til Rigets Held, skulde blive det endnu mere, naar Kejseren og Gud kunde mødes uden Kirkens Mellemkomst.

Derfor bøjede han sig i Knæ og tog mod Kongens Velsignelse. Kong Henrik velsignede gerne. I tidligere Dage havde det været hans Stolthed, at syge blev karske, naar han rørte ved dem. Saaledes var det i hans yngre Aar. Han berørte dem, og de blev karske. Saa skænkede han dem 7 shilling og 6 pence i Gave, og det var mange Penge.

Det var mest fattige, der saaledes blev helbredede. Wolsey syntes godt om denne Kongens helbredende Virksomhed. Senere, da Kongens Kærlighed til Penge voksede, og hans Faders Sparsommelighed kom mere og mere frem i ham under Cromwells kloge Finansstyrelse, blev Kurene færre, ligesom Gaverne afskaffedes. Men i Stedet traadte nu den kongelige Velsignelse, han som Herrens Statholder kunde uddele, dens Virkninger sporedes ikke saa direkte, men for Statskassen var den betydelig billigere. Cromwell bøjede sit Hoved under den og trak sig tilbage.

Han havde sagt, hvad han vilde. Han og ikke Norfolk skulde skille Kongen af med Anna. Hun skulde ofres for Venskabet med Kejser Karl, uden unødig Grumhed, ved selve hendes Ven Thomas Wyatts Bistand og under Paaskud af Northumberlands Trolovelse. —

Kongen gik ikke straks til Ro. Han sad drømmende og tænkte paa en ung Kvinde, som han havde set paa Wolfhall, Sir John Seymours Datter Jane, som var smuk, dydig og beskeden, med en Lød som en Fersken og et blidt Væsen.

Rigtig en Mundfuld for en Konge. Om det nu var hende, der ventede ham elskovsvarm i hans Sengekammer, og ikke den arrige, ondsindede Troldkvinde, der havde forspildt ham ni Aar af hans Liv. Han rejste sig med et Ryk —

Da han traadte ind i sit Sengekammer, som han delte med Anna, ligesom han i svundne Dage til det sidste Brud havde delt det med Katharina, hørte han en sagte Stønnen fra Lejet.

Anna græd.

Han traadte hen til hende og bøjede sig over hende.

»Er du syg, min elskede?« spurgte han.

Hun saa op paa ham med et forskræmt Blik.

Han knælede ned ved hendes Hovedgærde: »Jeg var ond mod dig, Ann,« sagde han, »rigtig ond og styg. Men du skal se, alt skal blive bedre. Nu er hun, den anden, død, og du staar uantastet alene ved min Side.«

Han kyssede hendes Pande blidt.

»Sov, Ann, at du kan vinde Kræfter. I Morgen er der meget at tage Vare. Jeg har talt med Sekretæren. Vi sørger i gult, forstaar du, i gult. En Sørgefest med Virginaler og Harper, der skal spørges langt over Kanalen. Sov, Ann, din gode Husbond vaager over dig.«

Saa gik Troens Forsvarer til Sengs, og en kvart Time efter snorkede den gode Husbond som en Okse, medens Anna kastede sig paa Lejet søvnløs og fortvivlet.

ANDEN BOG

PAA LIV OG DØD

FØRSTE KAPITEL

Jane Seymour

Trois ans se sont passés au sein de cette ivresse:
Je vivois de mon Roi moins femme que maîtresse,
Lorsque, pour mon malheur, au milieu de ta cour,
Le ciel à tes regards vint offrir Seymour.

Anne de Bouleyn à Henri VIII.
Héroïde par Simon de Troyes.

PAA Wolfhall havde Kongen set Jane Seymour og fattet Kærlighed til hende. Dette var sket før Jul, før Dronning Katharinas Død, og hele Hoffet talte derom med Smil. Kong Henrik havde kort Tid efter Annas Kroning genoptaget sine Sædvaner. Hans Elskerinder skiftede hyppigt, ja, Anna selv havde ikke forsmaaet at lade sin Kusine Margaret Shelton nyde godt af Kongens

Gunst for at modvirke en Elskerinde af den kejserlige Lejr, paa hvem Katharinas Venner ved Hove havde henledet Monarkens Øjne. Jane Seymour havde været Dronning Katharinas Hofdame under hendes Forvisning paa Amthill, og hun var Prinsesse Mary oprigtig hengiven. Det vidste de kejserlige, og de glædede sig derfor ved hendes Magt over Kongen, men tillagde i Begyndelsen ikke Sagen stor Vægt.

Saa skete det, at Janes Broder og hendes Onkel og Raadgiver, Overstaldmesteren Sir Nicholas Carew, besluttede at benytte Janes Magt over Kongen til at styrte det Boleynske Parti. Sir Nicholas hadede Anna og vidste, at hun var ham fjendsk. Lord Abergavenny, Ridder af Hosebaandsordenen, var død, og paa St. Georges Dag skulde en ny Ridder udnævnes. Anna havde lovet sin Broder Georges det gyldne Strømpebaand, men Nicholas Carew ønskede det for sig selv, og han vilde naa sit Maal ved sin Niece Jane.

Jane var ikke nogen fuldendt Skønhed. Hun var bleg, og hendes Øjne uden særlig Glans; hun var blond og middel af Vækst, men hun var Hoffets Yndling. Blid, mild, vennesæl og godgørende var hun og dertil klog og behersket. Hendes Væsen behagede Kongen, særlig fordi hun var lavmælt og vigende føjelig, medens Anna med Aarene var bleven stærk i Mælet, bestemt og hidsig. Desuden var Jane Seymour ikke ukyndig i Elskov. Hun var 25 Aar.

Jane Seymours Rygte var ikke helt godt; men hun havde en sjælden Evne til at bære Dyd til Skue, og Kongen havde den lykkelige Gave eller — som Chapuis mente — Evne at tro derpaa. Nicholas Carew lærte Jane, at Kong Henrik besejredes ved Vigen, og Jane veg, som Anna i sin Ungdom havde veget, og ved sin Vigen fangede hun Sejr. Om hende stod i Kreds alle Annas Fjender, det hele Hof paa faa Undtagelser nær, og alle lærte de hende, hvorledes Kongens Kærlighed skulde vindes.

Anna saa dette, men hun satte sit Haab til Barnet, hun bar under sit Hjerte. Hun var syg, nedbrudt af Spænding og Angst, og lod sende Bud efter sin Søster Mary, en Gang Kongens Elskerinde. Kongen knurrede, han vilde ikke mindes om Mary. Ved Hoffet var hun glemt, Wolsey og Wyatt var blandt de faa, der havde vidst virkelig Besked om Kongens Forhold til Mary, hendes Forældre og Anna selvfølgelig undtagne. Wolsey var død, Wyatt tav, og de andre Hoffolk, der anede noget, turde ikke tale derom.

Marys Skæbne havde været meget ulig Annas. Forstødt af Kongen havde hun med sin Husbond Cary begivet sig til Calais. Cary døde, og i tredive Aars Alderen forelskede Mary sig i en helt ung Adelsmand, en fattig Kriger ved Navn Stafford. Hun ægtede ham, men blev forstødt af sine Forældre, forladt af Anna, der den Gang kæmpede om Kongens Gunst for at naa sit Ægteskab. Fattigt og venneløst levede Ægteparret i Calais i syv Aar,

glemt af alle, til Anna nu i sin Nød sendte Bud efter sin Søster for at nyde godt af hendes Pleje.

Aarene havde ændret Mary Boleyn, som var tolv Aar ældre end Anna. Ung, livlig og kaad havde hun ledsaget Mary Tudor som Hofdame til Louis XII's Hof, hvorhen Anna havde fulgt hende, endnu kun et Barn, men Marys Opførsel i Frankrig havde været saaledes, at Dronning Claude havde sendt hende tilbage til England med bitter Bebrejdelse for hendes skamløse Liv. Kongen havde set hende; han var træt af sin Elskerinde, Elizabeth Blunt, hans Søn Richmonds Moder, og han blev hurtig ked af Mary Boleyn. Tredive Aar gammel giftede hun sig af ren uegennyttig Kærlighed, led Fattigdom og Nød for sin Kærligheds Skyld, og sad nu, en fyrretyveaarig Kvinde ved sin syge Søsters Leje som en opofrende Plejerinde.

Thomas Boleyn, Annas Fader, og hendes Broder var forbitrede over hendes Komme. Lord Wiltshire, der ikke længere stolede paa sin Datters Magt over Kongen, trak sig tilbage fra Hoffet, ja nærmede sig endogsaa hendes Fjender. Den kække George, der nys var vendt tilbage fra Frankrig, elskede dog sin Søster Anna saa højt, at han for hendes Skyld ved hendes Leje rakte Mary Haanden og bad hende glemme al Fortids Bitterhed.

Anna og hendes Sødskende sluttede saa en fast Pagt, og til denne knyttede de Wyatt, Georges Rochfords Ven og Lærer i den ædle Digtekunst. Der var Sorger nok at kæmpe imod.

Andre Sorger truede Anna, og de rejste sig fra Kongens Datter af første Ægteskab.

Prinsesse Mary var Folkets Afgud; hun sad som Fange paa Hathfield Slot, sørgende over sin Moders Død, men fast besluttet paa ikke at vige, ikke at bøje sig.

Annas Tante, Lady Shelton var hendes Fangevogter. Efter Dronningens Død søgte Anna at vinde Prinsessen til Underkastelse for derved at dæmpe Hadet, men Katharinas Datter var stolt, og hendes spanske Blod bølgede heftigt i hendes Aarer. Hendes Had var uforsonligt, ikke et Skridt vilde hun gaa Konkubinen imøde. Lige siden Elisabeths Fødsel havde hun været erklæret for uægte Barn, og hun havde som simpelt Tyende maattet bære i sine Arme Bastarden, Frugten af hendes Faders ulovlige Forbindelse med Anna. Hun havde i to Aar levet skilt fra sin elskede Moder, end ikke i Døden havde man tilladt Dronningen at se sin Datter.

Mænds Had bølger og bruser som Fossen over Klippeskrænt, men Kvinder hader stærkt og stille som Døden. Og saaledes var Marys Had til Anna.

Anna hadede ogsaa hende med hele Urettens Styrke, forholdt hende de fattige Ejendele, den gode Dronning efterlod hende, og da hun ikke med løjede Ord kunde overvinde hendes Modstand, skrev hun midt i Januar et Brev til sin Tante, hvori hendes Had prægede hver Linie.

Brevet lød saaledes:

»Mistress Shelton! Det er mit Ønske, at I ikke skal anvende mere Arbejde paa at bevæge Lady Mary til at være anderledes overfor Hs. Naade Kongen, end det behager hende selv. Hvad jeg har gjort, har mere været af Medlidenhed, end fordi Kongen eller jeg bryder os om, hvilken Vej hun følger, eller om hun vil ændre sit Forsæt; for hvis jeg faar en Søn, som jeg snart haaber jeg faar, ved jeg, hvad der vil ske hende. Og derfor ihukommende Guds Ord, at vi skal gøre vel mod vore Fjender, ønskede jeg at advare hende forud, fordi jeg af daglig Erfaring ved, at Kongens Visdom er saadan, at han ikke vil tage Hensyn til hendes Anger over sin haarde og unaturlige Stivnakkethed, naar hun ikke har noget Valg. Ved Guds og Kongens Lov burde hun klarligen erkende sine Fejltagelser og onde Samvittighed, om ikke hendes blinde Lidenskab saaledes har skygget for hendes Øjne, at hun ikke vil se andet, end hvad hende behager. Mistress Shelton, jeg beder ikke at tro, at I gør mig noget til Behag ved at vende hende fra hendes egensindige Kurs; thi hun kan hverken gøre mig ondt eller godt, men I skal gøre Eders Pligt med hende efter Kongens Befaling, som jeg er overbevist om I vil, og vær I overbevist om, at I i mig vil finde en god Herskerinde, hvad der end sker.«

Brevet blev af Mary fundet i hendes Bedekammer, øjensynligt efterladt med Villie af Lady Shelton, og af

Prinsessen afskrevet og sendt til Chapuis, der lod det gaa videre til Kejseren. —

Saa skete sidst i Januar det, der beseglede Annas Skæbne. —

Barnet — en Dreng — kom ufuldbaarent til Verden. Hendes Spænding havde været for stærk, hendes Legeme gav Vej, og sønderknust laa hun paa sit Leje, badet i Taarer, medens hendes Haab knustes.

Kongen kom til hendes Kammer og stod mørk og truende for hendes Seng. Han sagde kun dette:

»Jeg ser altsaa nu, at det ikke er Guds Villie, at jeg ved dig skal have nogen Søn og Tronarving. Herrens Forbandelse er over dig!«

Han vendte sig for at gaa.

Anna rejste sig i Sengen og strakte Armene ud imod ham. »Henrik!« raabte hun, »forlad mig ikke; jeg er uden Skyld; min Onkel Norfolk bragte mig Bud om, at du var falden med Hesten under Dystløbet, og dit Liv var i Fare, derfor skete dette!«

Kongen standsede og saa paa hende. »Løgn!« sagde han kort og koldt.

Anna støttede sig paa sin Arm og stirrede paa ham, medens en Gysen rystede hendes Legeme. »Henrik!« skreg hun, og hendes Raab lød som et Menneskes i dybeste Nød, »jeg elsker dig, saa at jeg ikke kan taale at se, at du skænker dit Hjerte til en anden — derfor — derfor!«

Henrik foldede sine Arme over Brystet, og uvilkaarlig steg for hans Blik et Syn fra gamle Dage: en dejlig, nøgen Kvinde, der i den lyse Sol, gyldent glødende fra sit jomfruelige Leje, strakte sin Arm mod ham for at favne ham i Elskov.

Og nu — en Barselkvinde, hulkindet, syg og bleg, en Barselkvinde, hvis Barn var dødt.

Han aandede Ligstanken, syntes han; han bed sine Tænder sammen, og Anna læste i hans Ansigt ikke Vrede, der kunde bekæmpes, ikke Tvivl, der kunde dræbes, ikke Had, der kunde vendes til Elskov, men ond, slimet, giftig Væmmelse.

Og hun sank bagover med et kort, hæst Skrig.

Kongen drejede sig paa Hælen og gik. Samme Aften flygtede han til London, langt, langt bort fra den Kvinde, hvis blotte Nærhed fyldte ham med Afsky.

Kort efter sendte Kong Henrik en ung Hofmand med Bud til Jane Seymour paa Greenwich Slot. Budet, en af Kongens særlig fortrolige, medbragte en Pung og et Brev fra Kongen til den skønne. Men Jane knælede ned og kyssede Kongens Brev og rakte Budet Pungen med Guldet tilbage.

»Ædle Herre,« sagde hun, »sig Eders og min Herre, at jeg er en Kvinde af ædel Byrd uden Plet eller Lyde. Jeg ejer her i Verden kun min Jomfruære, som jeg ikke vilde miste, om jeg tusindfold skulde lide Døden. Ønsker min Herre Konge at give mig en Gave i Guld, da lad

ham give mig den til mit hæderlige Bryllup, naar dette maatte ske!«

Jane Seymour havde lært sin Rolle og spillede den med samme rige Evner som forhen Anna. Hun var rask, straalende, glad og elsket af alle, medens Anna laa syg i sit Kammer, venneløs og hjælpeløs.

Kongen glædedes saare ved saa megen kvindelig Dyd, og samme Dag kom han tilbage til Greenwich, lod Cromwell rømme et Gemak, der skiltes fra Kongens ved en Løndør, og overlod dette Rum til Janes ældste Broder og hans Hustru, for at Kongen der kunde mødes med sit Hjertes udkaarne.

Det lod, som om Jane Seymour let og sikkert skulde sejre . .

ANDET KAPITEL

Nuntius Satanæ

> Ma é necessario questa natura saperla ben colorire, ed essere gran simulatore e dissimulatore: e sono tanto semplici gli uomini, e tanto obediscono alle necessità presenti, che colui che inganna, troverà sempre chi si lascerà ingannare.
>
> *Niccolò Machiavelli. Il principe Cap. XVIII.*

KONG Henrik havde skænket sin Sekretær et Slot ved Themsen faa Mil fra London, hvor Cromwell a og til hvilede ud. Nær ved dette havde Chapuis sin Bolig i Baynard Castle, og i de Dage, da der ofte gik Bud mellem Kejser Karls Ambassadør og Sekretæren, dvælede Cromwell ofte der.

Ved Bud havde han ladet Wyatt kalde for at tale med ham om det, der mest af alt laa ham paa Hjertet: at komme Kongens Ønske imøde og værge sit Hoved mod Annas Hævn, der, om hun fik Nys om hans Planer sikkert vilde søge at ramme ham. Wyatt fulgte hans Bud og kom.

Det var en Dag tidlig i April, kort før Paaske. —

Mester-Sekretæren stod ved Vinduet og saa ud over den glidende Flod. Solens Skær faldt ud over hans Skikkelse, som han stod der i Skyen af Millioner Støvpartikler, der flimrede i Skinnet og rejste en luende Mur mellem ham og Wyatt.

Wyatt blev staaende en Stund og saa — saa skarpt dvælende paa den Mand, der trods alt havde hans Venskab, hans maaske ene af alle Kong Henriks Mænd. Denne Mand, som den landflygtige Plantagenet Kardinal Pole fra sin sikre Tilflugt i Italien kaldte Satans Sendebud, Nuntius Satanæ, denne Mand, hvis Hænder var plettede med Mores og Fishers Blod, og over hvis Hoved de hellige Kartheusermunkes grufulde Død for alt Folket nedkaldte Gud Herrens Hævn.

Mester-Sekretæren stirrede ud over den glidende Flod. Han syntes kun lille af Vækst, men var kraftig og bred, han, Grovsmedens Søn fra Putney. Blegt var hans Ansigt, næsten præsteligt, og uden Skæg, den første Proletar, der uden at gaa Kirkens Vej var naaet frem til Statens Styre. Gejstlig saa han ud med sit store, strænge, hvide Ansigt og det kortklippede Haar og den svære Hage.

Wyatt tænkte paa Kardinalen, der havde været denne Mands Herre og Mester, Kardinalen, hvem Cromwell havde forsvaret offentlig og derved vundet Hæder, for senere i det stille, i Kongens ensomme Raad, at bruge hans Fald til at stige frem af Mørket i Kongemagtens

Glans. Nej, det var ikke en Wolsey; ikke som han en født Hersker, en kongebaaren vældig Aand, vid, stærk, voldsom, men stor i Fejl, stor i Dyder, en kongelig Ørn trods Præsteskrudet! Denne var en Tjener, en Frigiven; men Slavemærket var brændt paa hans hvide Pande over de lyse Bryn, de flakkende, tætsiddende, graa Øjne og den lange Overlæbe, der pressede sig ned over den smalle, grusomme Mund.

Wolsey saa fast og længe.

Mester-Sekretæren forekom ham som som en tarvelig Hovmester i sit eget Hus, selv i sine dybe Tanker dorsk og dum at se til.

Og dog!

Wyatt traadte hen til ham og lagde sin Haand paa hans Skulder. Han fór sammen og vendte sit store, hvide Hoved mod Wyatt. Der gled et Lys over hans Ansigt, og der tændtes et Glimt i hans Øjne. Det var, som naar Solstraaler bryder frem fra Sky og kaster deres Skær over en graa, ensfarvet Mark. Der bliver Liv, Farverne vaagner, og alt tager Form, som skød der en levende Natur frem af Mulde mod Lyset.

Wyatt saa ind i et klogt, smilende Ansigt, og to fremstrakte Hænder greb hans.

»I kom, kære Ven,« lød det næsten jublende fra Mester-Sekretæren, »I kom, kære Ven. Jeg siger med Horatius Flaccus: Lad os tømme en Vin, gæret i hensovede Consulers Dage!«

Han kaldte paa sin Tjener, og Vinen blev bragt ind. Wyatt sad tilbagelænet i en kostbar Armstol, en Gave fra Biskoppen af Tarbes, Kong Frans' Gesandt, til den almægtige Minister.

Wyatt vædede sine Læber med Vinen og løftede Bægeret smilende mod sin Vært: »I er som Slangen i Paradiset, Mester-Sekretær! I drager, I lokker, og de syndige Mennesker kommer for hos Jer at lære Forskel paa godt og ondt. Paa Dommens Dag, Mester-Sekretær, vil det blive sagt til mig: Hvorfor lyttede du til »Munkenes Hammer«, hvorfor var Thomas Cromwell din Ven?«

»Og I vil svare?« spurgte Mester-Sekretæren og kneb de smaa, graa Øjne sammen.

Wyatt tømte Bægeret: »Jeg vil svare: høje Dommer, da du skabte Menneskene, skabte du dem store og smaa. Du skabte mig og gav mig det Sind, at jeg higede mod de store og kededes ved de smaa. Det maatte være saa din Villie. Og blandt de store førte du paa min Vej den største blandt Satans Sendebud. Jeg saa ham og blev dragen ind i Tryllekredsen, hans Aand tegnede om den sorte Skikkelse.

Thomas Cromwell, den store Dommer vil forstaa mig. I ved selv, hvorfor jeg drages mod Jer. Jeg, der som Yngling stod haardt mod Jer store Formand Kardinalen af York! I er en Mand, Thomas Cromwell, og Mænd var alle Dage faa. Jeg har nu naaet Skels Aar og Alder og forstaar at vurdere Mænd. I er en Mand!«

Mester-Sekretæren smilede: »Og Mand for at betale Thomas Wyatts Gæld, naar den unge Fusentast spreder Kroner om sig, som voksede Kongens Mønt paa Træerne for dem, der blot vilde udstrække deres Hænder efter Guldet.«

Wyatt rejste sig: »I mener, at I har købt mig, Mester-Sekretær?«

Cromwell lo: »Rolig, rolig. Vær vis paa, unge Galning, at jeg føler større Glæde ved at betale Jeres Gæld end I ved, at jeg betaler den. Hvorfor har Naturen indrettet det saaledes, at Klogskaben først kommer med de graa Haar? Klogskaben, der baner Livets største Nydelser Vej, men kommer saa sent, at to tredie Dele af Livsbanen er lagt bag os, før vi ved den lærer at nyde Livet ret. Kære Ven, Thomas Wyatt er ikke tilfals — vel? Jeg vil ønske, at alle Helvedes Djævle skal tage mit Legeme og min Sjæl, om jeg noget Øjeblik tænkte at kobe Eder.

Wyatt stod med rynkede Bryn. Cromwell gød den perlende Vin i Bægeret med et Smil:

»Drik, Apollon Musagetes — drik! Siger ikke Doktor Martin: Vinen er Visdom; og I, som beundrer den blodrige Doktor, vil sikkert sande hans Ord. Jeg er Jeres Ven. I har mange Venner, Thomas Wyatt, men sjældent saa jeg en Mand med saa mange Venner lade saa faa virkelige Venner bag sig, naar han vender Hoffet sin Ryg. Blandt de faa er to, Thomas Wyatt; den ene, som I kalder Helvedes Sognepræst, Francis Bryan, og den anden,

som I kalder Satans Sendebud, mig, Thomas Cromwell! Og jeg tror, I gør alligevel bedst i at lide paa Sendebudet, paa Præsten kan I neppe fuldt ud stole. Sæt Jer igen, drik Eders Vin og vær ikke dummere, end den algode Gud har skabt Jer. Lad ham tage sin Naade fra mig i min sidste Stund, om jeg sviger Eder.«

Wyatt smilede: »Mester-Sekretær! Jeg ved ikke rigtig, om jeg bedst skal tro Jer, naar I udleverer Jeres Aand og Jert Legeme til tusinde Djævles ublide Behandling eller paakalder den højeste i Sions Himmel. Begge Dele gør I gerne og saare veltalende. Den, der ikke kender Eder, vil vanskelig blive klar over, hvorvidt Jeres Frygt for Djævelen er større end Jer Kærlighed til den algode Gud. Jeg« — og Wyatt satte Bægeret for Munden — »er mest tilbøjelig til at tro, at I frygter hverken Gud eller Djævelen, og som I forresten ved, jeg altid har sagt, at I, den hellige engelske Kirkes Generalvikar, er en større Hedning end selve Stortyrken med det gyldne Horn eller Kaireddin Barbarossa, Sørøveren i la Golette.«

Cromwell tav.

De sad en Stund uden at tale.

Mester-Sekretæren saa op: »Jeg er Kongens Tjener, Thomas Wyatt, basta! — Min florentinske Kollega har sagt, at Ministeren kun skal tænke paa det, der angaar hans Fyrste, aldrig paa andet. I kan sige, hvad I vil, om mig, men sig mig, naar jeg har haft egen Fordel for Øje. Nævn mig et Tilfælde — et!« En let Rødme gød sig over hans Ansigt, mens han talte.

»Godt Ord igen,« lo Wyatt muntert. »Til Sagen! Hvad vil i mig?«

Sekretærens Ansigt blev atter blegt og udtryksløst, som søgte han tilbage i sig selv for at finde sine Tanker.

Wyatt trommede utaalmodigt i Bordet med sine Fingre.

»I har elsket Dronningen, Wyatt,« sagde Cromv ell med et søgende Blik.

Wyatt bøjede Hovedet.

»Elsker I hende endnu?«

Wyatt bevægede Hovedet let — et Nej.

»I er min Ven. Nu gælder det hende eller mig. Hvor finder jeg Eder?«

»Der, hvor de staar, der ser til, Mester-Sekretær!«

Cromwells Ansigt blev koldt — et Sekund, saa smilede han venligt og lagde sin Haand paa Wyatts Arm. »Det mener I ikke. I kan ganske simpelt ikke se til. Det er Jer Natur at kaste Jer ind i Livet, som det leves her ved Hove. Det var maaske bedre for Jer, om det var anderledes. Det er nu en Gang ikke saa. I har for Tiden Kongens Venskab, og I fortjener det bedre end nogen anden. I er Edward Seymours Ven og dermed ogsaa Mistress Janes. I anses for at være Dronningens Fjende, det er I ikke. Godt! I kan frelse hendes Liv, om I vil. Dronningens Liv er i Fare.«

»Er det Giften, som Eders Ven Machiavelli saa varmt anbefaler, og som Folket mener, at I har sendt Prins

Arthurs Enke Katharina af Aragonien, eller er det Bøddeløksen, I lod slibe for den gode Sir Thomas More? I begge Tilfælde mægter jeg intet. Dronning Anna har lært at være forsigtig med, hvad hun nyder; den fordømte italienske Skik er endnu ny herhjemme, og hvad Bøddeløksen angaar, er den endnu aldrig anvendt mod en engelsk Dronning. Tal rent ud, og jeg skal svare ærligt, men mine Hænder er rene og skal blive rene til min sidste Dag. At I ved det!«

Cromwell havde rejst sig og saa atter ud ad Vinduet ned over Floden. Saa vendte han sig brat og sagde: »Kongen vil være fri. I maa vide, at siden Dronningens Død har han ønsket Forsoning med Kejser Karl. Kejseren har ved Chapuis tilbudt ham en hæderlig Rolle som Mægler mellem Frankrig og den kejserlige Trone. For enhver Pris maa man tage mod Kejserens Tilbud. Dronningen staar i Vejen; hun er fransk af Sind, men Frankrig tror hende ikke og har kastet hende over Bord. Hun kan kun skade. Hun stræber Lady Mary efter Livet, og dør Lady Mary, staar Kejserens Soldater paa Englands Jord for at forene sig med Folket, der rejser sig i vældig Vrede til Oprør. Jeg kan ikke tage Hensyn til de enkelte Menneskers Liv og Velfærd, naar hele Rigets Vel hviler paa mine Skuldre. Jeg vil ingen noget ondt, men jeg er Kongens Tjener og Englands Tjener, hvis Herre han er. Fører jeg ikke Slaget, vil det blive ført af Norfolk. I kender Hertugen; han er maaske ikke

Satans Sendebud, men saa er han den Lede selv, og desuden er han dum, han tænker kun paa det, der gavner ham selv. For ham vil jeg ikke falde, og styrte ham kan jeg ikke. Jeg slaar kun, naar jeg kan fælde, og fælde Norfolk kan jeg ikke — endnu. Kongen har kaldt Norfolk til Hove, og han er kommen. Han stod i Kong Frans' Sold, og vil gøre alt, hvad Kongen ønsker, ogsaa mod sin Søsterdatter Dronningen; nu har Kejseren blændet ham med gyldne Dukater. Han er beredt til alt. Lyver jeg?«

Wyatt tav.

»I er Digter — det er let at være ædel og god, naar man staar ene eller tjener en god Herre. Den, der tjener Kong Henrik, kan ikke være god; det bedste, han kan gøre, er at holde enhver borte, hvis Ondskab tjener de smaa, egennyttige Maal. Mine Handlinger tjener, som jeg sværger ved min Sjæls evige Frelse, kun de store Maal, at gøre Kongen, min Herre, stærk, intet andet. Jeg lader mig ikke min Gerning vriste af Haanden af en falsk, æresyg og vindesyg Peer som Norfolk.«

Wyatt smilede bittert: »Og derfor kommer i hans Skændselsgerninger i Forkøbet.«

»Ja,« svarede Cromwell kort.

»Det maa I om — men jeg har holdt mig fri for dette til denne Dag, og det vidner om ringere Menneskekundskab, end jeg havde tiltroet Jer, at I prøver paa at vinde mig for Planer, der er rettet mod min Ære.«

Cromwell løftede sit Hoved; der gled over hans Ansigt et sørgmodigt Smil, kun et Sekund som en let Sky, der bæres af Vinden. Saa tændtes atter Glans i hans Øjne, det var, som hans brede, korte Skikkelse voksede til Vælde, og hans faste Blik hvilede sikkert og stolt paa den unge Adelsmand:

»Wyatt,« sagde han. »Jeg vælger mine Folk. Naar jeg giver Eder et Hverv, er det et Hverv, hvortil I er egnet. Skæbnen har ikke givet mig, hvad den gavmildt har skænket Eder. Jeg holder af Eder som min Søn, give Gud, at George var som I! Det blev Eders lyse Lod i Verden at staa i Solens Skær, hvor Kongen øver det, der mindes, at være den, der fører Herskerens stolte Gerninger frem, for hvilke Krønikeskriveren priser ham. Min Lod blev det at bære *alt*. Naar jeg har bedt Eder komme i Dag, saa er det, fordi jeg vil, at Kongen, om det lader sig gøre, maa naa sit Maal uden Skændsel. For de kejserlige er Dronning Anna kun Bislopppersken, Kongens Frille, for Kong Frans er hun sikkert ej heller mere. For Kongen er hun nu en forhadt Lænke om hans Fod, og for Folket er hun den onde Heks, der har forgjort Kongen. Dette Ægteskab maa hæves. I, Thomas Wyatt, har en Gang for mange Aar siden sagt Kongen, at denne Kvinde var Eders Elskerinde. Kongen ved, at I ikke lyver, og han har ingen Grund til ikke at tro Jer nu. Den Grund, han den Gang havde, hans Kærlighed, er svunden for længst.

I har med Fare for Eders eget Liv søgt at forhindre Kongen i at gøre Anna til Englands Dronning. I har sagt mig i Fortrolighed, at Grunden var den, at I følte Jer som den, der først havde rakt Haanden til hendes stolte Planer, og at det, I saaledes forskyldte, endnu gnaver paa Eders Samvittighed.«

Wyatt rynkede sine Bryn: »Saaledes tvinger Satan Menneskene ved det onde, de øvede.«

Cromwell rystede paa Hovedet: »Nej, saaledes giver Gud Mennesker Lejlighed til at vende det onde, de øvede, til godt!«

»Hvad vil I?« afbrød Wyatt kort.

Cromwell traadte hen til ham og lagde sin Arm i hans. »I ved, at Anna Boleyn var lovlig trolovet med Henrik Percy, nu Jarl af Northumberland. I alene ved det sikkert, Vidnerne er døde. Godt! Giv Kongen Vidnesbyrd i Hænde, og hans Ægteskab vil blive hævet straks. Anna Boleyns Liv er frelst, og Kongens Ære tillige. Og,« tilføjede han med et Smil, »I skiller Northumberland af med en Kvinde, med hvem han lever som en Hund med en Kat.«

»Forlanger I mere?« spurgte Wyatt hæst.

»Nej,« sagde Cromwell, »saasandt hjælpe mig Gud og hans hellige Mænd!«

»Giv mig Eders Ord som Mand,« sagde Wyatt koldt. »Jeg ved jo, at I ikke frygter Gud, og hvad de hellige Mænd angaar, saa ved I, at hos mig er de i ringe Kurs.«

»Godt,« svarede Mester-Sekretæren. »I har mit Ord.«

Wyatt tav og bøjede sit Hoved i dybe Tanker.

Han saa op efter en Stund: »Ved I, at jeg alt en Gang har sagt Kongen dette, og at han svor, at det var Løgn.«

Cromwell nikkede: »Jeg sagde jo, at nu vil han tro Eder.«

»Hvorfor?«

»Fordi Kongen selv har bedt mig tale til Eder om dette. Jeg er kun et Sendebud. Tvivler I nu om, at jeg er ærlig overfor Eder? Kongen selv ønsker, at I skal tale.«

»Han skammer sig altsaa overfor mig,« sagde Wyatt eftertænksomt. Saa rejste han sig med et Smil: »Tilgiv mig, Mester-Sekretær! I har Ret, endnu staar jeg i Solens Skær. Kongen skammer sig ved at gøre mig delagtig i sine mørke Gerninger.«

Han greb Sekretærens Haand: »Cromwell, søg ud, søg ud i Lyset, hvor Solen skinner!«

Sekretæren sukkede og gjorde sin Haand løs: »Det er for sent. I er ung, I er Adelsmand, I er Kongens Ven. Min Fader var Smed i Putney; mine første Erfaringer har jeg hentet som simpel Lejesoldat paa Italiens Valpladser, og min Uddannelse til Statens Tjeneste har jeg faaet som Aagerkarl i Temple. Nej, Thomas Wyatt, Solen skær mig i Øjnene. Mit Haab rækker ikke ud over Graven undtagen i det ene, at Eftertiden, der lærer min Gerning at kende, skal sige: den Mand gjorde England stort,

fordi han banede Vejen for Englands Konge. Mennesker dør og glemmes, Daad dør og glemmes, men paa Historiens Tavle tegnes med uudslettelig Skrift for Eftertiden, *hvad* Mænd øvede, ikke *hvorledes* de øvede det. Jeg har mit Maal, jeg har mit Haab om min Plads paa Historiens Tavle! De siger om Cæsar Borgia, at han var grusom, ikke desto mindre har han samlet Romagna og givet det Magt og Hæder! Jeg er selv en Folkets Søn, jeg kender Folkets onde Lidenskaber, jeg ved, at Friheden er forgiftet Frugt, og kun en stærk Haand kan hæve det til Lykke. Midlerne er jernhaard Disciplin.

Tak for Eders Raad, Wyatt — mere Tak, fordi I lover at gøre, hvad jeg beder Eder om! Jeg vil, at I skal vide, at jeg ikke vil den Kvindes Død, ved hvis Hjælp jeg er naaet frem i Staten, endda hun hader mig og tog mit Hoved, om hun kunde. Jeg kan ikke for Rigets Skyld værne hende, men jeg vil gøre hendes Fald blidt ved mod hende at bruge den eneste Mand, hun har elsket, en Mand, der endnu trods alt elsker hende.«

Wyatt traadte hen til Bordet, fyldte tavs sit Bæger og tømte det i et Drag. Saa traadte han hen til Cromwell og tog hans Haand med et fast Tag: »Jeg lover Eder at gøre, hvad I beder mig om. Er I saa tilfreds?«

Mester-Sekretæren smilede: »Ja!«

»Men hvis det ikke lykkes? Husk, Jarlen af Northumberland er selv gift, og det endda med Jarl Shrewburys Datter.«

Cromwell smilede atter: »Northumberland hader sin Hustru, intet vil være ham kærere end en Skilsmisse.«

»Men Wiltshire, Annas Fader,« afbrød Wyatt, »og George Rochford, hendes Broder, Brereton, Norreys, Weston, alle hendes Venner?«

Mester-Sekretærens Ansigt blev mørkt: »Det bliver værst for disse Mænd selv, om de prøver at sætte sig op mod os. Lord Rochfords Klør trænger til at klippes. Lad ham vogte sig!«

»De staa alle højt i Kongens Gunst, Norreys endnu højere end jeg.«

»Des dybere falder de,« sagde Cromwell kort. »Lad dem vogte sig. Dem skylder jeg intet. Gaa med Gud, Thomas Wyatt!«

Wyatt smilede. »Et Ord, Mester-Sekretær, I er en Mand med store Planer, men kunde I ikke søge disse fremmede uden Guds Navn? Jeg har som I fornægtet Gud, jeg tror, jeg er paa Vej til at finde ham, og det er nu mit Livs Maal. Jeg tilstaar, det skærer mig i Hjærtet at høre hans Navn nævnt af Eder, som ikke frygter ham.«

Cromwell trak paa Skuldrene. »Dura necessitas — og Vanens Magt.«

En Tjener traadte ind og meldte Kejser Karls Gesandt. Wyatt gik. —

Den 28de Marts havde Kejser Karl skrevet en lang Skrivelse til Chapuis ved sin Kansler Granvella, men undertegnet med Cæsars Navn, og Gesandten havde læst den med dyb Undren.

Kejseren forlod helt sine gamle Planer, han opgav alle Forsøg paa at hjælpe Prinsesse Mary til Flugt; han stillede Kravet om Henriks Underkastelse under Paveriget i Bero; han lod, som om han havde stillet Hævnen over den døde Dronning i Guds Haand, og han skrev om Mary disse Ord:

»Intet mere kan gøres for hendes Vels Fremme, medens hendes Fader lever, og hun kan ikke med god Samvittighed tage Del i nogen Handling mod sin Fader, ikke en Gang som Oprejsning for det onde, der er øvet mod hendes Moder, selv om dennes Død var fremmet ved en skæbnesvanger Handling — som nogle tror. Og hvis Pavens Dom blev forfulgt og Kongen nødtes til at opgive Konkubinen, kunde han gifte sig igen — hvorimod det er sikkert, at intet Afkom af Konkubinen kan hindre Prinsessens Ret.«

Saaledes skrev Kejseren — og sluttelig paalagde han sin Gesandt at søge Forstaaelse om nødvendigt med Anna og — o Under — at værge Anna mod Henriks Planer om at skille sig af med hende, om fornødent ved Forhandling med hendes Broder eller, hvis hun skulde stille for store Fordringer, ved Cromwells Hjælp.

Chapuis havde siddet som lamslaaet ved sin Herres Brev. Kejser Karl, Konge af Kastilien, Aragonien, Neapel, Kejser af Tyskland og det romerske Rige, Herre over Nederlandene og Flandern, Hersker over den nye Verden, tilbød Konkubinen, den foragtede Anna Boleyn, sin Hjælp og sit Forbund.

Saa haardt trængte altsaa Kong Frans Verdens mægtigste Hersker. Felttoget i Savoyen og Tropperne, der rykkede frem mod Milano, tvang Kejseren til at søge Kong Henriks Forbund, og dette skulde naas ved Annas Hjælp. Frygten for et fransk Giftermaal beherskede aabenbart Kejseren, og Rygterne næredes ved de franske Kardinalers Ord til Paven om Henriks Hensigt og hans Venskab med Frans. Og han skrev tillige, at Kongen af England maatte opgive sine Planer med Norden og hjælpe Kejser Karl til at genvinde Danmark for Pfalzgreve Frederik og hans Hustru, Kristiern den II's Datter.

Et Forbund mellem Kejseren og Anna, Forhandlinger mellem den kejserlige Gesandt og Konkubinen! Aldrig havde nogen Skrivelse fra Cæsar fyldt Chapuis med saadan Undren.

Verden var af Lave.

Chapuis var en lydig Mand, men han vidste, at hans Herre ikke forlangte Lydighed alene, men først og fremmest Klogskab, og det gjaldt nu om at handle saaledes, at intet forspildtes, intet, der ved Mands Snille kunde naaes.

Derfor søgte Chapuis ufortøvet Cromwell, ikke for at tale, men for at høre.

Faa Minutter efter Wyatts Bortgang stod Cromwell dybt bukkende i sit Hus' Festsal omgiven af sine Tjenere for at modtage Ambassadøren.

Chapuis traadte ind, ledsaget af sine Sekretærer og et Par unge spanske Adelsmænd, der opholdt sig ved Hove. Han overrakte Cromwell en Haandskrivelse med det kejserlige Segl, som denne brød, idet han aftog sin Hue og bøjede sig dybt for Seglet.

Kejseren skrev:

»Vor Ambassadør i London har underrettet os om de Forhandlinger, han har haft med Eder om Oprettelsen af en god Fred og om den gode Villie, Kongen og gode Mænd i hans Rige nærer for disse Planer, hvad Ambassadøren til vor Kansler har bekræftet.

Vi takker Eder for Eders ærefulde Tilbud, og vi har overdraget vor Ambassadør derom videre at forhandle med Eder. Under vor kejserlige Haand og Segl. Gaëta, den 30. Marts 1536.«

Cromwell blussede og sænkede Dokumentet, medens hans Haand skælvede.

Maalet var naaet. — Cæsar kom til ham.

»Gud bevare og beskærme Hans katholske Majestæt,« sagde Cromwell, og vendt imod sit Følge gentog han: »Bøjer Knæ alle og takker Hs. Majestæt for hans ærefulde Hilsen. Gud bevare og beskærme ham!«

Hver Mand i Hallen knælede.

Saa gav Mester-Sekretæren Ordre til at beværte den kejserlige Gesandts Følge, og ledsaget af Chapuis trak han sig tilbage til Lønkamret.

I tre Timer sad de to Mænd, der i denne Stund bar

Vesteuropas Skæbne, og talede alvorsfuldt. Og i denne deres Samtale blev ogsaa Anna Boleyns Skæbne afgjort, koldt afvejet efter Statsmænds Skik og uden andet Hensyn end Statens og Statsmagtens Vilje.

Chapuis vilde vide, om Kongen alt havde bestemt sig for at skilles fra Anna. Cromwell havde virkelig vist ham et Glimt af Henriks huslige Liv, omend ikke alt. Med en Kvinde, der alt var viet til Undergang, vilde han ikke paa Kejserens Bud søge Forbund.

Fra de kejserligsindede ved Hove, Markisen af Exeter og Lord Montagu, vidste Chapuis, at Cromwell og Anna stod skarpt overfor hinanden. Hvor skarpt vilde han nu erfare. Han sagde sin Vært, at han længe ikke havde søgt ham for ikke at øge hans Herskerindes Mistanke, idet han smilende mindede ham om, at hun selv havde sagt, at hun med Glæde vilde se Cromwells Hoved falde.

Han tilføjede: »For den Kærlighed, jeg bærer til Eder, Mester-Sekretær, har jeg ikke kunnet glemme dette. Jeg kan kun ønske Eder en mere naadig Herskerinde, og en, der var mere taknemlig for de Tjenester, I har ydet Eders Konge, som er mange og store. Dog maa I ikke tirre hendes Vrede. Jeg haaber, I vil tage Jer bedre i Agt, end Kardinalen af York gjorde, der kaldte hendes Vrede over sit Hoved og døde ussel som en slagen Mand trods sin fordums Vælde.

»Men,« sagde han med et fint Smil, »skulde Ulykken ske og Kongen, Eders Herre, tage en anden Hustru, der

kunde skænke ham en Søn og Tronarving, saa er dette maaske ikke helt ilde, og mig vilde det glæde ikke alene for Rigets Skyld, men mest for Eders. Thi selv om Prinsesse Marys Ret derved skulde forspildes, saa vilde det for Eder være at ønske, at I fik en ny Herskerinde. Og dette Ønske nærer jeg for Eders Skyld — ikke for at skade en Kvinde, som ikke har gjort mig noget ondt, og som jeg derfor ikke har nogen Grund til at hade.«

Chapuis sagde dette med sænkede Øjne og et fromt Smil.

Cromwell kæmpede en haard Kamp med sig selv. Skulde han nu aabenlyst forlade Annas Sag, som han i otte Aar havde forsvaret for hele Verden. Skulde han indvie denne kloge og svigefulde fremmede i Rigets allerhemmeligste Planer, skulde han give sig Kejseren i Vold og bryde Broen af, der førte mod Frankrig?

Han talte langsomt, medens hans Blik flakkede over Gesandtens Skikkelse, snart mod Arnen og dens Ild, snart ud over Floden og den halvfrosne Vej.

»Ekscellence,« sagde han, »først i de sidste Dage har jeg ret lært menneskelig Svaghed at kende; hidtil har Tro paa egen Styrke ledet mine Handlinger, og jeg har kun haft mig selv at stole paa — næst Herren i det høje; men Kongegunsten er svigefuld. Jeg har set dette i meget, jeg har set det mest af alt i Forhold, som jeg vil kalde »huslige«, idet jeg overlader Eders Ekscellences Klogskab at fortolke mine Ord. Rammer min Forgæn-

gers Skæbne mig, vil jeg bære den, væbne mig med Taalmod og sætte min Lid til Gud. I har Ret, kun Guds Hjælp kan frelse mig fra Fald i denne Tid, som er ond og vanskelig. Men jeg sværger Eder ved de hellige Martyrers uskyldige Blod: ikke jeg har Skyld for dette Kongens Ægteskab med hende, I kalder min Herskerinde. Kongen, min Herre, vilde det saa; jeg banede Vejen for ham, som det sømmer sig en tro Tjener.«

Cromwell havde rejst sig og stod lænet til Vinduet.

»Vel er Kongen tilbøjelig til at søge Kvindegunst,« fortsatte han, »men det er min Tro, at han trods denne sin kongelige Lyst vil føle sig tilbøjelig til at leve hæderligt og dydigt i sit Ægteskab som hidtil.«

Cromwell lænede sig under disse Ord til Vinduet og løftede Haanden for sin Mund som for at skjule et Smil, et Smil, der med hans Tonefald sagde, at han løj.

Chapuis stod lige overfor ham i Vinduesfordybningen og saa skarpt paa ham; det skarpe Blik gled over i smilende Forstaaelse.

De to Mænd forstod hinanden fuldt vel.

Saa sagde Cromwell fast og understreget: »Hvis Hs. Naade gifter sig igen, bliver det i hvert Fald ikke i Frankrig, han søger sin Brud. Hs. Naade har lært, hvad fransk Opdragelse vil sige, og er sikkert mæt af franske Sæder — overmæt!«

Chapuis erfarede ikke mere om dette, men det, han havde erfaret, var tilstrækkeligt.

De talte om Norden, og Cromwell sagde med Bitterhed, at Lybeckerne var Pak tilhobe, og at Hertug Kristiern af Holsten, der kaldte sig Konge til Danmark, aldrig vilde blive anerkendt af England, saalænge Kristiern II levede og hans Døtre, der havde Krav paa Danmarks Trone.

Da Chapuis brød op, bad Cromwell ham som Gave modtage en pragtfuld Hest, der stod i hans Stald, og som det var hans højeste Ønske at maatte byde Ekscellencen i Foræring.

Chapuis havde tidligere afslaaet alle Gaver; han afslog Kongens Tilbud om at jage i de kongelige Skove, uagtet han lidenskabelig elskede Jagt; han afslog hans Tilbud om pragtfulde Sørgeklæder ved Dronning Katharinas Død — denne Dag modtog han Cromwells Hest.

Solen sank over den glidende Flod, over de grønne Marker og Husene langs Themsen, hvor Cromwells Slot, Kongens sidste Gave, rejste sine Taarne mod den lyse Foraarshimmel. Paa Tærskelen stod Mester-Sekretæren omgiven af sine Mænd, da Gesandtens Følge red ud af Slotsgaarden.

Chapuis jog Sporene i sin Gangers Side, og det drønede under dens svære Hove, da den spanske Gesandt paa Cromwells Hest red over Broen med de klirrende Kæder.

Mester-Sekretæren stirrede efter de bortdragne.

Terningerne var kastede; han havde taget Stilling i de kejserliges Lejr. Wolseys Politik, at støtte Englands

Venskab med Frankrig trods Aarhundreders Nag, havde bragt sit Ophav til Fald og fravendt ham Folkets Kærlighed, og den havde Cromwell, Smedesønnen fra Putney nu forladt.

Efter Aartiers Kampe rakte Englands første Statsmand atter Kejseren Haanden, beredt til for dette Venskab at ofre den Kvinde, han skyldte sin Ophøjelse.

Cromwell erfarede aldrig, at Kejseren havde paalagt Chapuis at søge Annas Venskab.

Men Chapuis var en klog Mand, der ikke forsmaaede to Strænge til samme Bue, og Anna selv fik hemmeligt Nys om Kejserens Brev. Hundrede Vokslys vilde Chapuis ofre »Hundjævlen«, som han skrev til Granvella, naar dette kunde tjene hans Herre Kejseren.

TREDIE KAPITEL

Dronningens Venner

Lyke as the birde within the cage enclosed
The dore unsparred; her foe the hawke without,
Twixt death and prison piteously oppressed,
Whether for to chose standeth in doubt,
Lo so do I, which seke to bryng about
Which should be best . . .
(Th. Wyatt: Liberty or Life.)

DET led mod Slutningen af Marts. Hoffet var i Greenwich.

Anna var stærk, og fik hun Valget, vilde hun kæmpe, kæmpe selv med Døden forØje. Hun samlede al sin Villiekraft, hun betvang sin Sygdom, hun rejste sig fra sit Leje og stod atter i Kredsen af sine faa trofaste Venner, beredt til at kæmpe ikke mindst ved de gode Nyheder fra Chapuis. Hun straalede af Villie og Mod, og de, der saa hende, undredes saare, men de, der kendte hende, skjalv, og først af alle hendes nye Fjende, Cromwell, der agtede vel paa hendes Færd og spaaede ilde af den Styrke, der nu lyste af hendes Blik.

Henrik var enevældig Konge. Den store, stærke, gejstlige Stat i Staten var opløst, Kirkens første Mænd faldne for Bøddeløksen, og dens Støtter, der djærvt havde vovet at forsvare nedarvet kirkelig Sæd, flaaede, parterede og stejlede. Prælaterne gøs, og Cromwells, »Munkehammerens« Kreaturer gæstede Klostrene, pinte og plagede Munke og Abbeder og tog Klostergodset fra dem. Erkebispen af Canterbury gik i Luthers Fodspor, og den nye Lære rejste Hovedet over det ganske Land. Gejstlighedens Magt var brudt, og som det gaar i saadanne Overgangstider, Ugudelighed, Umaadelighed og Udskejelser tog Overhaand i Folket. Det sagde i det mindste de fromme Prælater. Den skønne Kultur, som var kaldt til Live af Erasmus, støttet af Wolsey, fremmet af Thomas More, Warham, Fisher og de høje Gejstlige, beskyttet af Buckingham og Dronning Katharina, standsedes i sin Vækst. Lægmænd med Biblen i Haand prædikede for Folket; Klostrene, Videnskabens Hjem, forfaldt og lagdes øde.

Kongen brændte de tyske Kættere og Gendøbere, om de prædikede for ivrigt mod de overleverede Sakramenter, og samtidig hængte han de trofaste Katholiker, der holdt sig til Paven i Rom som Kirkens Primas.

Lensadlens Magt var knækket. Buckingham havde været den sidste store Lensfyrste af kongelig Æt, de andre Ætlinge af Huset Plantagenet levede i Landflygtighed, kun den gamle Lady Exeter vovede endnu at trodse

Kongen, men hun var under skarp Opsigt. De største Peerer sad paa deres Slotte i Nord og Vest, og gunstsyge Ynglinge flokkedes om Bordet, hvor Kongen delte ud.

Parlamentet var en Hob af kongelige Trælle, valgte paa Kongens Bud, hans lydige Ekko. Sagførere og Pengeudlaanere, Købmænd og Flækkebønder stod rede til at følge Kongen, Døden visse, om de murrede. Embedsmændene, Enevældens Svøbe gennem Aartusinder, hærgede Landet med Uret og Vold, og én Mand holdt denne Svøbe i sin Haand, Thomas Cromwell.

Han var Kongens eneste Raadgiver, men Kongen var ikke mere Wolseys Konge. Selv kaldte han sig Løven, som forudsagt var, at han skulde blive efter en Ungdom i Lammets Lignelse. Hans Fjender kaldte ham et skrydende Æsel og en blodtørstig Hyæne i samme Skind — men from og gudfrygtig var han.

Anna vilde kæmpe, og det gjaldt at samle om sig et Parti, stærkt nok til at byde de andre Brodden. Al Kamp om Magten er Partikamp. I Enevoldsstaten gælder det at vinde Monarken for sig, i den saakaldte frie Stat at vinde »Folket«, i begge Tilfælde Magten, thi i Spydstagen sidder Retten fra Arilds Tid.

Henriks Hof var delt i fire Partier. Dronning Katharinas, i hvis Spids stod Mary, hendes Datter, Lady Exeter og Englands bedste Peerer, der havde slaaet Følge med Chapuis, og deres Haab stod til Kejseren. De veg end ikke tilbage for Oprør, sikre ved Pavens Banbulle, der

havde berøvet Henrik hans Ret til Tronen. Det var Gammelkatholikerne, og næsten hele Præsteskabet støttede dem. Saa mægtigt var dette Parti, at dets Magt kun dæmmedes ved de voldsomme Midler, Henrik benyttede mod de uforsigtigste, skønt ærligste af Partiet, Fisher, More og Kartheusermunkene. —

Det andet Parti var Annas; til dette hørte hendes Broder, George Rochford, hendes unge Venner ved Hove, Norreys, Weston og Brereton samt Erkebispen Thomas Cranmer med alle, der sluttede sig til den nye Religionsbevægelse, der var udgaaet fra Wittenberg. I en Række af Aar havde Kongen staaet dette Parti nærmest.

Nu var han gledet over til et tredje Parti, Jane Seymours, et nationalt engelsk, nykatholsk Parti, hvoraf senere Elisabeths England voksede frem. Det talte en Del af de store Adelsslægter, Rigsadmiralen John Russel og den ærgerrige Staldmester, Sir Nicolas Carew, samt hele den Seymourske Slægt.

Ved Kongens Elskov til Jane Seymour var dette Parti nu det mægtigste, og Chapuis havde paa Marys Raad forbundet Gammelkatholikernes Sag med dette nye Parti, fordi det syntes at bære Fremtiden i sit Skød og at være fælles med dem i Hadet mod Anna og den nye Lære.

Det fjerde, svageste Parti var det franske Parti, i Wolseys Dage stort og mægtigt i Adelen, men ved Anna svækket, og altid forhadt i det menige Folk. Norfolk var dets upaalidelige Leder, og Annas Fader, Lord Wiltshire,

samt Hertugen af Suffolk nød endnu deres store aarlige Pensioner fra Kong Frans' Kasse. Men Frankrigs Overvægts Tid var forbi, det følte de alle.

For Anna gjaldt det om at hævde sit Partis Overvægt over Kongen. — Cromwell selv stod altid uden for Partierne, og kun sjældent glemte han denne sin vise Holdning. For første Gang netop nu i denne Annas sidste Kamp.

I sit Lønkammer paa Greenwich Slot havde Anna samlet sine Venner til Raadslagning. George Boleyn, hendes Broder, førte Ordet, og hans Plan var den først at styrte Cromwell og siden Jane Seymours Venner. Alle vidste, at Kejseren søgte Kongens Venskab, og skønt Kongen selv bittert følte de Ydmygelser, Kejseren havde tilføjet ham, drev Klogskabshensyn ham trods alt til at søge hans Venskab.

»Min Plan er,« sagde Rochford, »at drive Cromwell frem foran Flokken, over mod den rænkefulde Savoyard Chapuis, længere ud, end Kongen vil følge, for dernæst at føre min Onkel Norfolk og min Fader, der begge hader Sekretæren, imod ham med Kong Frans og hans Gesandter, saa Kongen standser paa Halvvejen, og Sekretæren kommer til at staa alene. I samme Nu vil alle styrte sig over ham, og Munkehammeren vil knuses mod Ambolten, medens Gnisterne fyger.«

Planen var god, og Rochford vidste, hvad han sagde. Han kendte nøje Tilstanden ved Kong Frans' Hof og var

helt sikker paa Frankrigs Støtte. Var Cromwell først falden, skulde Nicolas Carew fældes, og med ham den Seymourske Slægt.

Anna sad midt i Kredsen og lyttede til sin Broders Ord. George Boleyn var en skøn og rigt begavet Yngling, dristig i Krigsfærd og Dystridt, en ypperlig Versemager og en dygtig Lutspiller, smuk som en florentinsk Yngling fra Renæssancens bedste Tid. Han var seksogtredive Aar, brunet, med blaa Øjne, slank og smidig, alle Damers Yndling, og ridderlig som en Troubadour fra de franske Elskovshoffer. Hans Ægteskab med Lord Morleys Datter, Jane Parker, var ulykkeligt som de fleste Ægteskaber ved Henriks Hof, hvor netop i de Dage Hertugen af Norfolk havde ladet sin Hustru, Buckinghams Datter, overfalde og mishandle, fordi hun havde villet forjage hans Frille, Elisabeth Holland, fra sit eget Hus.

Rochfords Hustru havde forladt ham og sluttet Venskab med den gammelkatholske Kreds. Han selv var den mest begejstrede Lutheraner i England, ung og frihedskær, som han var, videlysten og ivrig. Anna elskede sin Broder højt. Arm i Arm kunde de to færdes i Slotshavens Gange i dyb Samtale næsten som et Elskerpar, og Rochford var rede til at give sit Liv for sin Søster. —

Planen var god. Det gjaldt kun om at vinde endnu et Par Mænd, paa hvem man kunde lide, Kongens Yndlinge Thomas Wyatt og Francis Bryan.

»Paa Wyatt stoler jeg,« sagde Anna med en let Blussen, »han er en gammel Ven og ærlig som faa.«

Norreys rystede paa Hovedet. »Wyatt er Cromwells Ven og forraader ham ikke.«

Rochford lo. »Henrik Norreys er skinsyg paa Thomas, Ann — fordi han tror, du elsker ham højere, end du elsker din tro Dogge, Norreys.«

Anna smilede. Mænds Smiger var altid sød Musik for hendes Øren. Hun vilde, at hendes Trofaste skulde beundre hende, og efter gammelfransk Skik vilde hun trone blandt dem som deres Hjerters Dame, til hvis Ære deres Sange lød.

»Wyatt er Cromwells Ven,« gentog Norreys, »og Francis er ikke mere en af vore. I Dag ved Boldtspillet søgte han aaben Trætte med dig, George, han tror ikke, at vore Sager staar vel længere, og han er i Nicholas Carews Sold, det ved jeg fra ...«

Han afbrød.

»Fra hvem?« spurgte Anna.

Norreys blussede —

»En Dame,« lo Rochford, »hos hvem vor Ven Norreys søger Hjælp i sit Savn. Ikke sandt, den unge Enkemand søger en Livsledsagerinde, og har udset sig den skønne og dydige Margaret Shelton, som for Tiden er ledig og vel bekendt for sin Villighed. Desuden,« fortsatte Rochford med et Smil, »den gode Enkemand har en farlig Rival i vor nygifte Francis Weston, hvis stakkels Hu-

stru maaske er dydigere, men langt fra saa yndig som Margaret.«

Weston blussede endnu heftigere. »Der er *én* Kvinde i England,« sagde han, »jeg elsker højere end nogen anden i dette Hus, højere end Margaret eller min Hustru.«

»Og det er?« spurgte Anna smilende.

»Eder selv, naadige Dronning,« sagde Weston og knælede.

»Tys, tys, Galning!« sagde Anna hurtigt — »hvor tør I vove at sige sligt til Eders Konges Hustru! Ved I ikke, at det er Højforræderi? Om Kongen vidste dette, var Døden Eder vis.«

Weston rejste sig og sagde vendt mod Norreys: »Du, Henrik, elsker ogsaa din Dronning højere, end du elsker Madge — ikke sandt, for hendes Skyld og ikke for Madges kommer du til hendes Gemakker og lytter til hendes Ord, stirrer mod hendes Rosenlæber —?«

Anna vendte sig mod Norreys.

»Taler unge Weston sandt?«

Norreys svarede roligt, idet han kastede et varmt Blik paa Anna, hvis Ansigt straalede i let Rødme: »Jeg leger ikke med Ilden; jeg er for gammel i min Tjeneste til at ægge de stærke Magter, jeg ikke kan tøjle, om de slipper løs!«

»Anna,« afbrød Rochford, »du driver farligt Spil med dette Gækkeri. Kvinder forstaar ikke Statskunst, og din Forfængelighed vil koste dig din Krone. Det er ikke Tid

at drive Narrespil, der maa handles! Er Francis Bryan Forræder, godt, saa lad ham følge sit eget Vildt. Wyatt skal jeg tage mig af, han foretrækker nok sine gamle Venner for sine nye, og unge Surrey vil maaske følge os. Jeg tror, at hvor Ungdom stævner frem, der følger Sejren, og der staar bag os Magter, der i tyve Aar har dæmmet op for Kejserens Vælde i Tyskland og nu samlet de tyske Fyrster i Schmalkalden til en mægtig Liga.

I Læren fra Tyskland ligger Englands Fremtidshaab: frigjort fra den romerske Biskops Lænker skal de engelske Byer rejse sig i Vælde og jage Spaniens og Nederlandenes Kræmmere ud. England for England og Troen fri for enhver ved os; Anna, ved dig og vore Venner her! Vi skylder det Blod, der farvede vor Vej i Fortiden, at føre Fremtidens Sag til Sejr. Elskovshoffet, lille Søster, er dødt, Dystridtenes Dage er snart forbi, nu gælder det Mands Villie og Kvinders Bøn for alt det nye, der vokser i Tiden.«

Annas Øjne hvilede med Beundring paa Broderen, som han stod der straalende, klog, stærk ved sin Vilje og sit Haab.

Hun slog sine Arme om hans Hals — »Min George, min egen elskede George — ved dig vil jeg sejre, det ved jeg. Dit unge Mod staar ingen imod.«

Som Rochford vilde det, blev det besluttet. Rochford selv skulde søge Chapuis, arbejde mod en Forsoning og drage Cromwell med for at slippe ham, naar han stod længst fremme, og dermed volde hans Fald.

Norfolks og den gamle Kræmmer Bullens Blod flød i RochfordsAarer, men ogsaa de irske Butlers Blod, og han var snild, som han var stærk og skøn. En farlig Fjende!

Der lød en sagte Banken paa Døren, og da den gik op, traadte Kongens Virginalspiller Marc Smeaton forsigtigt ind.

Rochford bed sig i Læben og vendte sig mod Døren. »Hvad vil du Marc?« sagde han. »Ingen har haft Bud efter dig. Du kommer uanmeldt til din Dronnings Værelse uden hendes Tilladelse.

Det sømmer sig ikke; gaa« — tilføjede han skarpt. »Gaa, siger jeg!«

Marc knælede for Dronningen.

»Naade, høje Beskytterinde,« sagde han, »mit Liv er i Fare, derfor ilede jeg til Eder.«

Rochford blussede af Harme.

»Anna,« sagde han, »kast denne dumme Dreng paa Døren, hvad angaar hans Liv os? Den taabelige Pralhans fortjener Pisken.«

»George,« sagde Anna fast, »Marc er min tro Tjener, han staar under min Beskyttelse; jeg vil høre, hvad han har at sige.«

Herrerne samlede sig i Vinduesfordybningen og talte sagte med hverandre. De syntes alle, at Annas Yndest her var ilde anvendt. Marc var en tom, slet Knægt, uværdig til den Medgang, hans Kunst skaffede ham, upaalidelig og ødsel.

Han var Søn af en Tømrer, hans Moder spandt og ernærede sig derved. Allerede som Dreng havde han en sjælden smuk Stemme. Wolsey opdrog ham, og Kongen indlemmede ham i sit Kor, hvor Drengen voksede op, forkælet af Hoffets Damer og fordærvet af Last i ung Alder. Han var kun et Par og tyve Aar, og i Annas særlige Gunst for sin smukke Stemmes og sit skønne Ansigts Skyld. Marc var fattig; Kongens Sans for Musik tabte sig efterhaanden, og Anna underholdt da den kønne Spillemand, der var hende meget hengiven, saaledes lod han da, og smigrede hende for hendes Skønhed, idet han lod, som om han elskede hende højt.

Saa lo Anna og lod sine Hænder glide gennem Knøsens krøllede Haar, men Marc blev overmodig og pralede af Dronningens Yndest. Hoffets Herrer saa skævt til Spillemanden, skævere fordi Damerne led ham vel, og Dyden var ikke Herskerinde ved Henriks Hof. Den lille fordærvede Spillemand kunde prale af adskilligt, hvormed han iøvrigt heller ikke tav. Køn var han.

»Hvad er der i Vejen, Marc?« spurgte Anna venligt.

»Thomas Percy har klaget over mig til Kongen,« sagde Marc, »først behandlet mig som en Hund og nu klaget til Kongen, og Seymour har støttet hans Klage. Mistres Jane Seymour hader mig, fordi I er min høje Beskytterinde, og hvis I ikke holder Jer Haand over mig, vil det gaa mig ilde.«

Anna stod et Øjeblik tavs, saa sagde hun: »Brereton,

kald mig Thomas Percy hid, jeg skal lære den dorske Northhumberlænder at holde sig fra mine Tjenere.«

Rochford vendte sig mod sin Søster.

»Gør det ikke, Anna! Percy, er Cromwells fortrolige, vi maa ikke hidse Sekretæren netop nu. Lad Marc høste, som han har saaet, en dum Dreng var han alle Dage, og vil han spise Kirsebær med de store, faar han tage Kirsebærstenene med.«

»George,« sagde Anna, »hvornaar hørte du, at jeg forlod en Ven i Nøden? Jeg holder af Marc for hans Troskab imod mig. Gør, som jeg siger, Brereton. Eders Dronning befaler det!«

Brereton gik.

Marc kyssede Slæbet af Annas Kjole, men sendte et ondt Øjekast mod Vinduet, hvor de unge Adelsmænd stod.

»Daarskab,« snerrede Rochford, idet han gled forbi sin Søster. »Daarskab!« Han vinkede ad Norreys og Weston.

I det samme gik Døren op, og Thomas Percy stod bukkende paa Tærskelen. Brereton havde truffet ham i Svalegangen udenfor Annas Gemakker.

Han knælede for Dronningen, medens hans Øjne skarpt mønstrede de tilstedeværende Adelsmænd og den knælende Virginalspiller.

Rochford gik; paa Gangen tog han et fast Tag i Norreys' Arm: »Bliver hun saaledes ved, styrter hun sigselv

og os alle i Fordærvelse. Det gælder her at flyve ud fra Buret, hvor Stængerne spærrer, ud i den frie Luft, selv om Høgen truer; det gælder at skabe vid Mark om os og lade Hoffets kvalme Luft tilbage. Tro mig, Norreys, det gælder en Kamp paa Liv og Død. Og hun vækker Percys Mistanke for en Spillemands Skyld, en dum Dreng som Marc. Endnu i Aften ved Cromwell, at vi har været samlet hos Anna.

Det gælder at handle, Norreys, hurtigt og snildt!

Jeg gaar til Wyatt med det samme.«

Thomas Percy bøjede sig under Annas Vrede, og Spillemanden kroede sig, men Percy hævnede sig ved at berette til Cromwell om Mødet i Droningens Lønkammer, og Cromwell gemte dette dybt i sin Erindring til Brug, naar det var nødigt.

Rochford gik til Wyatt, der modtog ham med Venlighed. Unge Surrey, Wyatts Discipel, var tilstede.

Da Rochford traadte ind, rejste Surrey sig for at gaa. Rochford strakte Haanden ud mod ham. »Henrik,« sagde han, »hvad har jeg gjort dig, siden du flyr for mig. Vi var dog i gamle Dage gode Venner.«

Surrey rødmede, slog med Nakken og gik, men Rochford saa bedrøvet efter ham. »Wyatt,« sagde han, »Ungdommen bør holde sammen, enige er vi unge en Magt, lær den taabelige Dreng, at han hører hjemme hos os, de unge, der har Retten og evner at føre den frem!«

Wyatt smilede vemodigt. »Tror du, George, at vi unge

har Retten? Retten sidder over Jorden, den gemmer sig ikke i de vise Gamlinges graa Skæg, ikke i den stærke Mands Sværd eller i Ungdommens hede Hu. Hvis Retten er til, George, sidder den deroppe over de syv Himle, her paa Jorden har jeg aldrig set den.«

»Du savner Troen, Thomas,« sagde Rochford alvorligt. »Du er gammel før Tiden, du fornægter de unges Sag. Du, som kunde blevet os en Fører, du, til hvem jeg før satte mit Haab! Giv mig din Haand, Thomas, vær med os; kast din Tvivl og grib vor Tro, du og jeg vil gøre Underværker i Fællig.«

»Nej,« svarede Wyatt med samme sørgmodige Tonefald. »Det er Skæbnens Vilje, at det, der skal tage Vækst, skal gro i Tidens Længde. Haabet er Ungdommens, men ingen ung naar at se sit Haab folde sig ud i Virkelighed; lever han længe nok, vil han se det spædt som en Spire, naar hans Haar er graa og hans Syn svagt.«

»Hvis du har Ret, har Haabet aldrig Liv,« sagde Rochford, »og for mig er Livet kun et eneste rigt Haab, derfor føler jeg, at du har Uret. Vor Sag er den gode Sag, og der er Plads for de bedste, ogsaa for dig. Du har Valget, Thomas, mellem den kloge Ondskab, det snedige Nid, det kolde Had og de usle Rænker. Cromwell med et Ord — og mig! Kan du tøve, Thomas, du, der selv er ung, og hvis Hjerte har banket i Slag med mit for det, der er rankt og stærkt i Vaaren?«

Rochford greb hans Haand.

Wyatt svarede: »Livet har lært mig, at i Kunstens, i Digtningens Verden, i Skønhedens Rige fører Ungdom an: Ungdom er Aandens Ild, og de unges Ord er det gjaldende Kampraab for Slægter i alle Tider. Men Handling, George, det, der skal øves, er modne Mænds Værk, hvis Hjerte vel bæver og varmes ved Ungdoms Ild, men hvis Hu er kold, hvis Tanke er klar, og hvis Haand ikke skælver. Om det forundes dig, George, at leve ti Somre endnu, vil du blive Englands Haab, dets første Søn, dets Stolthed og Styrke. Men vogt dig nu i disse Dage, da ikke Modet alene bringer Skuden i Havn, men Sømandskunst og kold Klogskab!«

»Det gælder Anna,« sagde Rochford utaalmodig — »vil du forlade Anna nu?«

»Nej,« sagde Wyatt, »hverken nu eller nogensinde; jeg har svoret en dyr Ed, og den vil jeg holde. Jeg forlader aldrig Anna — men for hende er kun én Frelse, George! At forsage.

Du maa tro mig. Annas Tid er forbi, en ny Tid er inde. I ni Aar har Annas Navn været flettet uløseligt i Englands Saga — men Tiderne skifter, hun har mistet sin Magt over Kongen. Han kan ikke tvinges; uigenkaldelig har hun mistet sin Magt. Hans Lune kan fordampe, Jane Seymour blive glemt. Aldrig vil nogen Kvinde herske mere over Kong Henrik. Det er kun Skummet af Attraa, ikke Elskovs Perler, der bruser i Glasset. For Anna er Forsagelse alt.

Lær hende den, og du frelser hende — tving hende frem, og du dræber hende.«

Rochford stod med korslagte Arme: »Du vil, hun skal blive i Buret, Thomas?«

»Ja,« svarede Wyatt. »Derude lurer Høgen, og Duen er træt, dens Vingers Kraft er slappet, den stiger, trættes, daler og dør.«

»Du er fejg, Thomas,« sagde Rochford kort.

»Nej, George — fejg er ikke den, der tør tale Sandhed, og Dumdristighed er ikke Mod.«

»Paa dig tør vi ikke regne,« sagde Rochford med bøjet Hoved, — »men du svigter os ikke, Thomas, og om det gælder, vil du være vort Skjold.«

Wyatt smilede. »Eders Skjold — netop. Eders blanke Skjold.«

»Godt,« sagde Rochford, »kan hænde Skjoldet bliver nødvendigt. Det gælder Kamp paa Liv og Død!«

Saa gik han, men Wyatt stod tilbage i dybe Tanker, med bøjet Hoved og tung i Sindet.

FJERDE KAPITEL

En Audiens og dens Følger

»Crumwell dit que sur le deplesir et courroux qu'il avoit eu sur la responce que le Roy son maistre mavoit donne le tiers jours de paques il se meist a fantasie et conspira le dict affaire: la ruine de la Concubine.«

(Chapuis til Kejser Karl V. 6. Juni 1536.)

CHAPUIS var Midtpunktet for alle Partiers Færd. De søgte ham alle, og der gik hemmelige Bud mellem ham og de forskellige Førere. Prinsesse Mary havde modtaget Bud fra Sir Nicholas Carew, at der snart vilde ske en Ændring i hendes Kaar, og Gammelkatholikerne holdt sig afventende tilbage. Anna og hendes Venner gik frem i Forpostkampen; det gjaldt i Øjeblikket om at sikre Hosebaandsordenens Insignier for George Rochford. Hele Hoffet talte højt om dette, Annas Indflydelse skulde staa sin Prøve; mægtede hun endnu at skaffe sin Broder den Udmærkelse, han eftertragtede? Desuden vidste man, at Kong Frans havde indstillet Sir Nicholas til Or-

denen efter Tidens Skik; Frans var selv Hosebaandsridder. Altsaa Frankrigs Støtte kunde Anna ikke regne paa. Men Faren og Kampen æggede hende, og hun gik fremad.

Det var ved Paasketider. Chapuis ønskede at overbringe Kongen selv Kejserens Bud og bad om Audiens. Den blev bevilget 3. Paaskedag paa Slottet i Greenwich Kl. 6 Morgen; thi Kong Henriks Hof stod op med Solen.

Rochford brugte Tiden vel, og havde flere Samtaler med Chapuis, der kun var et Aar ældre end han. Kongen havde været saa naadig at overlade ham det ærefulde Hverv at modtage Ambassadøren, naar han kom, og være i hans Følge under Audiensen. Anna derimod søgte Kongen i hans Lønkammer, og det lykkedes hende ved Opbydelse af al sin Veltalenhed at vække Kongens Mistanke. Hun var ydmyg og tilbageholdende, knælede for Kongen og bad ham glemme al Vrede, alt Nag, men høre hende som hans trofaste Undersaat, der kun vilde hans og Rigets Bedste og var villig til at ofre alt, selv Livet, for dette Maal. Hun mindede ham om Kejser Karls Svig, om hvorledes han tidligere havde ført Henrik bag Lyset og sluttet Liga med Frans, hvorledes han havde taget Løsepengene, som Henrik betalte for Frans efter Slaget ved Pavia, hvorledes han derefter havde draget Frans over paa sin Side og voldet alle de Forsmædelser og Ydmygelser, der af Biskoppen af Rom var slynget Kongen i Ansigtet. Hvorledes alt Haab var at vente af de tyske

Fyrsters Forbund i Schmalkalden, og hvorledes Kejsesens Hensigt kun var den at ydmyge Henrik for derefter at svige ham og give hans Rige til Pris for Frankrig, som ikke trængte til Englands Hjælp, naar der blev Fred mellem Frans og Kejseren.

»Herre Konge,« sluttede hun og strakte sine Arme bønfaldende mod ham. »Vid, at Cæsars Hensigt ene er den at føre Eder og Eders Rige tilbage under Biskoppen af Roms Aag, at indsætte de oprørske Gejstlige i deres Stole, at tvinge Eder til at give Klostergodset tilbage og sende Førstefrugter og Annater til Rom. Det, hvortil Kejseren ikke med sit Sværd kan tvinge Eders frie og stærke Folk, vil han narre det til med List og Svig. Eders Fjender her i Riget vil glæde sig, og Eders sande Venner vil græde Blod!«

Det lykkedes Anna at vække Kongens Tvivl; han løftede hende op og kyssede hende paa Panden med Tak for de kloge Raad.

Anna gik et Skridt videre. »Det bedste Tegn paa, at jeg har Ret,« sagde hun, »vil være dette, at Eders Naades Sekretær, til hvem I har blind Tillid og hvem jeg selv før har troet, er gaaet langt videre i denne Sag, end Eders Naade har tilladt. Lad det blive aabenbart, og se saa, om I bør tro en Fjende og en Træl eller den, Eders Naade har hævet fra Støvet til Eders Trone, Eders trofaste Hustru for Gud og Mennesker, Eders lille Elisabeths Moder!«

Kongen kyssede Annas Haand, og de skiltes som Venner. Det var Anna om at gøre at optræde ikke som Hustruen, der bød og skænkede Elskov, men som den kloge, beskedne Raadgiver, hvis gode Raad i svundne Dage havde vakt Kongens Beundring.

Det lykkedes hende, og Dagen blev hendes.

Chapuis kom og blev modtaget med stor Pomp og Pragt af Hoffets Herrer. George Rochford ilede ham imøde og underholdt ham længe med munter Spøg. Dog kunde den unge Lord ikke dy sig for af og til at drille den rettroende Savoyard med begejstrede Udbrud om Martin Luthers Storhed og hans Læres vidunderlige Kraft, Ord, der sved som Piskeslag, men hvortil Chapuis tav uden at fortrække en Mine.

Cromwell kom og tog Chapuis afsides. »Ekscellence,« sagde han, »Hans Naade Kongen lader Eder spørge, om I ønsker at stedes for Dronningen og efter Sæd og Skik kysse hende paa Kinder og Pande som Hilsen fra Eders høje Herre, Kejseren!«

Det var Savoyarden for meget, han gjorde en besk Grimace, og Cromwell smilede med et megetsigende Blik.

»Hs. Naade overlader dog dette til Eders Forgodtbefindende.«

Chapuis bøjede sig dybt. »Ihvorvel det vilde være mig en Ære at kysse saa skøn og saa dydig en Dame, og uagtet min Villie længe har været en Slave af Hans Naades Villie, saa at hans mindste Ønske er mig en Befaling,

tror jeg for visse Aarsagers Skyld, som jeg ved en anden Lejlighed skal fortælle Hans Naade, at et saadant Besøg ikke vilde være at tilraade. Jeg beder Eder derfor have mig undskyldt og anvende Eders store Veltalenhed paa at raade Kongen fra dette.«

Cromwell gik og vendte snarligt tilbage med Kongens Svar.

»Hans Naade tog det ikke ilde op,« sagde Sekretæren, »men udtalte dog, at i Fremtiden vilde man indstændigt bede derom. — I Fremtiden,« gentog Sekretæren med et tvetydigt Smil. Saa tilbød han efter Rigets Skik at føre Chapuis til Herrerne af Kongens Raad, for at han med dem kunde tale om Statssager og Hensigten med sit Komme. Efter Messe vilde Kongen modtage ham.

Men netop som Chapuis vilde afslaa at tale med Raadet, før han kendte Kongens Villie, kom Henrik ud fra sit Lønkammer til Forværelset, hvor Gesandten stod alene med Cromwell. Henrik smilede venligt og blottede sit Hoved, som hilste han i Gesandtens Person Kejseren selv. Han tillod ikke Chapuis at blotte sit Hoved længere, end han selv gjorde saa, og talte hjerteligt med ham om Kejserens Rejse og Helbred. Om Gesandtens Mission talte han ikke, men opsatte dette til efter Messen og Maaltidet.

I Hallen stod Kongens Følge beredt til at gaa til Messe. Lord Rochford førte Chapuis til Kapellet, og her

trængte Hoffolkene sig sammen for at blive Vidne til Mødet mellem Anna og hendes Fjende. Musikken fra Koret lød dæmpet over Mængden, og Røgelseduften fra Alteret lagde sig over det snevre Rum, medens Lysene flakkede gule i Morgenskæret.

Chapuis havde trukket sig tilbage til en Dør, der, naar den aabnedes vilde skjule ham; han vidste, at Anna vilde træde ind i Kapellet ad denne Dør, og han ønskede ikke at staa Ansigt til Ansigt med hende.

Koret faldt i med Sangen, og Orgelets brusende Toner fyldte Rummet og slog mod Kapellets Stenvægge.

Alles Øjne var hæftede paa Døren, hvor Gesandten stod ved Rochfords Side, og en Mumlen lød gennem Mængden — Dronningen!

Anna traadte ind med Kongen. Henrik gik rank og smilende, idet hans Blik søgte Chapuis. Da Anna traadte ind i Kapellet, vendte hun Hovedet som for at se, hvor Kejserens Gesandt gemte sig, og da hun fik Øje paa ham bag Døren, gik hun tilbage hen til ham og nejede dybt for ham, som var han Kejseren selv. Chapuis bøjede sig ærbødigt og dybt.

Men ingen af dem talte.

Der gik en Mumlen gennem Mængden, men Orgelets Brusen overdøvede den, og den hellige Handling førtes til Ende.

Efter Messen indtog Kongen sit Maaltid i Dronningens Værelser fulgt af Hoffets første Mænd. Kun Ambas-

sadøren blev tilbage. Lord Rochford førte ham til Kongens Modtagelsesgemak, hvor et pragtfuldt Maaltid var ham beredt, og her indfandt Kongens Følge sig for at deltage i Maaltidet.

Det vakte stor Undren, at Ambassadøren ikke, som Sæd var, spiste ved Kongens Bord, saaledes som de franske og venetianske Gesandter plejede at gøre. Anna bed sig i Læben, og spurgte i en let forundret Tone sin Husbond, hvorfor han afveg fra gammel Skik; men Kongen svarede, at dette havde sine Aarsager, og at hun selv bedre end nogen vidste, hvorfor han ikke ønskede at indtage Maaltid ved den Mands Side, hvis Rænker hun havde blottet for ham.

Anna stolede ikke rigtig paa Kongens Ord; Gesandten opfattede dette som en Høflighed, Kongen viste ham, og Hoffolkene tog det som en Haan, der vistes Anna.

Kampen var i fuld Gang med skjulte, giftige Vaaben.

Efter Maaltidet lod Kongen Chapuis træde ind i Lønkammeret, og staaende overfor ham Ansigt til Ansigt i den dybe Vinduesniche, der vendte mod den brede Flod, bad han ham nu bringe ham Kejserens Bud.

Fægtningen begyndte. Chapuis talte langsomt og ærbødigt og gentog alt, hvad han havde talt med Cromwell om, forsaavidt det vedrørte Kejserens Tilbud om Fred og Venskab.

Kongen lyttede tavs, men talte saa ganske kort om sin Opfattelse, saaledes at Chapuis forstod, at et Svælg

skilte de to Fyrster, og at Henrik vilde, at Kejseren skulde slaa Bro over Svælget. Kongens Ord var ikke ærlige; særligt hævdede han med Vægt, at Mailand tilhørte Kongen af Frankrig og Savoyen ligesaa, en Paastand, som Chapuis vel vidste, ingen Mand i Riget eller i Europa udenfor Frankrig vilde hævde.

Chapuis bøjede af, og Kongen lod Cromwell og Kansleren Thomas Audeley kalde, idet han bad Chapuis gentage for dem, hvad han havde sagt ham.

Dette gjorde han og Kongen trak sig tilbage til Raadslagning med sin Tjener, medens Chapuis indlod sig i Samtale med Jane Seymours Broder Edward, som det hed sig, for Tiden Kongens højre Haand, hvem Chapuis her traf for første Gang. Men hans Øjne hvilede paa Kongen, der stod i Vinduesfordybningen, saa at Ambassadøren kunde se hvert Spil i hans Miner.

Kongens Kinder og Pande blussede, og han talte haarde Ord til Cromwell. Cromwell sluttede sig nøje til Gesandtens Forslag, og Kongens Vrede steg som en Flod. Anna havde Ret, man vilde føre ham bag Lyset, det var aftalt Spil mellem hans Minister og Ambassadøren. Hans Vrede blev et Hav, der slog med stærke Bølger over de to Hofmænd. Kansleren skælvede, men Cromwell rejste sig støt og stiv mod Uvejret. Han havde sat alt ind paa denne Plan, han vilde føre den igennem.

Han foregav at være tørstig og fjærnede sig ud af Kongens Synsvidde, hvor han sank ned paa en svær, ud-

skaaren Kiste og lod sig bringe Vin, hvormed han vædede sine Læber. Gesandtens Øjne fulgte ham, han var hed i Hovedet og pustede stærkt.

Chapuis belavede sig paa Hovedslaget. — Kongen traadte ud af Nichen og nærmede sig ham, idet han spejdede efter Cromwell.

Saa forlangte han kort Chapuis' Creditiver, uden Skrift fra Cæsar vilde han ikke forhandle. Det var et Kampsignal; Karl havde udtrykkelig forbudt Chapuis at give Skrift, men denne forsikrede, at han var villig til at give Skrift, men ikke indsaa Nytten heraf, hans Herre og han stod ved deres Ord. Cromwell, med hvem han havde forhandlet, havde aldrig givet Skrift.

»Eders Naade,« sagde han, »hellere end Skrift vil jeg give Eders Naade begge mine Øren som Tegn paa, at hverken jeg eller min Herre farer med Svig.«

Kongen blev rasende. Han traadte tæt hen til Chapuis og slyngede ham Svaret i Ansigtet: »Hvad Biskoppen i Rom angaar, vedkommer min Strid med ham ikke Kejseren; hvad min Datter Mary angaar, saa vil jeg behandle hende, eftersom hun adlyder mig eller ej, og jeg taaler her ikke nogen Indblanding. Og hvad Eders anden Plan angaar, saa er jeg ikke noget Barn, som man først kan give Stokkeprygl og derefter kæle for.

Jeg er ikke noget Barn, forstaar I?« — og Kongen klappede sine Laar, som man klapper et Barn paa Kinden; jeg ved, hvorom det gælder. Vil I have Tag i mig, maa

I gøre, som jeg vil. Uretten er Eders, ikke min. Vil I forhandle, saa kom med Eders Forslag, til Eder staar det at gøre Begyndelsen!«

Chapuis bøjede sig og sagde blidt: »Eders Naade, I føler Eder saaret; mit Hverv er at bringe Lægedom, men den syge maa vise Lægen Saaret, før det kan heles.«

»Skriv,« sagde Kongen kort, »jeg vil se alt skriftligt. Har der været Utaknemmelighed eller Fejl mellem Eders Herre og mig, saa kan det glemmes, om vort Venskabs Rødder endnu er sunde. Det maa blive Jer, der skal bevise dette, ikke jeg. Men opsæt det ikke, thi som jeg har sagt Eder før, Opsættelse er Ødelæggelse for enhver god Handling!«

Chapuis vred sig — han kunde ikke overskride sine Instrukser, og han tav.

Hans Tavshed æggede Kongens Vrede. Han slyngede Ordene ud mod Gesandten: »Kejseren er utaknemmelig. Han skylder mig sin Krone, uden mig sad han hverken paa Spaniens eller Kejserdømmets Trone. Efter sit Valg har han ikke alene behandlet mig med Ringeagt, men forsøgt at faa mig erklæret i Pavestolens Ban og berøvet mit Rige. Sine Løfter til mig har han brudt. Han har lovet mig Frankrigs Krone, da Kong Frans var hans Fange, og dertil benyttet den skammelige Udvej at forsøge at føre mig bag Lyset ved at sige, at han ikke kunde føre Krig med sin Fange. Og da jeg gav hans Fange af mine rige Midler, for at han kunde løskøbes

og hans Sønner slippe ud af Kejserens Vold, vel vidende, at Frans vilde bryde sin Ed, lod han Sværdene hvile og forenede sig med Frans imod mig. Uærlighed, Svig, Haan, i bredfuldt Maal! Og nu vil Kejseren forsøge at føre mig bag Lyset, som om jeg var en tolv Aars Pog og ikke Kristenhedens rigeste Konge!«

Chapuis stod med bøjet Hoved og tav.

Kongen gik frem og tilbage i Vinduesnichen i heftig Bevægelse. De to engelske Hofmænd tav, men Cromwell stod med sammenbidte Tænder, ligbleg, medens Sveden perlede paa hans Pande.

»Skriv,« sagde Kongen hæst, »skriv, og jeg skal svare.«

»Vil Eders Naade ikke overlade dette til Eders Gesandt hos min Herre?« spurgte Chapuis forsigtigt — »Saa lad min Herre selv svare!«

»Nej!« tordnede Kongen, »I er kommen til os, I er kommen til os i den Hensigt at føre os bag Lyset, Eders er Æren, I skal have Æren.

Ikke sandt, Mylords?« sagde Kongen og vendte sig til Kansleren og Cromwell, »saaledes er det ret og billigt.«

Cromwell tav, Audeley mumlede.

»Tal, Menneske, tal, har jeg Ret eller ikke? — tal Sekretær!«

Cromwell tav.

Kongen sendte ham et rasende Øjekast og slog paa sit Laar med sin knyttede Haand.

Der herskede en dyb, uheldvarslende Tavshed.

Saa sagde Kongen brat: »Velan, saa vil jeg — jeg alene gennemgaa de Traktater, jeg har med Kejseren, Eders Herre — gennemgaa dem med en Mand, jeg kan stole paa. Og I skal senere høre fra mig, Ekscellence.«

Dermed drejede han sig paa Hælen og gik uden at løfte Huen eller række Ambassadøren sin Haand. Da han var kommen et Par Skridt bort, vendte han sig og kaldte Cromwell og Kansleren til sig.

Chapuis blev staaende i Vinduesnichen. — Slaget var tabt. Kejseren havde lagt alt i hans Haand; han havde forsikret sin Herre, at alt var forberedt, at Kongen af England gik i Snaren, og at Forhandlingen skulde forme sig som Englands Bøn om Kejserens Venskab. Han maatte erkende, at han havde taget fejl. Kongen var halsstarrig og ophidset. De franske Gesandter lurede som Gribbe foran Slottets Port.

I Morgen var maaske Ligaen sluttet, og det engelske Skatkammer, mod hvilket Europas Fyrster med Misundelse stirrede, vilde aabne sig for Kong Frans. Med engelsk Guld vil Frans tage Majland og Savoyen og afskære Kejseren fra Rejse til Tyskland, der ved dette Budskab vilde tændes i Flammer.

Slaget var tabt.

Chapuis forlod Greenwich nedbøjet og tankefuld, og begav sig straks til et Kloster midtvejs mellem Slottet og London, hvor han havde sat Cromwell Stævne.

Kongen gik hastig mod Dronningens Gemakker; paa Tærskelen vendte han sig mod Cromwell, medens hans Øjne stirrede, som skulde de sprænge deres Hulninger. »Hund!« tordrede han mod ham — »du har solgt din Herre til hans Fjender, lokket os i et Baghold og vover at stille dig mod os i vor bitreste Fjendes Nærværelse!«

Cromwell holdt sig stiv. »Det gælder Rigets Velfærd, Eders Naade,« sagde han, »Vejen er én, Kejseren maa vindes og kun —«

Han fik ikke talt ud, thi Kongen hævede Haanden og slog sin Minister med flad Haand paa hans Kind, saa det sang for hans Øren og gnistrede for hans Øjne.

Det var saaledes Tudorernes Skik at tage mod et Raad, der ikke behagede dem

Cromwell bed sin Tunge i Smerte og veg — men Kongen vendte sig hurtig og gik over Tærskelen til Dronningens Gemak.

Da Cromwell atter fik samlet sig, vendte han sig mod Kansleren, men den forsigtige Sir Thomas Audeley var borte. Han skulde vel vogte sig for at gøre fælles Sag med en Mand, Kongens Haand havde ramt.

Da Cromwell gik over Slotsgaarden, saa han Kongen i Vinduet i dyb Samtale med sin Hustru, og som et Lyn jog det igennem ham — Forraadt!

George Rochford kom imod ham i Slotsporten. Cromwell syntes, at Lorden lo. Han gik forbi ham uden at tale til ham, kastede sig til Hest og sprængte efter Gesandten saa hurtig Dyret kunde bære ham.

Chapuis tog venligt imod ham, men Cromwell var næsten maalløs af Sorg. Han erklærede Gesandten, at intet i hans Liv havde forfærdet ham som Kongens Svar paa det aabne, ærlige Tilbud.

»Ekscellence,« sagde han, »vid, at jeg har løjet for Eder, naar jeg før har sagt, at jeg kom fra mig selv. Intet Skridt har jeg taget i denne Sag uden Kongens Ønske. Men Fyrster har deres Egenhed og Sind, som er skjult for alle. Aldrig vil jeg nogen Tid mere forhandle med en Gesandt uden Kongens udtrykkelige Ordre.«

Chapuis rystede paa Hovedet. »Hvis det var lovligt at sige om Fyrster, hvad man tror og tænker om dem, kunde jeg fristes til at bruge Ord om Eders Herre, som vilde finde Genklang i Eders Hjerte. Men det er ikke lovligt, og jeg tier.«

Cromwell saa op. »Ekscellence,« sagde han. »Mindes I, vi talte sammen St. Mathias Dag, som var den 25. Februar, og jeg da meddelte Eder, at jeg vilde virke Undere. I troede, at jeg tænkte paa Prinsesse Marys Sag, og deri havde I delvis Ret. Men I skal nu vide, at jeg har andre Tanker. I talte forleden Dag til mig om Kardinalen af Yorks Skæbne; jeg sagde, at jeg vilde væbne mig med Taalmodighed.

Dog før jeg tager til dette Vaaben, vil jeg føre et Slag, der skal give Genlyd over Europa.«

Chapuis saa forskende paa Sekretæren. — »Hvilket?«

»I skal erfare det, Ekscellence; vil Kongen ikke holde sit Løfte. Jeg skal holde mit. Stol trygt herpaa.«

Dermed skiltes de, men da Cromwell kom til sit Hus i London, kaldet the Rolls, hvor Arkivet fandtes, gik han til Sengs. — —

Kongens Villie var fast, han vilde ikke optage Forhandlingerne med Chapuis, og de næste Dage gik med Audiens for de franske Gesandter, der følte Vinden blaffe i deres Sejl.

Dog — Cromwell faldt ikke i Unaade.

Den 22. April gik han til Kongen ved Aftentide og kastede sig for hans Fødder.

»Eders Naade,« sagde han, »som Eders tro Tjener kommer jeg til Eder med Fare for mit eget Liv. I har givet en Lov, hvorefter den, der taler ilde om Dronningen, skal bøde med Livet for sin Tale. Jeg tilbyder Eder mit Liv, som tilhører Eder, men beder Eder høre mig.«

Kongen spidsede Øren. Han og Anna var nu paa ret fortrolig Fod, og han havde endog lovet, at Rochford skulde have Hosebaandsordenen paa St. Georges Dag uagtet Kong Frans' Indstilling og Jane Seymours Bøn. Han vilde anvende Rochford mod Kejseren og først sende ham i hemmelig Mission til Kong Frans. Men Cromwells Ord vakte hans Nysgerrighed.

Cromwell talte: »I Dag kom Sir Anthony Brown til mig og fortalte mig i dyb Hemmelighed, at hans Søster, som Eders Naade kender, havde gjort ham en Meddel-

else, som han ikke vovede at beholde for sig selv. Som Eders Naade ved, er den unge Dame letfærdig og har, siden Eders Naade beærede hende med Eders høje Gunst, hengivet sig til Elskov med Personer, der staar langt under hende. Sir Anthony foreholdt hende dette, og hun svarede, at hvad hun foretog sig, var intet mod det, som han af Marc Smeaton kunde erfare om Dronningen, thi Marc pralede højlydt af, at Dronningen intet nægtede ham, end ikke det, hun efter Menneskenes og Guds Love kun turde tilstaa Kongen sin Husbond.«

»Du lyver!« for Kongen op.

Cromwell knælede endnu. »Som jeg siger, Herre Konge, I maa tage mit Liv; jeg beretter kun, hvad der er sagt mig. Jeg tror det ikke selv, men da Talen gaar saaledes, beder jeg Eders Naade lade udfærdige en Ordre til at undersøge denne Sag, og dette skal ske i al Stilhed, som det sømmer sig for Eders kongelige Æres Skyld.«

Kongen brummede — men fra Dybet af hans Sind steg en Tanke op i ham, som han end ikke ønskede at aabenbare for sin Sekretær. — Anna skyldig i Horsbrøde — Anna. Om dette var Vejen!

»Rejs Jer, Cromwell,« sagde han. »I har sagt mig Ord, som burde koste Eder Jer Hals. Jeg tilgiver Eder dem for Eders gode Tjenestes og Troskabs Skyld. I har prøvet i de kejserlige Sager at gaa Eders egne Veje uden mig; I har vel indset, at dette ikke lykkes Eder. Jeg har tænkt over Sagerne. Hvad dette angaar, saa nævn mig,

hvilke Mænd I mener, jeg bør udvælge, for at slaa disse Rygter til Jorden. De skyldige skal blive straffede, hvor højt de end staar.«

Cromwel fattede Mod. Han fremtog et Skrift affattet i Flandern, hvori det hed, at Kongen truedes med store Farer fra sine nærmeste Omgivelser, og knyttede listigt og lempeligt dette til Thomas Percys Meddelelse om Raadslagningen hos Anna den Dag, da Marc havde anklaget Percy for Dronningen.

Kongens Uro steg. Anna havde søgt at fjerne ham fra de kejserlige, søgt at bryde Forsoningen. Med de franske Forhandlinger havde han ikke haft Held. Om nu dette var et Kapløb, om Rochford stod bag ved det! Kongen havde i den sidste Tid nærmet sig Nykatholikerne stærkt, han var helt gaaet tilbage til den gamle Ritus, tillod, at Skærsilden prædikedes og Dødsmesser læstes. Lutheranerne havde knurret, og Rochford var Lutheranernes Fører, ligesom Anna ansaas for deres Beskytterinde. Mellem Cromwell og Erkebisp Cranmer var for første Gang Kulde og Mistillid.

Sagen var vel værd at overtænke.

Kongen takkede Cromwell for hans Nidkærhed og lod ham gaa.

Den Aften var der stor Festlighed paa Greenwich Slot. Kongen traadte Dansen med Anna, og Rochford straalede af Forhaabning.

Aldrig havde Kongen været mere huldsalig mod ham

og hans Søster. Jane Seymour var sendt bort til et Slot ni Mile fra London.

Den næste Dag, St. Georges Dag, blev Hosebaandsordenen givet med stor Pomp til — Sir Nicholas Carew, Jane Seymours Onkel, og den 24. underskrev Kongen paa Cromwells Bøn en Ordre til at træde sammen og undersøge, hvor vidt der maatte findes nogen i Riget, ingen i Rang eller Værdighed undtagen, der nærede Planer mod Kongens Liv og Sikkerhed. Dommere blev Cromwell, Kansleren, Hertugerne af Suffolk og Norfolk, Annas Fader Lord Wiltshire og flere af Rigets første Embedsmænd, alle Annas Fjender.

Selv hendes Fader var nu hendes bitre Uven.

Ingen, end ikke Dommerne fik Nys derom.

Cromwell alene skulde i al Stilhed ordne det fornødne, fire af Dommerne skulde i hvert Tilfælde kunne optræde.

Nettet var sluttet om Anna og hendes Broder. Det gjaldt Cromwells egen Hals, og han havde hin Dag efter Audiensen lovet sig selv ikke at vige tilbage for noget Skridt. —

En Dag sidst i April traadte Anna henimod Aften ind i sit Modtagelsesværelse og traf der Marc Smeaton, der stod under Vinduesbuen, tilsyneladende dybt bedrøvet.

Anna nikkede venligt til ham og sagde: »Marc, hvorfor er du saa bedrøvet?«

Marc faldt paa Knæ og greb hendes Haand.

»Dejligste og naadigste Dronning,« sagde han. »Hvor kan den være glad, der daglig færdes i Eders Nærhed og

dog maa føle, at I, der er saa huld og naadig mod alle, ser ham over Hovedet og ikke taler med ham.«

Anna smilede og sagde: »Marc, du er kun en ringe Tjener og ingen Adelsmand, med dig kan jeg ikke tale, men du er en tro Tjener.«

Marc nikkede og kyssede heftigt Dronningens Haand: »Nej, nej, det forlanger jeg ikke heller, et Blik fra Eders dejlige Øjne er mig nok.«

Dronningen strøg hans Haar og sagde mildt og venligt med et Blik paa hans kønne, sunde Ansigt: »Godt Marc, gaa saa.« —

Marc gik, men idet han traadte ud paa Gangen, hørte han lette Trin, der fjernede sig. Han ændsede dem ikke. Det havde været hans Hensigt at bede Dronningen om Hjælp, han trængte som sædvanlig til Penge.

Tidlig næste Morgen kom han igen, men det lykkedes ham ikke at faa Dronningen i Tale.

Han steg da til Hest for at ride til London og søge at rejse Midler hos en Pengeudlaaner. Ved Stepney blev han indhentet af to af Cromwells Tjenere, og uden at man gav ham Tid til at sunde sig, blev han kastet i Jern i et underjordisk Fængsel i Stepney mellem Rotter og Kryb.

FEMTE KAPITEL

Tourneringen i Greenwich

Armes, amours, deduit joye & plaisance
Espoir, desir, souvenir, hardement.
Jeunesse, aussi maniere & contenance,
Humble regart, trait amoureusement;
Gens corps, jolis, parez très richemente
Avisez bien ceste saison nouvelle,
Ce jour de may cette grant feste & belle
Qui par le Roy se fait à S. Denys
A bien jouster gardez vostre querelle
Et vous serez honorez & cheris.

(Balade par Eustache Deschamps.)

Den første Maj var det Sæd, at Kongen lod holde et Ridderspil, hvor hans Mænd red Dystridt til de skønnes Ære, og Landser splintredes, medens Trompeterne klang.

Den Majdag dvælede Hoffet i Greenwich. —

Hvor Themsen breder sig mellem grønne Banker, stod Greenwich Slot med graa Sten og høie Skorstene stolt spejdende over det glidende Vand. Om Greenwich beretter Sagnet, at de danske Vikinger ved Aaret 1011 gjorde Landgang og strejfede myrdende og brændende gen-

nem Landet til Canterbury, hvor de tog den fromme Erkebisp Aelpheg til Fange og førte ham ned til deres Skibe. Men da alt Folket samlede sig og bød en Løsesum for Bispen, nægtede denne at lade sig løskøbe for 3000 Pund, og da slog en dansk Mand ved Navn Trym ham i hans Hoved med en Kølle, saa han segnede. Og de vilde Krigere lod den fromme Mands Lig ligge og taalte ikke, at de troende begrov det. Drabsmanden Trym havde Bispen selv Dagen før sin Død døbt og bestyrket i Kristendom. Men ikke nok, som det syntes.

Da skete det Under, at en fortørret Kvist, der vædedes i Bispens Blod, blev grøn og frisk og næste Dag stod i Blomster.

Slagne af Undren begrov saa Krigerne den hellige Mand, og Stedet kaldtes efter dette den grønne Vig, det er Greenwich.

Greenwich Slot blev bygget af Humfrey Hertug af Gloucester og Rigets Protector ved Aar 1400, om hvem Krønikerne siger, at ingen Mand var mere kendt for sin Dyd og Visdom, saavel som for sin ædle Byrd og Slægt. Han kaldte Slottet, han byggede, for »Frydens Hjem«, men det var kun lille og uanseligt, som det stod i den grønne Skov, vokset over Erkebispens Grav. Kong Edvard IV byggede det større, og den første Tudor-Konge, den kloge Henrik VII, udvidede det yderligere til et stort, prægtigt Slot, hvor han dog sjældent selv opholdt sig. Sit endelige Præg fik det under Henrik VIII, der helst

dvælede her, hvor Floden gled bred og mægtig forbi. Her fødtes den ulykkelige Katharinas Datter Mary, og her gav Anna den berømmelige Elisabeth Livet, her saa hun sin Konge og Herre for sidste Gang. —

Bag Slottet laa en Slette, jævn og sandet, hvor Hoffets Mænd øvede sig i Dystridt og Vaabenbrug, og her var allerede adskillige Dage før første Maj rejst pragtfulde Telte og Estrader. Hundrede Haandværkere fra London havde arbejdet derpaa.

Banen var delt paa langs af en Skranke, bestemt til at skille de kæmpende og forhindre, at deres Heste tørnede sammen. Skranken er det Navn, hvortil Beretningerne om Riddernes Dystridt til alle Tider knyttedes, i Skranken red de gæve Riddere til deres Damers Ære, for Skranken værnede de deres Riddernavn i Dyst Mand mod Mand, Hest mod Hest.

Men uden om Banen var rejst en Række pragtfulde Telte med vajende Vimpler, smaa Pavilloner af spinkelt Tømmerværk, tjældede med kostbare Stoffer, venetianske Tæpper og Guldmors Tapeter, og langs dem strakte sig »les hours«, Tilskuerpladserne for de talrige fornemme Gæster, beklædte med Sølv og Guldmor, med Purpur og Solsejl, og gærdede af Stænger med vajende Bannere og Faner, der smældede for den friske Søbrise.

For hver Ende af Tilskuerpladsen hævede sig et Taarn, pragtfuldt tjældet, og midtfor hvælvede sig en Hal af Tæpper med svære, gyldne Fryndser og Vaabenskjold

af Sølv med Farver, gyldne Bier, fleurs de lys og vævede Roser i Sølv og Purpur.

Det var Kongens Telt, hvor Festens Dronning skulde sidde omgivet af sine Damer, ombølget af sød Duft fra lugtende Vande og Ved.

Tæt ved Kongeteltet var en stor, dækket Loge for de gamle Riddersmænd, der nu var naaet for højt i Alder til at tvinge deres Gangere mod Skranken, og som derfor maatte nøjes med at se til, om Ungdommen forstod at hævde Fædres Skik og øve ridderlig Idræt, der i Aarhundreder havde været Slægters og Standens Ære.

Anna var Dagens Dronning. Kongen, der efter sit Fald i Januar ikke havde været i Stand til at deltage i Dystløb, havde ladet sin Ganger sadle og optømme med rigt Skaberak, dog havde han endnu ikke afgjort, om han vilde deltage i Dystløbet eller ej.

Hertugerne af Suffolk og Norfolk var Kampdommere. Rundt om paa Banen var afmærket Stader for deres Hjælpere, for at de altid kunde være tilstede og vaage over, at Ridderskabets og Tourneringens Love blev strængt overholdte, og for at de kunde yde Hjælp til dem, som maatte trænge.

Solen rejste sig over Flodens Vand, og Brisen smældede i Vimpler og Bannere. Rendebanen begyndte at leve.

Talrige Vaabenkonger og Herolder løb hurtigt frem og tilbage over Pladsen for at lægge sidste Haand paa

Værket. Vaabenkongernes Pligt var det at fordele sig over Banen og nøje agte paa Stød og Slag for at kunne melde derom til Kampdommerne. Det var ogsaa deres Pligt at retlede de yngste blandt Ridderne, der mødte i Skranken første Gang. Fra Staldene bag Banen hørtes Stridshingstenes Vrinsken, og Væbnerne samlede sig for af Staldknægtenes Haand at modtage Gangerne og underkaste deres Sadling og Rustning det sidste Eftersyn.

Tilskuerne flokkedes. De kom langvejs fra, og en Mængde af Londons Borgere var strømmet ud for at overvære Majdagsspillet. Siden Dronning Katharinas Død havde der været Ro i Landet; Rygter om Fred og Venskab mellem Kongen og Kejser Karl havde givet Borgerne nyt Mod, og de Flanderske Købmænd havde atter indfundet sig til Fremme af Handelen. I lang Tid havde Himlen været klar, Landet trængte til Regn, og Jorden var haard og tør. Der lurede en Fare for Landet i denne stadige Tørke, men endnu føltes det kun som en Fremtids Fare, ikke med Øjeblikkets Tyngsel.

Og paa en Majdag er Sol og Søluft Lise for Sindet, særlig naar Landets Konge bereder Folket et pragtfuldt Ridderspil.

Hoved ved Hoved stod Mængden langs Banens Gærde, hvor Knægte og Underbefalingsmænd var spredt for at holde Orden og Mandstugt.

Lidt efter lidt fyldtes Galleriet og de pragtfulde Telte. Rigets mægtigste kom tilstede fulgte af deres Damer, Hu-

struer og Døtre og deres Tjenerskab. Selv gejstlige Mænd i stort Antal saas i Række bag de fremmedes Bænke, og for Londons Oldermænd og de rige Købmænd var der beredt Plads i Estradens østlige Fløj.

Der lød en Summen over Pladsen fra de mange, der ventede, og det, hvorom de alle talte, var dette — vil Kongen ride i Dag eller vil han overlade Pladsen til Lord Rochford, Dronningens Broder?

Saa lød med med et Braget fra Slottets Kartover dumpt og rullende over Greenwich Slette mod Blackheaths Bakker. Over Slottets Bro skred Dronningen frem under en gylden Baldakin, fulgt af sine Damer og Pager. Foran hende gik hendes Kammerherre med den gyldne Stav og omkring hende en Trop af Kongens Garde med blinkende Hellebarder.

Musikken tonede fra Spillemændenes Trop, der stod ved Skranken, og gennem Folket gik en Mumlen, idet alle vendte deres Blikke mod Dronningen.

Fra Hoffets og Adelens Loger lød høje Raab, og de fjederbesatte Huer viftede for Vinden, men langs Folkets Rækker var der Stilhed.

Den gode Dronning var ikke glemt af Englands Folk.

Anna smilede venligt mod alle. Hun var klædt med kongelig Pragt og bar Guldkrone paa sit Hovedklæde, medens Solens Skær kastedes blinkende tilbage af de talrige Juveler, der lynede paa hendes Bryst og i hendes Bælte.

Ved hendes Side gik Margaret Shelton med nedslagne Øjne. Sære Rygter var trængte frem til hende, men hun vovede ikke at tale til sin ophøjede Kusine derom.

Forrest blandt Spillemændene stod Kongens Kor, med hvide Atlaskes Dragter og gyldne Horn.

Dronningen kastede et Blik henimod Truppen og spurgte forundret Margaret:

»Hvor er Marc Smeaton, jeg ser ham ikke!«

Margaret tav — hun vidste, at Marc var fængslet; hun vidste, hvad man beskyldte ham for, men vovede ikke at tale derom.

Dronningen indtog sin Plads i Festens Midtpunkt, medens Rigets Adel bøjede sig for hende, og Pavker og Trompeter sang gennem Luften.

Da drønede atter Kanonerne fra Slottets Bastion, og Kongen skred frem med sit Følge.

Alles Øjne var vendte mod ham, som han skred frem, ledsaget af Hertugerne af Suffolk og Norfolk og tæt omgivet af sine kæmpemæssige Livgardister med de blinkende Økser og lange Staalbuer.

Kongen var klædt til Fest, ikke til Dystridt. Han vilde altsaa ikke kæmpe i Skranken, og Rigets dygtigste Landse skulde ikke lyne mod Solen.

Han gik let og rask frem over Pladsen; det syntes ikke, som om nogen legemlig Aarsag hindrede ham i at deltage i Ridderspillet. Hans Hoved var endnu hævet, men om hans Mund spillede et muntert Smil.

Medens Trompeternes Skingren skar Luften, bølgede Folkets Raab mod Monarken, som han skred frem.

Hvor han viste sig, lød Folkets Jubel ham imøde, som det syntes med samme vældige Styrke som i hans Regerings første Dage, men maaske mindre ærligt. Dog Klangen var den samme, og til Herskerens Øren naar Folkets sande Tanker aldrig; de falder som sløve Pile mod den tætte Mur af Haandlangere, der gærder hans Trone.

Kongen skred over Banen til sit Sæde ved Dronningens Side; han bøjede sig mod hende, tog hendes Haand og kyssede den ærbødigt, medens han smilede.

Anna kastede et kort Blik paa hans Følge. Cromwell var der ikke, ejheller Skatmesteren Sir William Fitzwilliam og Sir William Paulet, der altid fulgte ham.

Hun spurgte Henrik, hvor de tre Herrer var, og Kongen svarede venligt, at vigtige Regeringshandlinger opholdt dem og forhindrede dem i at komme.

Han nævnte ikke, at disse tre Mænd i denne Stund stod i et skummelt Fængsel i Stepney, hvor Marc Smeaton vred sig paa Pinebænken og forraadte sin Herskerinde.

Kongen gav Tegnet, og Spillet begyndte.

Windsor-Herolden red frem paa en pragtfuld skimlet Hingst dækket af et guldindvirket Skaberak, og bag ham holdt seks Trompetere paa mælkehvide Heste. De sendte et Væld af klingre Toner over Pladsen fra deres Sølvtrompeter med de vajende Silkeduge, hvori Rigets Løver og Lillier var indvævede i Guld og Sølv.

Og Herolden raabte med høj Røst:

»Hans Herlighed George Mylord af Rochford, vor ophøjede Dronnings Broder, rider i Skranken som Udfordrer i vor ophøjede Dronnings Navn og under hendes Mærke. — Hvo drister sig til at møde ham? Ham følger Englands gæveste Riddere.« Herolden nævnede nu Riddernes Navne.

Og fra den modsatte Ende af Banen red Lancaster-Herolden frem, klædt som Windsor-Herolden, men paa en sort Hingst og fulgt af Trompetere paa sorte Heste.

Atter lød Fanfaren over Banen.

»Sir Henry Norreys, af Hs. Majestæts Kongens Seglkammer, modtager Lord Rochfords Udfordring; ogsaa ham følger Englands gæveste Riddere.« Herolden nævnede Navnene paa Norreys Følge.

Saa sprængte Herolderne frem i fuld Galop og mødtes for Kongens Sæde, hvor de holdt Hestene an, saa Banens Sand stod om dem i en tæt Sky.

Kongen løftede Haanden. Herolderne vendte deres Gangere mod Øst og forsvandt i Galop.

Spillemændene samlede sig foran Kongens Plads, og Pavkerne drønede, medens de talrige Instrumenter klang gennem Luften. Alles Øjne vendtes mod Banens Indgangsport, hvor Riddertoget gled frem med Herolderne i Spidsen.

Ridderne red to og to paa deres vælige Stridshingste; de red Fod for Fod, medens Dyrenes Dækker raslede un-

der de pragtfulde Skaberakker. Farven var efter Kongens Ordre gul og Dækkerne indvævede med Guldmor. Forrest red Lord Rochford paa en skimlet Hingst, hans Hjelmgitter var opslaaet, og hans unge, smukke Ansigt straalede af Kampglæde. Norreys red en stor, brun, normannisk Hingst, der dansede nervøst urolig under ham, medens han kæmpede for at styre den. Fraaden stod om Bidslet, og Svedskum føg fra dens Flanker under Dækket. Norreys selv var mørk og nedslaaet. »Onde Drømme,« sagde han, men det var kun halv Sandhed. Til ham var Rygtet naaet om det, der var sket, og hans Blod var stivnet i Rædsel. Men han havde ikke talt derom til Rochford. Kun Wyatt havde han betroet sin Angst. Denne var ikke tilstede. Han havde begivet sig til Cromwell, men ikke truffet ham.

Idet Skaren red forbi Kongen og Dronningen, og Anna nikkede smilende til sine Venner, saa Norreys, at Wyatt traadte ind i den kongelige Loge, bleg og alvorlig. Han saa, hvorledes han forsøgte at nærme sig Dronningen, men hendes Kammerherre, Sir Edward Baynton, traadte hindrende i Vejen. Hans Blik mødte Wyatts, og han læste Rædsel deri. Baynton var i Cromwells Sold.

Norreys Hest gjorde et vældigt Sidespring og tørnede mod Estraden, saa det knagede i Bjælkerne, og Rytteren gled ned mod den ene Side.

»Eja,« raabte Kongen, »har du glemt at ride, Henry? Jeg vædder ti mod en, Rochford slaar dig af Sadlen i Dag; din Hest er jo som en uvan Tyr!«

Ridderskaren red videre Fod for Fod. Efter Rochford og Norreys fulgte deres Væbnere to og to; hver Ridder fulgtes af seks Væbnere. Og i en Række red saaledes engelsk Manddom og Kraft, dækket af Staal, med bølgende Fjederbuske over hvælvede Hjelme, med vajende Baand fra blanke Landser henover det gule Sand under den straalende Sol.

Paa Riddernes Bryst i det blanke Staal var knyttet Sløjfe og Baand, Tegn paa deres Damers Gunst, og som de red forbi, nævnedes Navnene paa de skønne, der blussede i Dronningens Følge og smilede med fyrige Øjekast.

At øve Øje og Arm, Legeme og Villie til Fædrelandets og Kongens Forsvar var Ridderens Maal, og i Dystridtet laa Prøven, den, der skulde vise hans Evner og bringe ham Sejren, naar det gjaldt. I Aarhundreder laa væbnet Forsvar i Ridderens Haand, kun han værgede Riget, og det var hans Ret som hans Pligt.

Men Kvinden var i den alvorsfulde Leg en Rolle forbeholdt, som Frankrigs Folk havde tildelt hende, og som gennem Aarhundreder var bestemt ved skrevne Love og ved Traditionen fra Slægt til Slægt.

Hun var Ridderspillets Dronning — til hendes Ære red hendes trofaste Beundrer i Skranken, for hendes Øjne kæmpede han, til hendes Bifald bejlede han.

At ære og værne den svage var Ridderens første Pligt, og hans Dame var det, som afgjorde, om han havde væ-

ret sin Pligt tro. Dagen før Ridderspillet, naar hans Skjold og Hjelm var ophængt, stod det Damen frit at gaa til Stedet, hvor Vaaben og Værge var ophængt, og anklage Ridderen for Brud paa sin første Ridderpligt.

Og da ve ham! Hun kunde lade hans Mærke borttage, og kun ved Kvinders frifindende Dom eller efter angerfuldt Knæfald fik han Ret til at kæmpe i Skranken.

Damen var Ærens Dommer, og af hende modtog Ridderen Sejrens Pris.

Ved Ridderspillet den første Maj i Greenwich var Damen Dagens Dronning, og Damen var Anna Boleyn. Til hendes Ære kæmpedes den Dag en Dyst, den sidste.

Lord Rochford red i hendes Navn og bar hendes Farver. Alle vidste, hvor højt han elskede sin Søster; men et giftigt Rygte, næret af begges Fjender, aad sig som snigende Ædder langs Tilskuernes Rækker, og dæmpet Hvisken lød om den unge Ridders forbryderiske Kærlighed til sin kødelige Søster og om unævnelig Skændsel i Kongens Hus.

Dette var en forud lagt Plan. Derfor red Kong Henrik ikke i Skranken den Dag, derfor tronede Dronning Anna som Festens Dronning, og derfor kæmpede Henry Norreys i Dystridtet.

Thi ogsaa Norreys Navn nævnedes af de giftige Tunger, og ogsaa om ham gik Rygtet sin slimede Gang fra Mand til Mand saavel i Adelens purpursmykkede Loger som i Folkets Trængsel bag de stængende Lægter.

Alt dette var én Mands Værk, der i Fængslet i Stepney, medens Ridderspillets Gny slog mod Slottets Mur og Blackheaths Bakker, nedtegnede Marc Smeatons Tilstaaelse, aftvunget ham under Pinsler, Tilstaaelsen om hans brødefulde Forhold til Dronning Anna — en Løgn, hvormed den svage haabede at købe de stærkes Naade.

Herude var det Landsekamp Mand mod Mand, den ædleste Form for Dystridtet.

Lovene var faa. Mod Hesten maatte Stødet ikke føres, ej heller mod Modstanderens Ansigt og mindst, naar Visiret var oppe. En mod en skulde der kæmpes, og Hesten skulde holdes tæt til Skranken.

Banen var omsværmet af Vaabenkonger og Herolder, og Spillemændenes Flok samlede sig midt paa Banen. Det var deres Pligt at raabe og støje, at hilse Ridderne med ærefulde Tilraab, opregne deres Forfædres Dyder og opflamme dem til Mod i Kampen. For dette modtog de fyrstelig Belønning, og Lord Rochford var kendt som den gavmildeste af de gavmilde.

Da Signalet lød, og hans Skimmel, raslende under Harnisket, i fuldt Firspring gled langs Skranken, rejste der sig fra Spillemændene og Hjælperne et øredøvende Skrig, en Hvinen af Fløjter og Horn, en Drønen af Pavkeslag, der sønderflængede Luften. Landsen holdt George Boleyn støttet mod et Læn paa Rustningen ret fremad; den var stump, og Annas Baand flagrede om dens Knap. Støvet stod om ham, og Skummet føg fra

hans Ganger. Som et raslende Haglvejr jog han frem under de vilde Hyl og den øredøvende Larm af Skjolde og Instrumenter.

Norreys sporede sin Ganger fra den modsatte Side. Den veg under hans lange, hjulklædte Sporer, den rystede under ham, medens der stod Damp af dens Næsebor. Det knagede og klirrede i Skjolddækket, og trods Vægten af Rytter og Staal rejste den sig stejlt i Vejret, som vilde den slaa Luften med Forbenene og vælte Rytteren ned i det gule Sand. Norreys spændte alle sine Muskler for at tvinge den, men Hingsten skreg, og det blodige Skum føg af den; den bøjede Hovedet, satte Forbenene i Sandet og slog Mulen mod Jorden. Væbnere sprang til, men Norreys bød dem trække sig tilbage. Han huggede Sporene i den smalle Stribe af Hingstens Side, der var blottet ved Saddelgjorden, og den væltede fremad.

Rochford havde naaet Banens Midte og standsede sin Skimmel med et Ryk. Hans Modstander var en Kabellængde fjernet fra ham. Med en Ed vendte han sin Hest og red tilbage for at sno den tæt op ad Skranken, og atter satte de i Fart fremad.

Norreys tvang sin Ganger frem, den veg for Skranken, standsede, stejlede atter og kastede sig tilbage mod Kongens Loge.

Spillemændenes Skrig og Hylen blev djævelsk. Anna havde rejst sig, Kongen stod ligeledes op bag hende, og

fra Adelens Loge rakte alle sig frem mod den navnkundide Dystrytter, næst Kongen Englands første, der kæmpede en stum, fortvivlet Kamp med sin vigende Hest, indhyllet i Støv, Damp og Blodskum.

Norreys bed sine Læber til Blods, hans Lemmer knagede under det raslende Harnisk, medens Hesten borede sig ned i Sandet, kastede sit Hoved og den skjoldække-de Hals til Bid mod Sporen, som den ikke kunde naa, og vrinskede mod Spillemændenes Hyl med en sønderrivende, flængende Vrinsken, der skar gennem Støjen og kastedes tilbage med Ekko fra Slottets Mure.

Som en vældig Skildpadde borede den sig ned i Sandet.

Rochford holdt paa den anden Side af Skranken med sænket Landse. Han slog sit Visir op og stirrede med Undren mod sin Ven og Modstander i Dystridtet.

Men Norreys Hest veg ikke for Sporens Hug, ikke for sin Herres Tale, ikke for Mængdens Raab. Det var, som anede den sin Herres Skæbne, og hans Hjerte frøs til Is, mens han mumlede for sig selv: Varslet! Varslet!

Kongen slog op med Haanden.

Herolderne og Kampdommerne jog til paa deres dampende Heste, Larmen tav, og Sølvtrompeterne lød klingre gennem Luften.

»Stilhed!« lød Heroldens Malmrøst, »Hs. Naade Kongen taler.«

Kongen var traadt hen til Ballustradens Rand ved

Annas Side, og med høj Røst sagde han, henvendt til Norreys:

»Sir Henry Norreys, Eders Hest forsager Eder, men da Kampen gælder vor elskede Dronnings Navn og føres under hendes Forsæde, saa vil vi, at I skal modtage som Gave vor egen kongelige Ganger. Gid den bære Eder frem til Sejr og Hæder!«

Og til Herolden raabte Kongen: »Før min Barbary frem, og lad Sir Henry Norreys bestige sin Konges Hest!«

Væbneren sprang frem for at gribe den ustyrlige Ganger, der stod rystende i Skummet med hævet Hoved og Næsebor, hvoraf glohede Dampe stod frem. Norreys svang sig ud af Sadlen, baaren af hjælpende Hænder, og idet Hesten følte sig fri for sin Rytter, brød den frem over Væbnerne og Hjælperne, der veg som Avner for Vinden, og med en skrigende Vrinsken jog den med Bugen langs det gule Sand frem over Banen mod Mængden, der veg under Rædselsskrig, og forsvandt over de grønne Vænger, der kransede Slottet og Banen.

Norreys samlede sig og besteg den kongelige Hest, idet han hviskede en Tak til sin Herre for den viste Naade. Barbary rystede sig, og raslende snoede den sig under den dygtige Rytters Haand. Under Gny og Raab red de to Kæmper atter mod hinanden, Landse mod Landse.

Da saa Mængden pludselig med Undren Kongen rej-

se sig og forlade sin Plads. Anna vendte sig mod ham for at spørge; han svarede ikke, men gik hurtigt mod Logens Baggrund forbi Damerne og Dronningens Hoffolk hen mod en sortklædt Mand, der stod i Logens Dyb. Det var Ralf Sadler, Cromwells Sekretær; han holdt i Haanden et Brev, som Kongen rev fra ham og hurtigt brød.

Med et kort Nik gav han Tegn til sine nærmeste Hoffolk, at de skulde følge ham. Wyatt stod et Par Skridt fra ham. Kongen fæstede Blikket skarpt paa ham og sagde i en hæs, dæmpet Tone: »Thomas, gaa til Norreys og sig ham, at han ufortøvet skal komme til mig. Du selv følger mig. Min Jagthest skal føres frem, og mit Følge skal holde sig rede; jeg tager til York Place!«

Wyatt ilede bort.

Kongen stod et Øjeblik ubesluttet. Anna havde rejst sig. Fra Banen lød de skingrende Skrig, der hilste de stærke Landsestød, og Støvet stod om Rytternes Møde. Henrik kastede et Blik paa Anna, saa drejede han sig hurtig og forlod Logen ad en Trappe i Baggrunden.

Anna vilde spørge om Aarsagen, men i det samme følte hun om sit Haandled et Tag, der snærede, og da hun vendte Hovedet, saa hun ind i Margaret Sheltons Ansigt, der var ligblegt og som forstenet i Rædsel.

»Hvad er dette?« spurgte hun.

Margaret hviskede: »Anna, Anna, det er Døden!«

Anna blussede, men forstod intet. Hun saa, at alle

stirrede paa hende, men samlede sig med vældig Anspændelse og indtog sin Plads i Sædet ved Ballustren. Hun tvang sig til at smile, men hendes Negle borede sig ind i Haandfladerne.

Fra Banen lød Skrigen, Pavker og Fløjter blandede med Raslen af Rustninger og Landsers Stød.

Kampdommerne, Hertugerne af Norfolk og Suffolk, red frem mod de kæmpende, og Heroldernes Trompeter klang.

Suffolks Stemme drønede over Pladsen: »Turneringen er hævet paa Kongens Bud; enhver forføjer sig til sit, og ingen spørger hvorfor!«

Anna blegnede.

Kammerherren traadte hen til hende, og fulgt af sine Damer og Hoffolk under Baldakinen omgivet af Vagten, gik hun over Pladsen mod Slottet, bleg, med sammenbidte Tænder.

Overalt, hvor hun kom frem, veg Mængden tilbage og stirrede med Rædsel i Blik mod Dronningen. Hvad hun ikke vidste, vidste snart hver eneste af dem, der var til Stede. Som Løbeild gik et Navn gennem Mængden, spredt med velberaad Hu af den samme Mand, der havde beredt hendes Fald.

»Marc Smeaton,« lød det hvislende gennem de bølgende Mængder, og Lyden naaede Dronningens Øren og jog igennem hende med isnende Skræk. Hun standsede et Sekund, saa gik hun videre, tvang sig til at smile, og hilste nedladende til højre og venstre.

Men hendes Blik var dugget, hun vaklede, og hendes Hjerte slog, som skulde det sprænge hendes Bryst.

Da hun naaede over Broen og ind gennem Slottets Port, standsede hun og bad Følget blive tilbage, saa tog hun Margaret Sheltons Haand og drog hende med sig gennem Døren.

Hastigt ilede de to Kvinder op ad den snoede Stentrappe, og da de stod i Dronningens Lønkammer, sank Anna sammen.

I Gaarden lød Klirren af Hestehove.

Anna sprang hen til Vinduet. Hun saa Kongen og hans Følge, deriblandt Norreys, Suffolk og Wyatt, staa foran Kongens Dør. Henrik svang sig i Sadlen; idet han vendte Hesten, kastede han et Blik op mod hendes Vinduer, han saa hende staa der, men ænsede hende ikke.

Kun et Sekund saa hun hans løftede Hoved, saa drejede han Hesten mod Borgporten og red bort.

Anna saa aldrig sin Konge og Husbond mere. —

En Page traadte ind ad Døren med en Seddel, som han havde gemt i sit Ærme. Anna rev det fra ham og læste, medens det flimrede for hendes Øjne, de nedkradsede Ord:

»Nuntius Satanæ har sejret. Tal ikke, men vent og stol paa Venner. George er redet forud til York Place.«

Det var Wyatts Haandskrift.

Anna knugede Sedlen i sin Haand, hun vaklede og sank om i Margaret Sheltons Arme.

Folket forlod Banen og myldrede ud som Myrer fra en Tue; Riddere, Herolder, Spillemænd, Væbnere, Borgerfolk og Bønder strømmede langs den støvede haarde Vej mod London. Saa lød med et gjaldende Raab, og de vejfarende veg for Kongens Følge, der sprængte frem over Vejen i en Sky af Støv.

Forrest Kongen, ved hans Side Norreys og efter dem Wyatt, Suffolk og de andre, allerbagest Cromwells Sekretær, den spinkle, krumryggede Sadler paa en skindmager Hest, der raslede og stønnede for at følge Trop med de vælige Jagtheste.

Støvet rejste sig bag Kongens Følge, og Folket stirrede med Undren efter Skaren.

Turneringen i Greenwich var tilende.

Men paa Vejen til London red Henrik Norreys sit sidste Dystridt til sin Dames Ære, og der vandt han Sejr.

Halvvejs mellem London og Greenwich gjorde Kongen Holdt. Han bød de andre blive tilbage og red langsomt frem med Norreys ved sin Side.

»Henrik,« sagde han, »du skylder mig alt; i ti Aar har du daglig været i min Nærhed, og intet har jeg skjult for dig. Du har ilde lønnet min Tillid. Jeg har erfaret dette i Dag. Jeg holder af dig som min Søn, og derfor vil jeg tilgive dig, hvad jeg aldrig vilde tilgivet nogen anden. Men jeg forlanger, at du helt og holdent giver mig din Fortrolighed og ved din Ærlighed vinder min Tillid, som, du har mistet ved din Svig.«

Norreys saa op. — »Jeg forstaar ikke Eders Naade,« sagde han.

Henrik rynkede Brynene og saa stift paa ham. »Dronningen har levet i skændig Bolskab med en ussel Træl, Spillemanden Marc, du behøver ikke at tale — jeg ved det. Slynglen har tilstaaet. Du har vidst det, du har vidst mere end det, og du har tiet. Godt! Du er skyldig til Døden; kun fuld Aabenhjertighed kan frelse dig. Sig alt, hvad du ved; og hvad end din Brøde maatte være, selv om du har krænket din Herre, selv om du maatte være hans og hendes medskyldige — jeg siger dig paa min kongelige Ære — hvilken Brøde du end har begaaet, for min Kærligheds Skyld, som jeg altid har baaret til dig, det er dig tilgivet.

Men fuld Aabenhjertighed! Nu vil jeg vide alt.«

Kongen holdt Hesten an, den stod med bøjet Hals og skrabede i Støvet.

Henrik Norreys løftede Hovedet og saa paa Kongen med et fast, roligt Blik: »Saa sandt jeg haaber paa Guds Barmhjertighed og min Sjæls Frelse — Dronningen er uskyldig; hun har kun elsket Eder, aldrig nogen anden! Hendes Sind er fromt som hendes Vandel ren, og kun det, at det er Eder, hendes og min Konge, der talede disse Ord, er Aarsag i, at de Læber, der talede dem, ikke tier for evigt.«

Kongen kastede et lurende Blik paa sin Ledsager: »Du vil altsaa ikke tale Sandhed!«

»Om Dronningen var skyldig, jeg gav mit Liv for at frelse hende. Men nu, da jeg ved, at hun er uskyldig, lider jeg hellere Døden tusindfold, end jeg viger en Tomme fra den Troskabsed, jeg har svoret hende.«

»Og naar jeg byder dig det,« sagde Kongen truende.

»Saa nægter jeg at lyde?« sagde Norreys kort.

»Du vil altsaa dø?«

»Jeg vil ikke leve med Vanære. Den Dag, da jeg sveg mit Ridderord, plettede mit Skjold ved at lyve en Dames Ære paa, sænkede mit Værge, der efter mit Løfte skal være hævet til de svages Forsvar, var jeg en æreløs Hund, og Æren gaar mig før Livet.«

Kongen svarede ikke, men vendte sin Hest og red hen mod Sadler, der holdt lidt borte fra Klyngen. Han vekslede et Par Ord med Sekretæren, der bøjede sig dybt i Sadlen og jog Sporen i sit magre Ridedyrs Side.

Men Kongen red langsomt, som for at give Sadler Forspring mod London, og medens Norreys fulgte, kaldte han Wyatt til sin Side som for at hindre ham i at tale med Norreys.

Henrik var tilsyneladende i bedste Lune, han spøgte og lo og talte om ligegyldige Ting.

SJETTE KAPITEL

Taget glipper

> The bowle is round and doth downe slide
> Eche one trusteth : none doth uphold
> A fall fails not where blinde is guide
> The stay is gone — who can him hold ?
> (*Tottels Miscellany. — Ukendt Forfatter.*)

WYATT red i Følget gennem Westminsters Port og skiltes fra Kongen ved York Place. Norreys Fængsling overtydede ham om, at Annas Fjender havde vundet Kongen. Anna var fortabt. Han søgte Cromwell, men Sekretæren nægtede at tage imod ham. Han ilede da til Tower for endnu at faa sagt Norreys et Ord, inden Fængselets Døre lukkede sig efter ham. Men det var for sent. Han erfarede, at denne var ført til Havetaarnet i Tower, og at Marc havde tilstaaet, at han var Dronningens Elsker.

Wyatt ilede nu tilbage til York Place for at faa Rochford i Tale, men man nægtede ham Adgang til Dronningens Broder; det var klart, at George var under Bevogtning.

Høvedsmanden for Vagten traadte hen til Wyatt og bød ham følge med til Kongen, der havde givet Befaling tilufortøvet at bringe ham tilstede. Han fulgte straks med.

Kongen sad i sit Sengekammer. Hertugen af Suffolk var hos ham og stod i Vinduesfordybningen lænet mod Muren. Han var Wyatts Uven og havde været det i en Række af Aar. Deres tidligere Venskab var bristet, da Wyatt tilsyneladende mistede Kongens Yndest og sendtes i Forvisning. Suffolk havde aabent sluttet sig til Annas Fjender.

Wyatt studsede, da han saa Hertugen. Han knælede efter Landets Skik for Kongen. »Eders Naade har ladet mig kalde,« sagde han og fæstede Blikket lige paa Henriks Ansigt.

»Jeg har saa, Thomas,« sagde Kongen og lod ham knæle. »Charles har fortalt mig et og andet om dig, som det kunde more mig at tale lidt nærmere med dig om. Han siger, at du og Dronningen har været gode Venner — baade før i Tiden og nu paa det sidste. Hvad siger du til det?«

Wyatt svarede fast: »Hvis Hertugen mener, at jeg har baaret Venskab og Ærbødighed paa samme Tid for min ophøjede Dronning, baade før og nu, saa taler Hertugen sandt. Men mener han, som jeg, da Ordene er hans, formoder, noget lavt og bagtalerisk, saa lyver han. Det er ikke første Gang og bliver ikke sidste!«

Suffolk greb uvilkaarligt om sin Daggert.

»Rejs dig, Thomas,« sagde Kongen. Han glædede sig stille ved Wyatts Ord. Hans Venskab for Suffolk var i Tidens Løb helt forsvundet, ja, den Omstændighed, at Suffolk var Fader til Børn, der kunde gøre Krav paa Tronen — to Sønner endda — bevirkede endog, at han bar Nag til ham og troede ham ilde.

»Eders Naade,« udbrød Suffolk.

»Ti, Charles,« sagde Kongen, »lad Wyatt tale. Du har beskyldt ham for at have været Dronningens Elsker — ikkesandt? Hvad siger Wyatt til det? — Hvad, lille Thomas, hvad siger du til det?«

»Jeg staar ikke Charles Brandon til Rette for mine Handlinger, og jeg svarer ham ikke. Lad ham beraade sig med sin Samvittighed og for sig betragte de Skændsler, han i sit Liv har øvet. Han har nok at svare for sig selv!«

»Jamen det er mig, der spørger, Thomas.«

»Eders Naade,« sagde Wyatt, »ofte før har I vist mig Eders kongelige Godhed og Naade. Lad den Mand gaa, saa vil jeg tale til Eder, Sandhed som altid før.«

»Jamen Vidner, Thomas,« sagde Kongen, »Vidner!«

»Paa Thomas Wyatts Ord til hans Konge kræves ikke Vidnesbyrd. Jeg lyver aldrig, og jeg er endnu aldrig nogensinde gaaet fra et udtalt Ord.«

»Du kan gaa, Charles,« sagde Kongen, »jeg vil tale alene med Thomas. Hanekylling — du er jo helt rød i Kammen, lille Thomas. Blot rolig — blot rolig. Du kan gaa, Charles! Forstaar du?«

Suffolk gik.

Kongen gik hen til Wyatt og lagde sin Arm om hans Hals. »Ham kan du nok ikke lide, lille Thomas!«

»Nej,« sagde Wyatt.

»Det er ogsaa en led Karl,« sagde Kongen, »men vi har Minder sammen fra Ungdommen, og du ved, jeg er trofast. Gammel Kærlighed ruster ikke. Vel! Det er derfor, du prøver at værne Skøgen. Hvad? Men det nytter ikke, lille Thomas. Hun er fældet. Marc har tilstaaet. Norreys skal nok give Køb og Rochford ligeledes. Lille George er vel halstarrig, men han skal give Køb. Tænk at attraa sin egen Søster! Havde du troet det om vor George?«

»Det er Løgn,« sagde Wyatt kort.

»Hvad siger du?« sagde Kongen med en let Rysten i Stemmen. »Vil du ogsaa i Tower, lille Thomas?«

»Det bestemmer Eders Naade, ikke jeg.«

Kongen sad tankefuld med Haand under Kind. »Thomas,« sagde han, »jeg havde bestemt, at du skulde holdes udenfor denne Historie. Ser du, jeg kan bestemme saadan noget forud; men er en Gang Bolden sat i Bevægelse, kan jeg ikke standse den. Jeg dømmer ikke, det gør Rigets Domstole, og jeg blander mig aldrig i deres Domme. Altsaa, faar Domstolen fat i dig, Thomas, slipper du ikke, det kan jeg sige dig. Jeg vilde selv nødig staa for en Domstol i dette Rige, mine Dommere er skam nidkære, og retfærdige er de ogsaa. De dømte dig! Men før

Bolden ruller, kan jeg gøre lidt for dig. Anna er skyldig. Marc har tilstaaet.«

»Marc lyver.«

»Hvorfor skal de nu allesammen lyve? Du siger, Charles lyver, at de lyver Rochford hans Brøde paa, og at Marc lyver. Det ender med, at du ogsaa siger, at jeg lyver. Og det vil jeg raade dig fra, lille Thomas! Desuden lyver du jo ogsaa selv. Du siger, at du aldrig har været Annas Elsker — og det er Løgn, for det har du! Du har selv sagt mig, at hun var din. Du har raadet mig fra at gifte mig med hende, og det blev jeg vred for den Gang. Jeg sendte dig endogsaa bort fra Hoffet. eller det var for Resten hende, der gjorde det. Det var af den Grund. Jeg er ikke saa indskrænket, som I tror om mig. Jeg har vidst alle Tider, at du har været Annas Elsker; jeg er et Mandfolk og ikke en blindfødt Aarsunge. Men jeg vil ikke gøre Brug af den Historie, den er for gammel.«

Wyatt saa smilende paa Kongen. »Nej, Eders Naade, jeg tror ogsaa, at Folket vilde sætte underlige Miner op, for ikke at tale om Kejseren og de andre, hvis det viste sig, at Eders Naade for en Kvindes Skyld, som I vidste havde haft en Elsker, havde skilt Eder fra Eders Hustru og ladet meget Blod flyde.«

Kongen rynkede Brynene. »Thomas!« sagde han.

»Det nytter ikke, Eders Naade,« sagde Wyatt fast. »I gamle Dage hørte Eders Naade mine Raad; da var jeg kun en Dreng, nu er jeg ældre og har set lidt af Verden.

Eders Naade trænger til et ærligt Raad, og jeg har intet eget Formaal at følge, derfor er mit Raad ærligt.«

Kongen brummede. »Lad høre da!«

»Eders Naade,« sagde Wyatt, »Annas Fald er besluttet, og det faar saa være. Selv jeg, hendes Ven, tror, at det er bedst for hende. Englands Dronning kan hun aldrig blive, der er for meget Blod paa den Vej, hun har traadt, Folket er mod hende, og Hoffet som Folket. Annas Dronningesaga er ude. Jeg beder kun for hendes Liv.«

Kongen trak paa Skuldrene.

»Vil maaske du træde i mit Fodspor? Det geraader ikke din Smag til Ære. Annas Tid er omme, hun er en mager, ondsindet Heks, og du er for god. Desuden er det Højforræderi; — hun og hendes Venner har sammensvoret sig mod mig. Nej du, der er ingen Vej udenom. De maa alle gaa den Vej, bedre Mænd er gaaet før de. Vi skal jo alle dø, og for Staten er det nødvendigt, at de dør, der staar Kongen imod; det var Lov i England alle Dage, at Loven bør holdes. Det gjorde mig ondt for Buckingham, for Wolsey, som var en Fader for mig, for More, der var saa vittig og lærd, for mange andre. Det gør mig ondt for George, for Norreys, for Weston ogsaa, og det vilde gøre mig ondt for dig, Thomas, om din Tur kom. Men jeg er slet ikke Herre over alt dette. Loven hersker over mig, og Loven er af Gud, ved du nok; den skal man bøje sig for. Gud raader for alt, han bestemmer disse Menneskers Død ved Loven for siden at tage dem til Naade i

sin Himmel, om de fortjener det. Jeg har aldrig som Richard den onde ladet nogen myrde, aldrig bøjet Retten, men altid fulgt Lovens slagne Vej, det véd du! Min Samvittighed er fri for alle Nag; jeg tør træde frem for min Skaber og vidne, at jeg forvaltede Riget, han gav mig, som en tro Tjener af ham, hvis Magt er af Evighed. Som Herren dømte Israel og Juda, dømmer han ved dette Lands Love de genstridige, og jeg tør ikke sætte mig op mod hans Dom.«

Wyatt saa skarpt paa Kongen, men dennes Ansigt var roligt, hans Stemme let sørgmodig, men fast. Det var, ligesom noget fra de gode, gamle Dage steg op i ham, ligesom var han atter den vennesæle, milde og godgørende Henrik fra de første Aar, da han i Maaneder vægrede sig ved at ofre sin Faders Tjenere Epsom og Dudley til Folkets Hævn.

»Eders Naade,« sagde Wyatt halvsagte med let skælvende Stemme. »Véd I da ikke, at uskyldigt Blod har plettet dette Lands Jord under Eders Herskerscepter?«

Kongen saa op. »Jo, Thomas, det ved jeg. Jeg kan ikke være overalt. Gud har givet mig Magten her i Riget, men ikke Almagten, ikke Alvidenheden, ikke Allestedsnærværelsen, og mine Tjenere har sikkerlig øvet Uret i mit Navn. Det ved jeg, og det volder mig kummerfulde Nætter. Men det er Magtens Forbandelse, Thomas, Jorderigs Forkrænkelighed, som Synden, vi alle daglig øver. En Konge kan ikke bevare sine Undersaatter mod

sine Haandlangere og Tjenere. Gud har villet det saaledes for Menneskenes Synders Skyld, og saaledes er det.

Men« — Kongen rejste sig hastigt — »det nytter ikke at flæbe. Hvor jeg ser, der handler jeg ret og retfærdigt; hvor jeg ikke ser, der er jeg uden Skyld og Dadel.«

»Vel,« sagde Wyatt fast. »Saa lad mig vise Eder Sandheden her. Det er sandt, at Anna og hendes Venner har andre Planer end I. I elsker Jane Seymour, og hun skal være Eders Hustru. Gud har sin Villie med dette — vil I sige. Jeg tør ikke sige noget om det, thi jeg ved intet. De høje Magters Raad er skjult for mig som for Eder. Har disse Mænd handlet imod Eder, maa de bære deres Skæbne. De er alle mine Venner, mine dyrebare Venner, først af alle George, den ædleste og bedste Yngling i Eders Rige. Men ligesaa gode Mænd har gaaet Skæbnen imøde før de, og det er Statsmandens Lod at lægge sit Hoved paa Blokken, som det er Krigerens at falde for Fjendens Landse eller Pil.«

Kongen nikkede. »Du taler forstandigt, Thomas, bliv saaledes ved!«

Wyatt fortsatte. »Jeg tror, at Eders Naade og Cromwell følger den rette Vej, og at det, I vil, virkelig vil tjene Riget til Fromme. Jeg tror, at Rochfords Planer var urette, saaledes som han vilde føre dem frem, urette fordi de gik mod Eders Villie, og Kongens Villie er Landets Lov. Disse Mænd vil jeg kun anbefale til Eders Naade, om I

tror, at Naade kan anvendes, bede Eder, at I vil bruge Naaden for deres Ungdom og Uforstands Skyld! Men med Anna, Eders Hustru, er det en anden Sag. Marc lyver, og Anna har fra den Dag, hun blev Eders, været Eder en tro Hustru. I kan skille Eder fra hende; gør dette, men lad hende leve, og fjernt et Sted i Udlandet, i et Kloster søge Fred med sin Gud!«

»Anna!« afbrød Kongen, »i Kloster, det gør hun aldrig!«

»Med Døden for Øje gør en Kvinde meget, Eders Naade! I kan vredes paa mig, I kan styrte mig i samme Ulykke, der nu truer mine Venner. Godt! jeg byder Eder mit Liv for Annas. Tag det og skaan hende!«

Kongen betragtede Wyatt nøje. »Nu er du dum, lille Thomas!« sagde han. »Jeg har ingen Glæde af at tage dit Liv, og Anna maa falde. Planen er Cromwells, og den er god. Med et Slag er de alle af Vejen, alle, der trodser mig. Vejen er aaben, jeg er fri, og Forbundet med Kejser Karl er sikret. Cromwell er klogere end du, han har Ret.«

»Ja,« sagde Wyatt, »Planen er god, Cromwells Planer er altid gode, og han vil ikke sætte sit Hoved i Vove for hendes eller andres Skyld. Men er det sømmeligt, at Englands kronede Dronning dømmes for Horsbrøde paa en Træls Vidnesbyrd? Spreder dette ikke Vanære over selve Kongens Krone? Rokker dette ikke Troen paa hans ophøjede Stilling, paa Guds Naade, der staar om ham som et Straaleskær?«

Kongen havde atter taget Plads og sad i dybe Tanker med Hovedet lænet til sin Haand .

»Der er noget i det, du siger — der er noget i det. Jeg har selv tænkt derover; det er aldrig en Hæder at bære Horn, selv om de er forgyldte. Og hun kunde jo skaffes tilside. Men hun er ond, du, det er Sagen. Hun har forfulgt stakkels Mary og Henry, min Søn, med Gift — hun har maaske været den, der voldte Katharinas Død. Dette med Giften kunde bruges, men nej — nej. Det andet er langt bedre.«

Ja,« sagde Wyatt, »det med Giften, som Eders Naade siger, er værre; thi det vil gaa Eders Naades Ære nærmere endnu! Men naar I vil lytte til mit Raad, saa er der endnu en Udvej.«

»Hvilken?« sagde Kongen og saa hastigt op.

»Annas Flugt, hendes Forsvinden i Nattens Stilhed. Rygterne svirrer nu i London; de vil faa Næring, vokse, dale og dø, som Rygter gør. Marc er fængslet; det er en slet Knægt, lad ham døje Fængslet. Norreys er fængslet, lad ham forblive i Fængslet en Stund. Hvad Rochford angaar, da ved Rygtet endnu intet om ham; naar han erfarer, at Anna er i Sikkerhed, vil han falde til Føje og bøje sig.

Anna selv er jo endnu fri og intet Skridt er taget mod hende.«

»Men hvorledes skal hun komme bort?« sagde Kongen tankefuld.

»Jeg skal besørge dette!« sagde Wyatt, »endnu i denne Time, om I vil det saa?«

»Jeg vil tale med Cromwell,« sagde Kongen og gik mod Døren.

»Nej!« raabte Wyatt. »Nej. Han raader Eder derfra. Stol i denne Sag alene paa mig. Det gælder Eders Ære. I kan ikke for Folket staa som en Hanrej, og I kan hver Dag, I vil, blive en fri Mand, thi Eders Ægteskab med Anna kan opløses, enten som Følge af hendes Forlovelse med Northumberland eller, om I vil det, fordi I ikke erhvervede den Tilladelse, der søgtes, til at ægte Anna trods Eders Forhold til Mary Boleyn.«

»Tænker du mest paa min Ære eller paa Annas Frelse?« spurgte Kongen med et usikkert, lurende Blik.

»Mest paa Annas Frelse,« sagde Wyatt fast, »thi Kongens Ære er, naar alt kommer til alt, højt hævet over Samtidens Dom, og paa Efterslægtens lægger jeg ingen Vægt. Den hævner sig dog paa de mægtige, som Samtiden ikke kunde naa.«

Kongen faldt i Tanker.

Wyatt knælede for hans Fod. »Giv mig en Ring, Eders Naade, og lad mig nu i denne Time ride til Greenwich. I vil da aldrig mere høre om Anna Boleyn; dyb Stilhed vil sænke sig over hendes Navn, Samtiden vil glemme hende, og Eftertiden vil staa overfor en Gaade, den ikke mægter at løse.«

Kongen drog langsomt en Seglring af sin Finger og lagde den uden et Ord i Wyatts Haand.

Wyatt sprang op.

Da han stod ved Døren, sagde Kongen med dyb, fast Stemme: »Heller ikke om Thomas Wyatt vil jeg høre mere. Glipper det, du har for, deler du de andres Skæbne!«

Wyatt bøjede tavs sit Hoved og gik. —

Det led mod Aften, da Wyatt og hans Folk i skarp Galop sprængte mod Greenwich. Suffolk havde meddelt Cromwell, at Wyatt var hos Kongen, og Cromwell blev ængstelig.

For at en Plan skulde lykkes, skulde den følges uden Nølen, uden Afvigelse. Cromwell havde spillet højt Spil, sat alt paa et Tærningkast. Glippede det, betød det Døden for ham.

Han ilede til Kongen.

Men Henrik lod sige, at han var træt og ikke ønskede at tale med Sekretæren. Han undte Cromwell et Nederlag, naar dette ikke traf ham selv.

Saa besluttede Cromwell at handle paa egen Haand. Hans Tjener sagde ham, at Wyatt med et Par Mænd i Følge var sprængt mod Greenwich saa hurtigt, Hestene kunde bære. Cromwell turde ikke forlade Kongens Nærhed, men sendte to af sine bedste Folk afsted med Ordre til at standse Wyatt og fængsle ham, var det end i Dronningens Kammer.

Hertugen af Norfolk havde Befalingen paa Slottet, og han kendte Kongens Villie med Anna.

Tidlig den næste Dag skulde hun stilles for den særlige Kommission, der bestod af Norfolk og Landets første Mænd.

Wyatt havde Forspring og naaede Greenwich Slot, da Solen gik ned. Det var øjensynligt, at der var noget usædvanligt paa Færde. Turneringen var endt brat, og mange Tilskuere dvælede endnu derude, medens Rygterne gik om alle Haande. Slottet var spærret ved en stærk Vagt, men Wyatt fik Adgang, da alle vidste, at han stod Kongen nær, og han desuden selv sagde, at han kom i Kongens Ærinde. Dog blev der nægtet ham Adgang til Dronningen.

Han blev ført for Norfolk, og den barske Hertug tog saare uvenligt imod ham. Men Kongens Ring skaffede ham Adgang, og snart stod han for sin Ungdoms elskede i hendes Lønkammer, for sidste Gang Ansigt til Ansigt med hende. —

Anna knælede ved sin Bedepult, da han traadte ind; hun sprang op og udstødte et let Skrig. Hun ventede, at det var en af Kongens Mænd, der kom for at fængsle hende. Margaret Shelton sad grædende i Kammeret; ogsaa hun for op, da Wyatt traadte ind.

Wyatt gav hende Tegn, at hun skulde gaa. Da han blev alene med Dronningen, kastede hun sig om hans Hals med en Latter, der rystede hendes Legeme.

Wyatt fik hende til Sæde, men hun lo, lo krampagtigt med taarefyldte Øjne, ude af Stand til at mæle et Ord.

Spændingen havde overvældet hende — et hysterisk Anfald tog hende med saadan Vælde, at Wyatt atter maatte tilkalde Margaret, og først efter adskillige Minutter fik de Bugt med Anfaldet.

Anna hvilede paa en Løjbænk, bleg og træt, med Taarer i sine Øjne, medens Wyatt knælede ved hendes Side og talte med dæmpet Stemme.

»Anna,« sagde han, »alt er tabt. Marc Smeaton er fængslet og har aflagt Tilstaaelse om et Forhold til dig; det er nok til at fælde dig.«

»Marc lyver,« hviskede Anna.

»Jeg ved det, jeg ved det,« sagde Wyatt, »men de andre *vil* tro det. Marc har angivet din Broder, Weston og Norreys. Norreys er fængslet, og mod Weston er Ordre udstedt.«

»Men Marc lyver,« sagde Anna atter, og hendes Øjne lynede.

Wyatt tvang hende til at blive liggende. —

»Anna,« sagde han, »Cromwell er den stærkeste, og andre stærke staar i Pagt med ham. Jeg kommer fra Kongen. Alt Haab er ude. Kun et staar endnu tilbage — Flugt! Kong Henrik sender dig denne Ring, der vil aabne dig Slottets Dør — men kun til Flugt. Jeg ledsager dig. Men det maa ske nu i denne Time, ellers er det for sent.«

Anna sprang op — hun rev sig løs fra Wyatts Tag og stod foran ham blussende, med knyttede Hænder, medens der tændtes Ild i hendes Øjne.

»Flugt — for at jeg skulde tilstaa min Skam for al Verden, for at mine Fjender skulde hovere. Nej! Jeg er fri for Skyld i det, man sigter mig for; jeg viger ikke tilbage for at staa for min Konge eller hans Domstol. Jeg har ingen Grund til Flugt, og jeg flygter ikke. Gaa Wyatt — Du har forraadt mig — gaa, siger jeg dig, du er min Fjende, som de andre er det. Gaa!« —

Wyatt blev staaende foran hende og betragtede hende skarpt.

»Fat Dig, Anna,« sagde han — »og hør mig. Du taler om Skyld, om Retfærdighed og Dommere, Du tager fejl. Her er ikke Tale om Dommere, men om Bødler. Du og dine Venner er dømte, dømte i den Time, man skred ind mod Jer. Tower aabner sin Dør for dig og dem, og over Towers Port staar Indskriften over Dantes Helvede: »Lad alt Haab ude!«

»Jeg frygter ikke Døden, Thomas,« sagde Anna — »skal jeg dø, saa lad mig dø. Mit Liv staar i Guds Haand, og hans Naade er over mig.«

»Men Skændselen, Anna, Vanæren! — Døden paa Baalet som en Skøge og Forræder!«

»Det er spaaet mig, at jeg skal dø paa Baalet, min Skæbne kan jeg ikke undgaa — saa lidt som Døden. Vanæren bliver hos mine Mordere. Ingen vil tro mig skyldig,

der hører mit Forsvar, og Forsvar vil man ikke nægte mig, selv om man nægter mig Retfærdighed.«

»Retfærdighed,« sagde Wyatt bittert. »Var man retfærdig mod Wolsey, der ifaldt Straf for sine Statshandlinger, skønt han i alt havde handlet efter Kongens Ordre? Var man retfærdig mod Thomas More, mod hvem man lod Rich vidne falsk, eller mod Munkene, som man slagtede som Dyr? Var man retfærdig mod Buckingham, eller mod Dronning Katharina, Kongens ægteviede Hustru? — Var du retfærdig mod hende og mod hendes Datter? Nej Anna, vent dig din Skæbne, men ikke Retfærdighed. Din Skæbne er Døden, din Frelse kun en Flugt.«

»Hvorhen?« spurgte Anna. — »Her i England er jeg intetsteds sikker mod Cromwell — Irland staar i Flammer, og i Skotland vil man jage mig som et Dyr. I Kejserens Lande er Døden mig vissere end i dette Rige. I Frankrig vil ingen beskytte mig, end ikke Dronningen af Narvarra, der selv trænger til Beskyttelse. Min Tro vil berede mig Døden i Frankrig som i Kejserens Lande. Nej, Wyatt, jeg er som den fredløse Fugl, intet Skjul er sikkert, og jages til Døde vil jeg ikke. Skal jeg dø, vil jeg dø i England, hvor jeg har levet, dø Matyrdøden. Min Flugt vil være at indrømme min Skyld, og dette er værre end Døden!«

Anna havde lagt sine Hænder paa Wyatts Skuldre og saa ham fast i Øjet. Hendes Blik var let sløret af Taarer.

Pludselig foldede hun sine Hænder om hans Nakke, drog hans Hoved mod sit og trykkede et Kys paa hans Læber, et Kys, der brændte som Ild.

»Elsker du mig Thomas som i vore Ungdoms Dage?«

Ilden i hendes Blik slukkedes, før Svaret kom over hans Læber. Hendes Arm sank slapt ned, det var som brast en Stræng i hendes Hjerte.

»Giv mig Kongens Ring, Wyatt,« sagde hun vemodigt, »lad mig se, om du taler Sandhed.«

Wyatt rakte hende Ringen uden at tale; hun greb den, og inden han havde forstaaet, hvad hun vilde, slængte hun Ringen med et Kast gennem det aabne Vindu ned i Slotsgraven, bvor den slog mod Vandet med et let Plask og sank til Bunds i Dyndet.

Wyatt foldede sine Arme over Brystet og stirrede længe og tavs paa hende, som hun stod foran ham blussende, med bankende Barm.

Saa sagde han: »Som du vil, Anna, med Kongens Seglring har du beseglet din Lod og min. Saa følges vi i Døden.«

Anna rystede paa Hovedet. »Nej, Thomas, du skal leve for din Søn og din Gerning, leve lykkelig og rig ved din Konges Naade, hvilken Lod, der end bliver min.«

»Du tager fejl,« sagde Wyatt rolig. »Ringen, du kastede i Graven, var mit Liv. Kongen gav mig den for at føre dig bort, men sagde tillige, at lykkedes det mig ikke, maatte jeg undgælde med mit Liv. Det lykkedes ikke, saa faar jeg undgælde.«

Med et Skrig kastede Anna sig om hans Hals. — »Thomas! Thomas! Jeg har dræbt min Ungdoms trofaste Ven. — Fly, red dig, mens det er Tid. Fly ...«

I det samme blev Døren stødt op, og Norfolk, ledsaget af Cromwells Tjenere, traadte ind. Anna veg hurtig tilside.

Norfolk kastede et skarpt Blik paa Wyatt. »Thomas Wyatt,« sagde han, »har du røgtet Kongens Ærinde? Der er Bud fra Kongens Sekretær, at du skal vende tilbage til London.«

Wyatt bøjede sig let for Hertugen. »Mylord,« sagde han, »jeg kom ikke i Kongens Ærinde, men i mit eget. Ringen, jeg viste Eder, var ikke Kongens men min.«

»Du spiller højt Spil, Thomas,« sagde Hertugen.

Cromwells Tjener traadte frem. »Her er Sekretærens Ordre til at fængsle Master Wyatt og holde ham i Bevogtning i Slotsfængslet, til Kongens Ønske bliver kundbart.«

»Hvad siger du?« spurgte Norfolk barsk.

»Jeg er til Eders Tjeneste.«

Anna traadte frem. »Hvem tillader Eder, Mylord Norfolk, at træde uanmeldt ind i Eders Dronnings Kammer? Forlad os øjeblikkelig. Denne Herre staar under vor Beskyttelse. Og I, Sekretærens Tjenere, hvor tør I vove...«

»Spar Eders Ord, Madame,« sagde Norfolk kort. »Jeg har Kongens Ordre — den er her, og den er ægte! Før Master Wyatt bort, og I, Madame, forbliver her

til i Morgen. Saa skal Eders Sag prøves efter Kongens Villie.«

Anna sank ned paa Løjbænken, bleg, med sammenbidte Tænder. Hendes Blik søgte Wyatts, der hvilede i hendes fast og roligt som til et Farvel for evigt.

Døren faldt i efter Mændene.

Englands Dronning var Fange.

TREDIE BOG

KONGELIG ELSKOV

FØRSTE KAPITEL

Tower

Ainsi fut pris et serré dans la Tour
Dont peu de gens esperent bon retour:
Car c'est le lieu le plus espouvantable
De ce pays, et le plus redoutable.
La Royne après par le duc de Norfort
le jour suivant fut conduite en ce fort.

(Histoire de Anna Boulandt par un contemporain.)

DRONNING Anna var Fange. Hvert Ord, hun sagde, blev tegnet op, og hendes Vogtere var hendes bitre Uvenner, alle af det gammelkatholske Parti.

Tower ventede hende.

Windsor er Englands Ridderdigt i Sten — Tower er Sørgespillet, hvælvet over den sorte Jord ved Floden, der glider forbi som for at føre Slægters Taarer imod Glemslens Hav.

Under Towerhill, Højen, der gødedes med Englands bedste Blod, paa en Tange, der strakte sig ud i Floden, blev Cæsars Taarn bygget af de romerske Legioner, men først ved Aaret 1200 begynder Towers Saga, der fra denne Tid er Englands. Kong Johan uden Land holdt der sit Hof, og Konger af Navnet Henrik støttede deres Magt paa dets faste Mure.

Om Towers Mure flammede Kampene mellem Huset York og Huset Plantagenet; der vansmægtede Kong Henrik VI, medens Kong Edvard den fjerde tronede i den kongelige Hal, indtil Kongemageren Warwick fordrev ham og satte Henrik paa Tronen. Men Edvard vendte tilbage, og Henrik faldt atter for at dø i Tower. I Tower fandt Hertugen af Clarence Døden i et Fad Malvasier; i Tower myrdede efter Sagnet den onde Kong Richard de to smaa Prinser; i Tower vansmægtede Buckingham, før han led Døden paa Tower Hill, og efter ham More og Fisher.

Murene i de skumle Fængsler dækkedes med Indskrifter, der taler om Lidelser, som neppe kan fattes, og om Døden, den ubønhørlige Død for Bøddeløksen, der lagde Englands Højadel øde og for stedse brød Lensherrernes Magt.

Midt mellem de tykke Mure knejser det hvide Taarn med sine fire Spidser, og om det de runde Taarne, hvert med sit Navn: Beauchamp Tower, Bell Tower, Devereux Tower, Bowyers Tower og Flint Tower. Hver Hvælving

har en Historie at berette, hver Sten, om den havde Mæle, kunde tale om Lidelse og Død. Fra Kongehallen gik Bud over Lande og gjorde Kongevillie kundbar. Fra Gildeshallen lød Støjen og Raab over de smalle Gaarde til de ulykkelige i Bolt og Jern. Kongeborg og Fængsel var Tower. Kongerigets Hjertekammer for Elskov og Had.

Englands Historie skreven i Sten, graa engelsk Flint med Grundvold af Granit og med haardt brændte Mursten, en fast nordisk Haand med strenge, lige Skrifttræk og kun én Farve for at bryde den graa Ensformighed — Blodets røde Farve.

Henrik VII var den første engelske Konge, der til Stadighed opslog sin Residens uden for Tower. Hans Søn Henrik VIII dvælede aldrig dér. Kun bød Rigets Sæd, at Kongen skulde krones paa Tower og ligeledes Landets Dronning. Det var til Tower, at den prægtige Skare drog frem, der hin Dag i Januar fulgte den dejlige Anna Boleyn, som hun sad i sin Bærestol med udslagent Haar og straalende Smil, gennem den festsmykkede Stad paa Vej til Kathedralen, hvor Kongen modtog hende, og Bispen satte Englands Krone paa hendes Hoved.

Men da Festlarmen døde hen, sank Tower atter tilbage i dyb Stilhed, Fængslets Stilhed og Gravens.

Saa var det Dagen efter Tourneringen i Greenwich, at en kongelig Baad, roet af mørktklædte Roerkarle, med faste Aareslag mod den blanke Strøm gled frem

for den svære, brede Port, der, gærdet af to runde Taarne, som et Rovdyrs Gab med Gitterets Tænder vendte truende mod Floden og det smilende Land hinsides denne — »Forrædernes Port«.

I Baaden sad Englands Dronning, Anna, ved hendes Side hendes Fangevogter, Hertugen af Norfolk og tre Mænd af Kongens Raad, og om Baaden sværmede en Skare af Fartøjer, ligesom Bredden var tæt besat med Londons Borgere, der stimlede sammen for at se deres Dronning føres til Tower Fængsel under det lyse, glitrende Solskin, der spillede paa det gule Vand.

Maalløs var Anna, da det tunge Gitter hvinede paa si-Hængsler, og Hertugen gav hende i Sir William Kingstons Haand — Sir William Kingston, for hvis Navn selve Wolsey havde blegnet, da det nævnedes for ham paa Jarl Shrewsburys Herresæde — det Navn, der betød Døden for Bøddelens Hug. — — —

Hun knælede og bad: »Jesus frels mig!« Saa spurgte hun Sir William om hun skulde føres til et Fangehul, og den alvorlige Kriger svarede: »Nej Madame, til de Værelser I beboede før Eders Kroning.«

Uden at tænke over sine Ord udbrød hun: »Ak, dette er altfor godt for mig!«

Og disse Ord blev gemte.

I det Kammer, hvor hjælpsomme Terner havde klædt Anna i Kroningsskrud, stod hun nu Ansigt til Ansigt med de to Kvinder, hun hadede mest, Dronning Katha-

rinas tidligere Hofdame Mistress Cosyn og Lady Ann Boleyn, hendes Tante. Og ved deres Side stod Lady Kingston, Katharinas trofaste Veninde, — hendes kvindelige Sluttere alle tre, rede til at røbe alt, hvad hun talte, med Hadet slumrende i Blikket, uden et Trøstens Ord.

Annas Latter skar Luften som et Skrig — og Kvinderne korsede sig og bad deres Rosenkrans. —

Anna var Fange — Fange i Tower, hvorfra Vejen kun var én — Vejen over Skafottet.

Cromwell havde vundet Slaget. Norreys laa i Towers Fængsel. Marc Smeaton blev bragt derhen sluttet i Jern som den simple Tjener, han var. Samme Dag førtes George Rochford til Beauchamp Tower, og tilligemed ham Francis Weston.

To Dage gik; saa blev ogsaa Wyatt ført til Beauchamp Tower og med ham den unge Richard Page, en af Dronningens Kavallerer, en Slægtning af det Seymourske Hus. Den sidste dog mere for et Syns Skyld, end fordi man virkelig vilde skride ind imod ham.

Cromwell arbejdede ivrigt. Han samlede Vidnesbyrd fra alle, ledede alle Forhør, men de fængslede nægtede, fordi de intet havde at tilstaa. Kun Marc Smeatons Tilstaaelse, aftvungen og aflokket, forelaa endnu, og Annas Kammerherre skrev til Cromwell, at det vilde berøre Kongens Ære, om ikke andre Vidnesbyrd kunde fremskaffes.

Anna haabede endnu. Hun besvor sin Uskyld og sag-

de, at hun vilde dø som Helgen, om hun døde, at der ikke vilde falde Regn, før Towers Porte aabnede sig for hende. Hun stolede paa sine Biskopper, paa dem, der med hende delte de nye Anskuelser, der var trængt frem fra Wittenberg, og mest af alle paa sin fuldtro Ven, Erkebispen af Canterbury, Thomas Cranmer.

Navnet Martin Luther staar brændt med evig lysende Skrift i Slægtens Historie; med dyb Vemod nævnes Navnet Johan Huss; om Zwinglis blodbestænkte Navn samles en trofast Skare, og med Ærefrygt bøjer en Kreds af Tidernes bedste sig for Calvin. I Midlothians Hjerte mellem skotske Bjerge og Aase lever Beretningen om John Knox, og danske Digtere synger om den liden Plovdreng, der sang under Sky paa Tave Bondens Ager.

Om alle disse Navne staar Strid, men selv en sildig Efterslægt erkender deres Vægt. Der er ét Navn, knyttet til Sagaen om »den nye Lære«, et Navn, der dukker frem i hver Englænders Minde, naar han aabner Bønnebogen, der for de troende bygger Bro fra Forkrænkeligheden til Evigheden.

Det Navn er *Thomas Cranmer.*

Det lyder intetsteds, end ikke i hans Fødeland med Fanfarens Klang, men der har været Slægter, der elskede dette Navn. Der tændtes en Martsdag i London et Baal om en Mand, der Apostlen Peter lig trende Gange

fornægtede sin Frelser for at dø i dette Baal med den højre Haand udstrakt over Flammen og disse Ord som et Skrig mod Himlen: »Denne Haand har syndet, derfor skal den brændes først!«

En Daad, der kaldte Taarer frem i de trofaste Øjne, en Daad, der skabte et Ry, som længe bestod, for atter at synke bort i Glemslen, overskygget af et Liv i Svaghed.

Dø kan dette Navn ikke, thi det bar en Bevægelse frem, hvori Slægter i Sekler har set Kilden til et mægtigt Riges Verdensmagt; straale kan det aldrig som de andres, thi Sagas ubønhørlige Dom har mærket det med Svaghedens Mærke, og Menneskene, svage og fejge de fleste, ærer i Mindet kun de stærke og modige.

Men alle, der med ærlig Villie søger at lære det Menneske at kende, hvis Navn saaledes aldrig vil funkle, maa bøje sig for en ren og ærlig Stræben, for et kærligt Sind, en tavs, haabløs Vigen for onde Tider og onde Mennesker, og vil trods alt med Vemod give Thomas Cranmer den Plads han fortjener: det gode Menneskes Plads i den onde Tid.

Thomas Cranmer var en stille Lærd ved Cambridge Universitetet, da Tilfældet i det Herrens Aar 1529 lod ham møde Wolseys Sekretær Stephen Gardiner og Edward Foxe, der, bevægede ved hans Ry for Lærdom, ønskede med ham at drøfte det store Spørgsmaal: Kongens

Skilsmisse. Cranmer raadede til at samle de lærdeste Mænd Afgørelser, og dette skete.

Det første Skridt var gjort, og Cranmer blev Sjælesørger i Jarlen af Wiltshires Hus, til hans Sjælesorg blev Anna Boleyn betroet. Den unge Kvinde vandt hans Hjerte og beholdt det til sin Død.

Underlige Skæbne! Den eneste Stormand, Kong Henrik aldrig sveg, den eneste Mand, over hvem han til sin Dødsdag holdt sin stærke, kongelige Haand, hvor haardt end Strømmen gik denne Mand imod, blev ogsaa den eneste Mand, der til det sidste bevarede sin faderlige Kærlighed til den Kvinde, der som Henriks onde Skæbne var traadt ham i Møde, da han var modnet til Hersker og Mand.

Anna var opdragen i Kristentro, og naar hun i Løndom søgte den Højeste, som altid efter Skriftens Ord er rede til at forlade Synd, angergiven knuget af Sorg, stod for hende den milde, kærlige Prælat, selv præget af den dybeste Syndefølelse, men brændende i sin Tro paa den ene store kærlige Gud. Hos ham fandt Anna Trøst og Styrke.

For at synde paany. —

Men mellem de to byggedes et Venskab, som var rent og smukt. Kongen havde hævet Cranmer til Erkebispens mægtige Stol; men Cranmer greb aldrig Magten, for ham var Kongens Vælde af Gud, og naar andre knyttede deres Hænder i Harme mod Kongen, foldede han sine i

Bøn for hans Frelse, — og veg, bøjet under Vægten af det, han maatte øve.

Hans Navn lyser ikke, hans Fjender gennem Tiderne har let Spil med hans Rygte, men hans Hjerte var kærligt, og hans Liv var fromt og rent, ligesom han til sin Martyrdød blev sit Livsmaal tro.

Cromwells Bud havde allerede den 2. Maj kaldt Cranmer til Lambeth, skraas over for Tower, hvor Anna sad i sit Fængsel. Her skrev han det Brev til Kongen, som endnu er bevaret, og hvor han tvivler om Dronningens Skyld og anraaber Kongen om Naade — det eneste skriftlige Vidnesbyrd gennem Tiderne om, at den ulykkelige Dronning havde en Ven. Til dette Brev maatte han samme Dag føje en Efterskrift, inden Cromwell gav det i Kongens Hænder, en Efterskrift, der lyder saaledes:

»Efter at jeg har skrevet, sendte Kansleren Lord Oxford og Sussex samt Lord Kammerherren Bud til mig at møde i Stjernekammeret og erklærede der til mig saadant, som Eders Naade ønskede, at jeg skulde vide. For dette er jeg Eders Naade taknemmelig. Disse Mænd vil berette, hvad der blev talt mellem os. Jeg er dybt bedrøvet over, at saadanne Fejltrin kan bevises mod Dronningen, som de fortæller.«

Den eneste Ven var et Siv. Bunden ved Løfter om kun at berede Anna til Døden og ikke løfte en Haand for hendes Livs Frelse, traadte Erkebispen af Canterbury over Towers Tærskel for at lære Anna Boleyn at dø, ikke, som han havde haabet, for at frelse hendes Liv.

Da Erkebispen traadte ind i Fængslet, hvor Anna stod ved Vinduet og saa ud over det solbeskinnede Grønsvær mod Kapellet Sct. Petrus in Vinculas, i hvis malede Ruder Solskæret brødes, vendte hun sig hurtigt og bredte sine Arme ud for at ile imod ham.

Hun kastede sig paa Knæ for Bispen, saa det haarde Stengulv slog hendes Knæ, og greb hans Hænder, som hun bedækkede med Kys.

Cranmer gjorde læmpeligt sin Haand fri — han vendte sig mod de to Damer, der stod ved Dronningens Sengested, og bad dem gaa. De tøvede, men Bispens Stemme lød kold og haard. »Gaa,« sagde han, »som Dronningens Skriftefader vil jeg være alene med hende.«

De to Fangevogtere gik. Anna førte Bispen til Sæde i Armstolen, der stod i Vinduesnichen, og knælede ned under dyb, smertelig Graad med Hovedet i hans Skød.

Taarer duggede den milde, fromme Mands Øjne, og han hviskede til hende: »Det er altsaa sandt?«

Men som en Fjeder, der løses af stærk Spænding, sprang Anna op og stod for ham med Graad i Øjet, med Haanden løftet mod Fængslets hvælvede Loft:

»Saa sandt hjælpe mig Gud og hans hellige Mænd i min sidste Stund, i dette er jeg brødefri; fra den Dag, jeg gav Kongen min Haand, har jeg været hans Seng tro, som det sømmer sig hans Viv for Gud og Mennesker.«

Cranmer sukkede dybt. Saa rystede han sit Hoved: »Jeg tænkte det jo, jeg tænkte det jo;« og med foldede Hænder bad han:

»Herre i det høje, du som ser alt, som kender Menneskenes Hjerte og deres lønligste Tanker, evigt lovet og priset være du! Tak for din Naade og Miskundhed.«

«Knæl, min Datter, og lad os takke Gud og bede ham være hos os i Striden, som han er hos alle dem, der strider. Riget er hans, Magten og Æren i al Evighed.«

Og Bispen bad med Blikket løftet mod det høje, knælende paa Fængslets Stengulv ved Dronningens Side.

Dødsstille var der i det store, hvælvede Rum, og Solens Skær faldt gennem de høje Ruder ind over de to, der knælede og bad.

Da Bønnen var tilende, tog Cranmer Plads i Stolen, og Anna knælede paa Sivskamlen ved hans Fod med Hovedet i hans Skød, medens hans smalle, hvide Haand strøg hendes Haar som Moderens Haand stryger Barnets, naar det tyr til hende i Sorg.

»Datter,« sagde Cranmer. »Nu er min Sjæl atter rolig. Gud har forskaanet mig for den bitre Kalk, at du, der har lært hans Villie at kende ved mig stakkels uværdige, hans Tjener, du, der har lyttet til hans rene Evangelium fra mine stammende Læber, skulde være skyldig i Brøde mod din Husbond og Herre.«

»I tror altsaa, ærværdige Fader, at Retfærdighed vil blive mig til Del?« spurgte Anna og saa op paa ham med store, spejdende Øjne, hvori Taarer blinkede. —

Cranmer sukkede. »Gud kender Fremtiden, Datter! Hans Raad kan vi Mennesker ikke udgrunde. Hans Vil-

lie ske, og det sømmer sig ikke for os at ville bøje hans Hensigt. Men dette lover jeg dig, at saa længe min Røst kan hæves for dig, vil jeg ikke tie. Du ved som jeg, at den, Kongens Vrede efter Guds Førelse har ramt, tør kun stole paa Gud og maa være beredt til at forsage denne Verdens Herlighed. Men er du brødefri, som du siger, og som Gud indgiver mig, at jeg skal tro, da vil jeg værne dig. Ophøje dig til Jordens Glans kan jeg ikke. Dit Fald er besluttet, jeg vil ikke vække selv den spædeste Spire af Haab i dit Bryst. Kongens Villie er fast, for den maa han staa Herren sin Gud til Regnskab, Herren, som gav ham Magten over de jordiske Ting, Herren, som ene staar over Fyrster.

Men dit Liv kan frelses. Betro mig alt, hvad der tynger dit Sind. Sig mig alt, saa jeg rustet kan træde i Skranken for dig og bevare dit Liv, saa du kan finde din Gud i Løndom og leve ham til Behag langt borte fra alt, hvad der hidtil har draget dig fra ham, langt borte fra denne Verdens Larm og Fristelser.«

Fængslet sluttede Anna i sine kolde, stærke Arme; glemte var de stolte Ord, hun talte til Wyatt, glemt hendes Trods, hendes Tro paa Retfærdighed. Kun en eneste Tanke bævede i hendes Hu — Livet, Livet, at leve om end i Rigets mørkeste Afkrog, ja selv langt borte fra den fædrene Jord — blot leve! —

Da Erkebispen af Canterbury forlod hende, var hun roligere; hun talte med sine Vogtere om alt, hvad der

var hændet i Tiden før hendes Ulykke. Hun spurgte om, hvem der var fængslede, berettede, hvad Norreys havde sagt, hvad Weston havde fortalt om Margaret Shelton og nævnede Breretons Navn.

Alt, hvad hun sagde, blev meddelt Cromwell, og Brereton fængsledes endnu samme Dag. For Fangerne nærede Anna den største Deltagelse, hun beklagede Marc, der maatte bære Jern, fordi han ikke var Adelsmand. Hun var mild og føjelig, ja venlig mod sine Fjender og sad timevis bøjet over den hellige Skrift.

En stille høflig, spørgende Underkastelse, prægede hendes Færd fra hendes Fængslings første Dag, en vigende Uvished og Uvanthed med Tvang og Befaling. — Hun vilde gøre alt, hvad de bød hende, alt, gætte deres Tanker, forekomme deres Ord, lyde — men blot frelse sit Liv. —

ANDET KAPITEL

Skændsel

> Vous ne veites oncque prince ne autre homme que manifesta plus ses cornes ne que les pourta plus alegrement. Je Vous laisse penser la cause.
> *(Chapuis til Granvella, 18. Maj 1536).*

SAMME Dag, Anna førtes til Tower, sad Henrik mod Aftentide i York Place i Westminster, Kardinalens Slot, som han i sin Tid havde frataget sin mægtige Yndling, da han med et Slag styrtede ham. Kongens uægte Søn, Henrik Fitz Roy, Hertug af Richmond, kom til ham for efter Skik at knæle for ham ved Aftentide og modtage hans Velsignelse. Som en god Familiefader holdt Henrik den Skik i Ære. Lille Elisabeth var kun et Par Aar og blev derfor ikke bragt ind, og Mary sad i Fængsel paa Hathfield, fordi hun ikke vilde anerkende den gode Familiefaders Handlinger mod hendes Moder.

Richmond knælede for sin Fader; den unge, smukke Hertug var bleg og sygelig. Som en rank og herlig Vækst var han skudt i Vejret, intet var sparet paa hans Opdra-

gelse og Opøvelse i Ridderfærdigheder. Han var den første i Kredsen af Hoffets unge Mænd, og altid omgiven af en trofast Skare af unge. Han skrev skønne Vers, en Kunst, Wyatt og hans Fosterbroder Henrik Howard, Jarl af Surrey havde lært ham. Men pludselig var det, som om en Sot, dybt inde i Stammens Ved, gnavede paa dens Marv. Richmond skrantede, og hans Venner bekymredes dybt. Det hed sig, at Anna nærede Misundelse imod ham, fordi han maaske kunde blive farlig for hendes Datters Ret til Tronen, og hendes Fjender nærede de onde Rygter med Sladder.

Richmond knælede for sin Fader, og Henrik tog hans Hoved mellem sine Hænder og kyssede hans Pande. Kongen var dybt bevæget, og Taarer duggede hans Blik.

»Henrik,« sagde han. »Gud bevare dig. Tak du i Aften paa dine Knæ din himmelske Fader, at han har holdt sin Haand over dig; thi denne forbandede Skøge, der ved sin Trolddomskraft havde vundet Magt over mit Sind, og som har stræbt baade dig og din Søster Mary efter Livet, er nu uskadeliggjort og venter Lønnen for sine Forbrydelser.«

Den kolde Sved sprang frem paa Richmonds Pande, han rejste sig og forlod vaklende Kammeret. Men Kongens Ord fløj viden om Land, og mange var de, der troede dem.

Senere paa Aftenen lod Kongen Cromwell kalde, og Mester-Sekretæren kom, ledsaget af Annas Fader, Lord

Wiltshire. For første Gang i sit Liv stod Thomas Boleyn overfor Farer, der truede med at standse hans æreløse Stigen mod Ophøjelse. Jarlen var bleven ti Aar ældre, hans Hoved var bøjet og hans Knæ rystede — ikke af Sorg, men af Skræk.

Kongen hilste ham med et stumt Nik og saa skarpt paa ham.

Thomas Boleyn sank ned paa Sivmaatten, der dækkede Gulvet, og strakte Armene ud mod Kongen.

»Eders Majestæt,« sagde han, »jeg beder om Naade; jeg beder Eders Majestæt tro, at den Sorg, som mine Børns skændige Handlinger har voldt mig, er for intet at regne mod min Glæde over, at Eders Majestæt lykkelig er undsluppen alle Farer og ved Eders tro Tjeners Hjælp, hans, der her staar hos, har været i Stand til at aabenbare, hvad der dulgte sig i lyssky Løndom. Jeg beder Eders Majestæt være naadig mod en Fader, der har mistet sine Børn, en fattig, men tro Tjener, der vil give sit Liv for Eder.«

Kongen lod Jarlen knæle, saa gentog han: »Mistet sine Børn? Eders Børn lever, Lord Wiltshire!«

Jarlen rystede paa Hovedet. »Nej, Eders Majestæt. Den Dag, mine Børn sveg deres Pligt mod Kongen, deres Herre, døde de for mig. Abraham var ikke mere rede til efter Jehovas Bud at støde Kniven i Isaks Hjerte, end jeg til at dræbe mine Børn, der ikke som Isak er syndefri, men skyldige til tifold Død for deres forfærdelige Misgerninger.«

Kongen nikkede. »Rejs Eder og gaa, Lord Wiltshire. I er en bedre Undersaat end Fader. Jeg skal erindre dette!«

Jarlen knælede endnu. »Og Eders Majestæt vil ikke tage Eders Naade fra mig?«

Kongen rystede paa Hovedet. »I er mig lige saa kær, Lord Wiltshire, som I altid har været, og jeg vil give Eder en Lejlighed til at vise Eders Troskab. I skal lægge Eders Arbejde i Udredningen af disse skændige Forræderier. Og dermed være I Gud befalet!«

Wiltshire gik. Kongen vendte sig mod Cromwell og sagde med et haanligt Smil: »Kender I noget Dyr, der ofrer sine egne Unger?«

Cromwell svarede: »Jeg har hørt, at Soen stundom æder sine Grise, naar den er forsulten. For at beholde sit Guld og Gods aad Lord Wiltshire sikkert sine egne Lænders Frugt.«

Kongen rejste sig. »Cromwell, lad denne usle Karl gøre al den Tjeneste, kan kan, saavel ved Forhør som ved Domfældelse af de anklagede. Det vil gøre et gavnligt Indtryk at se den værdige Abraham jage Kniven i sin Isaks Hjerte. Og derefter er Lord Wiltshires Vise ude, lad ham beholde sit Gods, men stryg ham af Raadet. Den Karl er for modbydelig!«

Kongen lagde Armen om Cromwells Hals: »Naa, kære Ven, har I opdaget mere?«

Cromwell rystede paa Hovedet. »Marc fastholder sin Tilstaaelse, alle de andre nægter.«

Kongen rynkede Brynene. »Er det da Løgn?« Han rev Haanden bort fra Cromwells Hals. »Guds Død! lyver du Englands Dronning en Brøde paa! — Kan I ikke bevise, hvad I siger? Ved Jupiter, Hund! — lyver du og dine Haandlangere, saa skal du faa en Død, der er selve Satans Sendebud værdig. Kan I ikke bevise? spørger jeg; staa ikke der og glo som en Okse foran en Slagter! Svar, Mand!«

Cromwell bed Tænderne sammen og bøjede Hovedet, medens Kongen gik op og ned ad Gulvet i hæftigt Raseri.

Saa standsede Kongen lige foran ham og saa med et lurende Blik ind i hans matte, graa Øjne.

»Det vil jeg sige dig, min gode Sekretær! er du gaaet saa langt, saa skal du føre det igennem. Du skal bevise deres Brøde med gode, lovlige Vidnesbyrd, som vort Lands Dommere tager for gode Varer. Jeg er ikke Lovtrækker, ikke Dommer, ikke Bøddel. Det er dig, der har lavet alt dette her. Du hæfter med dit Liv for Udfaldet!«

Cromwell smilede lettet. »Det har ingen Nød, Eders Naade! Giv mig kun Fred til at ordne alt, og giv mig den Støtte, at jeg kan sige, at alt sker i Eders Navn. Saa borger jeg for Udfaldet.«

Kongen stirrede endnu paa ham med samme lurende Blik. »Jeg vil kun vide, om du tror, det er Løgn?«

»Eders Naade,« sagde Cromwell fast og med stærkt Eftertryk paa hvert Ord. »Lord Norfolk lever for Eders

Øjne med Bess Holland og lader sin Hustru prygle; William Compton var Ann Hastings Elsker, medens hendes Mand endnu levede; Lord Suffolk forførte først Moderen for dernæst at ægte Datteren; Lord Rochfords Hustru har to Galaner, Mistress Shelton har fire! Ved Eders Naades store Mildhed og Huldsalighed har I baaret over med sligt. Med Fare for mit eget Liv siger jeg Eder, at der ved Eders Hof ikke findes den Kvinde, gift eller ugift, der ikke for Gunst og Gave bød sit Legeme til Eder — og i Mangel deraf til den af Eders Hofmænd, der attraaede det. Det er Eders kongelige Ret at tage, men I ved, at in puncto sexto er der store Brøst ved Eders Naades Hof.«

Kongen afbrød ham. »Ti stille, gode Ven, ti stille! Kødet er skrøbeligt — Kødet er skrøbeligt. Det er ikke os alle, der som du er vindtørre Vinstokke. Ved Jupiter — ti! Jeg forstaar Dig. Skøgen er ligesom alle de andre. Men det vil jeg sige dig, min gode Ven! jeg taaler dette, fordi jeg tog dig lidt stærkt i Haartoppen og truede dig med Ulykker. Du skal ikke gentage det, du sagde før — ikke en Gang for mig. Jeg er Kongen! jeg er ung og kraftig. Guds Død!

Drej Halsen om paa Skøgen og hendes Slæng — men lad mig være udenfor det hele!«

Cromwell bøjede sig. »Erkebispen af Canterbury bad mig anraabe Eders Naade om Audiens.«

»Nej!« fór Kongen op. »Naar Satan selv fra sit luende

Helvede sender mig Bodsprædikanter, faar det være nok. Lad Erkebispen gemme sin gudelige Tale til hende — hun trænger. Dermed nok! Jeg vil være glad — jeg vil være glad. Jeg vil vise Folket, vise dem alle, at jeg er hævet over alt dette. Send mig Bryan!«

Cromwell tøvede.

»Naada?« spurgte Kongen.

»Sir Nicholas Carew lader mig vide, at Mistress Jane Seymour er ankommen til hans Hus og venter Eders Naades Ordre.«

Kongens Ansigt klarede op. »Hvorlænge kan det vare, Cromwell, inden dette er forbi?«

»Fjorten Dage, Eders Naade. Undersøgelsen kan være endt i Løbet af otte Dage. Juryen kan samles her i Westminster allerede den tiende eller ellevte hujus. Lad mig se, den fjortende eller femtende kan Peererne træde sammen for at dømme de to fornemste Skyldige, og om Eders Naade vil, haaber jeg, at Henrettelserne kan foregaa den sekstende allerede. Hurtigere kan det ikke ske, men saa haaber jeg, alt kan være tilendebragt.«

»Hm!« brummede Kongen, »fjorten Dage —«

»Alt forudsat, at de anklagede befindes skyldige,« sagde Cromwell uden at bevæge en Mine.

»Det vil jeg haabe for dig, min gode Ven,« sagde Kongen. »Ellers lader jeg Doktor de Lasco stævne for en Domstol, hvor George Rochford er første Dommer, og lader ham tale om et vist sort Hjerte. Har du løjet Anna

noget paa, min gode Ven, saa bliver du levende kogt som Biskoppen af Rochesters Kok. Og nu vil jeg ikke høre mere om den Historie, hører du, i fjorten Dage. Men hver Mand i Landet skal se, at Kongen ikke lader sig tynge til Jorden af huslige Sorger. Lad Biskoppen af Carlisle vide, at jeg i Morgen er hans Gæst; han er en Ræv, den gode John Kite, han holder til med de kejserlige, siger du jo. Godt, han skal faa noget at berette dem. Gaa — og send Bryan hid. Wyatt, den Taabe, ligger jo nu, som han har redet.«

Cromwell gik.

Han var ikke helt fornøjet. Ganske vist havde han Tilstaaelsen fra Marc; men dersom Rygtet kom ud, at Kongen tvivlede paa Annas Brøde, vidste han, at Norfolk og de andre kunde vende sig mod ham og fælde ham. Han tvivlede ikke et Øjeblik paa, at Kongen vilde holde Ord og skaanselløst overgive ham i hans Fjenders Hænder. At dette ikke vilde redde Anna, var lige saa vist. Hendes Skæbne var beseglet. Jane Seymour slap Kongen ikke. Det gjaldt derfor kun at staa fast og lade alle tro, at Kongen vilde Annas Død. Retfærdigheden havde saa sine egne Veje, og her gjaldt det Livet.

Lord Rochfords Hustru, Jane Parker, og Dronningens Piger skulde gøre Fyldest. Anna var i Tower, og der fandtes vel endnu Mænd i England, som for timelig Velfærd vilde sværge falsk, som Richard Rich svor mod

Thomas More, naar de derved troede at tjene Kongens hellige Sag.

Nej, der var intet at frygte; Kursen gik ret frem ad Landevejen, det gjaldt kun om at slaa ned. Wyatt, den Nar, der nær havde spoleret det hele, sad i Tower, Annas Venner ligeledes, og de svage og usikre skulde faa et stille Bud fra Cromwell, der nok vilde betage dem al Lyst til at blande sig i denne Sag. —

Kong Henrik holdt Ord. Han blandede sig ikke i Sagen, Retfærdigheden gik sin Gang. Der blev nedsat en Kommission, kaldet »Oyer and Terminer« efter Landets Skik, en Jury af Kent og Middelsex, hvor Forbrydelsen skulde være begaaet. Sheriffen for disse to Grevskaber traadte sammen med Edsvorne i Westminster og Deptford. Cromwell gjorde sig ingen Ulejlighed hermed. Han kendte sine Folk; de Edsvorne vovede næppe at gaa mod Kronen, og Anklagen blev ogsaa rejst den 10. og 11. Maj.

Den tolvte, en Fredag om Morgenen, blev Anklagen efter Landets Skik bragt for den Edsvorneret, der skulde fælde Dom i Sagen.

Kongen forlod Westminster og tog Ophold i Hampton Court, Kardinalens gamle Bolig, som Kongen i sin Tid havde ladet indrette for at fejre sine første Elskovsdage med den Kvinde, hvis Skæbne nu skulde afgøres. Men Minderne plagede ham ikke, han omgav sig med Hoffets

skønneste og letfærdigste Damer og nød ret sin Ungkarlestand ved Fester, der gav Genlyd over det ganske Land, og hvorom alt Folket talte med Hovedrysten. Kongen vilde døve sin Sorg, sagde de mest velsindede.

Juryen var kun sammensat af Kronens Tjenere; denne Gang gjaldt det, vidste Cromwell, og alt var beredt. Marc Smeaton plæderede skyldig og kastede sig paa Kongens Naade, som det i Retssproget hed; de andre tre, Norreys, Weston og Brereton plæderede »ikke skyldig«.

Anna og Rochford kunde formedelst deres høje Rang kun dømmes af deres Peerer.

Lord Wiltshire var blandt Dommerne, rede til at ofre sine Børn, og Dommen lød, at de anklagede var skyldige. De anede intet om det, der var samlet mod dem, de var værgeløse. Efter god Tudor Skik var det deres Sag at bevise deres Uskyld, naar kun Anklagen vakte Formodning om deres Skyld. Slæbte fra deres usle Fængsel uden Anelse om Sagens Tilstand var det dem umuligt at tale deres Forsvar; de var Hofmænd, Jægere og Riddere, ikke en af dem havde Ordet i sin Magt.

De blev alle dømte.

Dommen var denne, at »de skulde føres til Tower og dernæst drages til Thyburn for at ophænges i en Galge, tages ned i Live og derefter opskæres og deres Indvolde brændes for deres Øjne, deres Hoveder afhugges og deres Legemer deles i fire Dele. Hoved og Legemets parte-

rede Dele at ophænges i Staden paa saadanne Steder, som det maatte behage Kongen.«

De paahørte tavse deres Dom, saa førtes de bundne tilbage til Tower; foran hver af dem gik en Bøddelknægt med en Økse, hvis Æg var rettet mod deres Ansigter, og nu vidste hver Mand i London, at de var dømte skyldige og skulde dø.

Men man vidste tillige, hvilken Lod der ventede Dronning Anna; thi de var dømte for en Brøde, hvori hun i ethvert Tilfælde var medskyldig.

Anna stod i sit Vindue i Tower, da Processionen skred forbi; hun saa de blinkende Økser vendt mod de bundne Staklers Hoveder, og med et Skrig styrtede hun om paa Stengulvet. —

Sir William Kingston ynkedes over hende og fortalte hende, at de var dømte for Højforræderi, og at deres Skæbne ikke stod i Forbindelse med hende.

Den barske Kriger havde faaet dyb Medlidenhed med sin Fange; han, der havde været Annas Fjende, fik hende Dag for Dag mere kær for hendes sagtmodige, blide Væsen. Og det forunderlige skete, at hendes Fangevogtere, Lady Boleyn og Mistress Cosyn, lidt efter lidt tøede op. Annas Væsen vandt alle i hendes Ulykke.

Mistress Cosyn var i Chapuis Sold; hun havde længe været hans Spion ved Hoffet, og hun lod ham vide alt. Saaledes kom det, at Chapuis til Kejser Karl og Kansler Granvella kunde skrive, at Stemningen vendte sig, at

der gik Mumlen over Landet, at den hele Rettergang var Spilfægteri.

Chapuis havde Ret. Fra først af havde alle troet den frygtelige Anklage. Anna var forhadt, og Folket undte hende alle Ulykker. Man troede alt ondt om hende. Men Dagene gik, og Retshandlingen i Westminster var offentlig. Man hørte Anklagen, men saa ingen Vidner; man hørte Ofrenes skarpe Protest, kun Tjeneren tilstod. Man hørte Dommen uden at forstaa, hvorfor der dømtes, thi der forelaa ikke Skygge af Bevis. Og den Følelse for de svage, der lider Uret, som fra Arilds Tid har været tilhuse hos det jævne Folk, steg langsomt frem.

Der mumledes paa Torvene, der taltes højt i Krogene. Stemningen var ved at vende sig, og Cromwell forstod, at dette maatte endes hastigt.

Værst af alt var det, at Kong Henrik selv udæskede Folkets Dom. Han bar sine Horn med Lethed og Anstand, skrev Chapuis. Og saaledes var det. I Biskoppen af Carlisles Palads stod Henrik omgiven af skønne Damer ved et pragtfuldt Gæstebud. Biskoppen, en gammel, svagelig Mand af Wolseys Skole, en Ven af Vin og Musik af Kunst og Literatur, forsøgte efter Evne at adsprede sin høje Gæst, og Kongen gjorde ham denne Gerning let.

Bænket i Hallen ved det rigt dækkede Bord spøgte han og lo; kranset med Roser smilede han til de skøn-

ne og morede sig over Biskoppens Nar, der forlystede ham med drøj Skæmt.

»Mylord Carlisle,« sagde han til den ærværdige Olding, og drog ham hen til sig i Vinduesnichen. »Alt dette har jeg forudset —; I aner ikke, hvilken Lise det er mig at slippe af med det magre, gamle Spektakkel.«

Vinen var steget Kongen til Hovedet. »Mylord,« fortsatte han, »jeg er omskiftelig i Elskov, det er sandt. Herregud — hvad skal man sige? Kødets Forkrænkelighed, Mylord! Hun var en Skøge, en Heks. Jeg vidste, det maatte ende saaledes. Nu skal I se, Mylord, jeg har gjort en Tragedie derom, en Tragedie skreven af mig selv paa blanke Vers.«

Og med usikker Haand tog Kongen et lille Hæfte med Skrift frem fra sit Bryst og rakte Bispen det.

Biskoppen traadte tilbage; han mægtede ikke at dølge sin Modbydelighed for Kongens skamløse Færd.

Men i det samme fik Kongen Øje paa en ung, skøn Kvinde og vinkede hende hen til sig med et naadigt Nik. Hun kom, og han drog hende til sig i den dunkle Niche.

Sir William Kingston stod tæt ved, og Carlisle gled hen til ham. »William,« sagde han, »Kongen har vist mig den Naade at vælge mit værdige Hus til Skueplads for Orgier. Jeg sværger dig til, William, at dette er mod min Villie. Men Kongen vil det saa, for at Folket skal tro, at dette er min Levevis. William, han er Kongen, Herrens Salvede — men, jeg ønsker dog, at han vilde

tage sin Naade fra mig, og at denne Hal maatte tømmes, for at du og jeg kunde sidde, som vi plejer van i mit Lønkammer og spille vor »gleek« om en Penny.«

Sir William sukkede dybt og tænkte paa Fangen i Tower, medens han skottede til Vinduesnichen, hvor Kongen stod med Armen om den unge Kvindes nøgne Hals.

»Kongen siger,« hviskede Bispen, »at hundrede Mænd har haft med *hende* at gøre; men dette kan han ikke tro — selv en ussel Bonde vilde dølge sine Horn i en fjern Krog — og Kongen —«

Sir William tog et Tag i Bispens Arm, og den gamle Kirkefyrste tav.

Mod Midnat gled en pragtfuldt smykket Baad op ad Themsen mod Hampton Court, prydet med Lygter af alle Farver. Fra Baaden klang herlig Musik af Fløjter og Giger, stundom ledsaget af Sang fra rene, skolede Mandsstemmer. Londons Borgere stirrede mod Floden og saa deres Konge, strakt paa kostelige Tæpper, hvilende som en romersk Cæsar mellem Hynder med en gullokket Kvinde i sin Favn, mens Fakler og Lygter lyste og Tonerne bævede i Natten.

Og dette Syn saa Londons Borgere Nat efter Nat; Kongen drog fra Fest til Fest, og stedse i saadant Følge.

Det hændte, at Tonerne naaede til Tower, naar Vinden bar til, og i Fængslet i det hvide Taarn lyttede den

fangne Dronning fra sit Leje, som Søvnen flyede, til Tonerne. Hun smilede vemodigt og tænkte paa Lykkens Dage.

Og til sine Vogtere sagde hun: »Underlige Skæbne — der gives dog glade Mennesker endnu — Mennesker, der kan synge og le, medens jeg ligger her i mit usle Fængsel og skælver for Døden!«

Og Lady Boleyn rystede sit graa Hoved og skottede til Mistress Cosyn. De vidste begge, hvem de »glade Mennesker« var.

Men rundt i London bad mange for den fangne Dronning og korsede sig, naar Kongens Navn blev nævnet.

Cromwell følte, at det havde Hast, og han tøvede ikke.

TREDIE KAPITEL

„Retfærdighed“

›Because thow haste offended our Sovereigne the Kinges grace, in committinge treason against his person, and here attaynted of the same, the lawe of the realme is this, that thow haste deserved death and thy judgment is this: That thow shalt be brent here within the Tower of London on The Greene, els to have thy head smitten of as the Kinges pleasure shal be further knowne of the same.‹

(*Annas Dom efter Wriothesley's Chronicle.*)

Den 15de Dag i Maj, det var en Mandag, blev i Tower i London Retten sat, der skulde prøve og dømme Dronning Anna for Forræderi mod Kongens hellige Person. En stor Forhøjning var tømret i Kongshallen i Tower, og der var rejst Sæder og Bænke for Lorderne. Hertugen af Norfolk sad i Tronstolen under den vaabensmykkede Baldakin, som Foretræder for Kongens høje Person i Egenskab af Rigs-Senescal og som Dronningens Onkel. I sin Haand holdt han en lang, hvid Stav, og ved

hans Fødder sad hans Søn og Arving, Jarlen af Surrey med Jarl Marskallens gyldne Stav i Haand. Ved hans højre Side sad Rigets Kansler Lord Audeley, der, skønt ikke Peer, som højeste Retsembedsmand var til Stede i Retten; ved hans venstre Haand sad Hertugen af Suffolk, og i Kreds om disse Rigets Peerer, saa mange som paa Hertugen af Norfolks Bud var komne til Stede, i alt seks og tyve. Blandt disse var Annas tidligere Tilbeder, Jarlen af Northumberland; bleg og syg, sammensunken i sit Sæde sad han og stirrede hen for sig med et stift, tomt Blik. Paa Cromwells Bud var han Dagen forud stævnet for Retten for at vidne om sin Trolovelse med Anna. Med sin dyreste Ed havde han bekræftet, at han ingen Sinde havde været trolovet med Dronningen. Men ingen troede ham.

Annas Fader, Lord Wiltshire, var ikke blandt Peererne. Londons Oldermænd og Stadens Lord Mayor var komne til Stede med flere af Stadens første Haandværkere og Købmænd, og bag Skranken, der skilte Retten fra Tilskuernes Kreds, havde samlet sig en tæt Række af Londons Borgere, der kom for at se Englands Dronning for Retten, anklaget for Ægteskabsbrud og Højforræderi.

Foran Skranken stod en Stol, bestemt for den Anklagede.

Der lød en dæmpet Mumlen i Hallen; Annas Brøde var kendt, og megen Tale var der gaaet derom i Staden.

De fleste havde fra først af anset hende for skyldig. Folket led hende ikke, de skyldte hende for de onde Aar, der havde ramt Landet. De erindrede endnu, hvorledes en talløs Skare af Kvinder og Mænd, inden Kongen endnu havde taget hende til Hustru, havde stormet hendes Hus ved Themsen for at myrde hende og hun med Nød og næppe var undsluppen i en Baad til Flodens modsatte Bred. Hendes Venner var faa og fandtes mest blandt dem, der i Smug hyldede den nye Lære, men selv disse tvivlede paa Dronningens Rettroenhed og Gudfrygtighed.

Døren for Hallens Midte blev slaaet op, og alles Øjne vendtes imod den. Over Tærskelen traadte nu nogle Mænd af Vagten, der med blanke Hellebarder stillede sig paa hver Side af den aabne Dør. Konstablen af Tower, Sir William Kingston, og Towerlieutenanten, Sir Edmund Walsingham, skred nu frem. Midt imellem dem gik Anna, klædt i kongelig Pragt med Guldkrone paa sit Hoved, og bag hende gik fire af hendes Damer, deriblandt Lady Kingston og Lady Boleyn.

Anna gik hen over Gulvet med hævet Hoved, ikke som en Fange, der førtes for sine Dommere, men som en Dronning, der skred gennem Hallen for at tage Plads i Tronen ved sin Husbonds Side. En let Rødme farvede hendes Kinder, da hun bøjede sig værdigt, men ærbødigt for Dommerne, med den samme Holdning, hvormed hun ved Kong Frans' Hof havde lært at hilse høje

og lave, med den franske Fuldkommenhed, der var bleven et Ordsprog ved Englands Hof.

Kronens Befuldmægtigede, Sir Christopher Hales, traadte nu frem for at læse Anklagen mod hende; hun løftede Blikket mod ham, og i det samme blev hun var ved hans Side den Mand, der havde ledet alle Anslag mod hende, Mester-Sekretæren Thomas Cromwell, hvem hun ikke havde set siden hin ulykkelige første Maj.

Hans Blik flakkede uroligt over den forsamlede Mængde. Paa Dronningen vovede han ikke at fæste det; han følte, hvorledes hendes Blik fast og bittert var rettet imod ham. Han var dødbleg, men hans Ansigt forraadte intet.

Da lød Norfolks dybe, strænge Stemme: »Anna, Dronning af England, hold op din Haand! Du er i denne Time anklaget for Højforræderi, og hør nu, hvilke Beskyldninger der rettes imod dig! I tre Aar og mere har du været vor naadige Konge Henrik VIII's Hustru, og dog har du med Foragt for dette dit Ægteskab, idet du har baaret Nid og Nag mod din høje Husbond og Konge, daglig fulgt din lave og kødelige Lyst og falskelig og forræderisk ved lav og smudsig Samtale, ved Kys, Berøringer, Gaver og andre vanærende Tilskyndelser bevæget flere af Kongens daglige og fortrolige Tjenere til at være dine Bolere og Deltagere i din Horsbrøde, saa at flere af Kongens Tjenere har føjet sig for dine skændige Opfordringer. Og paa det, at du kan vide, hvorledes alt

for os, dine Anklagere, er aabenbaret, saa skal dig blive forelæst alt, hvad der for Kongens tro Dommere af Kommissionen i Westminster Onsdag efter Paaske bevidnet og beediget har foreligget.«

Hertugen gav et Tegn til Sir Christoffer Hales, der traadte frem og oplæste Anklageskriftet: Kongens Ordre til Nedsættelse af Kommissionen og Resultatet af Undersøgelserne.

Anna sad ubevægelig i sit Sæde, medens de forfærdelige Beskyldninger udslyngedes mod hende med Hales ensformige Stemme.

»Den 6. Oktober i Henrik VIII's 25de Regeringsaar og flere Dage før og efter havde hun i Westminster ved søde Ord, Kys, Berøringer og paa anden Maade opfordret Henry Norreys af Westminster, af Kongens Seglkammer, til at krænke hende, med saadant Udfald, at han gjorde dette den 12. Oktober i Kong Henrik VIII's 25de Regeringsaar. Og de havde da ulovligt Samkvem baade før og efter, stundom ved hans, stundom ved hendes Foranstaltning.

Ligeledes havde hun, Dronningen, den 2. November i Henrik VIII's 27de Regeringsaar og adskillige Gange før og efter i Westminster søgt at bevæge og ophidse sin egen kødelige Broder, George Boleyn Lord Rochford af Kongens Følge, til at krænke hende, alt idet hun lokkede ham med søde Ord og ydermere med Kys, Gaver og Ædelstene, hvorved han uden Frygt for Guds Bud

og alle menneskelige Love den 5. November i Kong Henrik VIII's 27de Regeringsaar krænkede og kødelig kendte den nævnte Dronning, hans egen Søster, i Westminster, hvilket han ogsaa gjorde forskellige Dage før og efter paa samme Sted, undertiden ved egen, undertiden ved nævnte Dronnings Tilskyndelse.«

Sir Christoffer fortsatte Oplæsningen af Anklagen, der var affattet i det stiveste Retssprog; den brugte stedse de samme Vendinger og opramsede en Række Tilfælde af Brøde dels i Westminster, dels i Greenwich, intet før den 12. Oktober 1534, men adskillige saa sent som 26. April 1536. Ordene var altid de samme, Navnene paa hendes Bolere foruden Rochford og Norreys, Weston, Brereton og Marc Smeaton.

Kun faa af de tilstedeværende forstod helt Anklagen; Anna selv hørte de stadig gentagne Ord, og af Datoer og Navne forstod hun, hvorfor hun sigtedes. Først nu efter sin Fængsling erfarede hun, hvilken Brøde der tillagdes hende, og hun isnedes af Rædsel. Men hun sad tavs i sit Sæde med Blikket hæftet paa Sir Christopher, medens han læste.

Anklagen sluttedes saaledes:

»Endvidere har nævnte Lord Rochford, Norreys, Brereton, Weston og Smeaton, saaledes opflammede med kødelig Kærlighed til Dronningen og skinsyge paa hverandre, givet hende hemmelige Løfter og Gaver, alt medens de fortsatte deres ulovlige Samkvem, og Dronnin-

gen paa sin Side har ikke kunnet taale, at de underholdt sig med nogen anden Kvinde, uden at hun viste stort Mishag. Den 27. November i Henrik VIII's 27de Regeringsaar og andre Dage før og efter gav hun dem i Westminster store Gaver for at opflamme dem til deres Forbrydelser. Og endvidere har den nævnte Dronning og disse andre Forrædere den 31. Oktober i Kong Henrik VIII's 27de Regeringsaar planlagt Kongens Død og Ødelæggelse, idet Dronningen ofte udtalte, at saasnart Kongen døde, vilde hun ægte en af dem, og bekræftet, at hun aldrig i sit Hjerte vilde bære Kærlighed til Kongen. Og Kongen, der for kort Tid siden var bleven opmærksom paa de nævnte afskyelige Forbrydelser og Forræderier imod hans Person, tog heraf saadant indvendigt Mishag og Tyngsel, særligt af den nævnte Dronnings Ondskab og Ægteskabsbrud, at visse Skader og Farer havde paakommet hans kongelige Legeme.

Og saaledes havde den nævnte Dronning og de andre fornævnte Forrædere begaaet deres Højforræderi med Foragt for Kronen og nævnte Konges og Dronnings Afkom.«

Sir Christopher Hales tav.

Der herskede levende Uro i Hallen. Af de forelæste Anklagepunkter var Blodskamsigtelsen ny. De andre var de samme, for hvilke de fire Mænd faa Dage forud var dømte. Hvor forfærdelige de end maatte lyde, var dog Summen af dem lidet skikket til at vække Tilhørernes

Tro paa deres Sandhed. Et enkelt Anklagepunkt vilde have vundet fuld Tiltro, men paa en saadan Sum af Skændsel kunde Folket ikke tro.

Hver Mand i London vidste, at Kongen elskede Jane Seymour, de havde set ham færdes i lystigt Lag, og om Natten havde de hørt Musikken fra hans Baad, naar han fra muntre Glædesfester lod sig ro hjem til sit Palads. Hans kongelige Legeme syntes at lide vel.

Mange medlidende Blikke vendtes mod den anklagede Dronning, der bleg, men ubevægelig, sad for sine Dommere med hævet Hoved under den forfærdelige Anklage.

Hales fortsatte nu med et skarpt Foredrag for at støtte Anklagen. Mængden ventede Vidner, men ingen Vidner blev fremført. Kun dyngedes Anklage paa Anklage.

Saa traadte Cromwell frem, og gennem Mængden lød en dæmpet Knurren. Mester-Sekretæren bøjede sig mod Senescallen og fortsatte Hales Angreb paa den værgeløse Dronning. Han tilføjede nye Anklager. Han sigtede Dronningen for at have givet Norreys nogle Kapsler for dermed at bevirke Dronning Katharinas Død og for at have forsøgt samme Plan mod Mary.

Cromwell vidste, at dette Rygte havde levet i Folket, og han vilde nu bruge det for at berøve den anklagede Dronning dets Medfølelse. Han tilføjede, at Dronningen havde talt foragteligt om Kongens ophøjede Digterværker, og at hun havde vist, at hun var træt af ham. —

Endelig tav Anklagerne, og Hertugen af Norfolk hævede atter sin Røst:

»Anna, Dronning af England, hold op din Haand — er du skyldig i disse højforræderiske Handlinger i Art og Form — er du skyldig eller ej?«

Dyb Stilhed hvilede over Hallen. Dronningen rejste sig og bøjede sig dybt mod sine Dommere.

»Nej,« lød hendes faste og klare Røst. »Nej, my Lord, i ingen af disse Handlinger er jeg skyldig. Tillades det mig at forsvare mig?«

Norfolk svarede: »Dit Forsvar er din Ret efter Rigets Love.«

Saa talte Anna dæmpet, beskedent, men fast, med hævet Hoved, og der lød en dæmpet Hvisken: »Hendes Aasyn er som en brødefri Kvindes — den, der saaledes tør se paa sine Dommere, kan ikke være skyldig.«

De enkelte Beskyldninger kendte hun ikke. Hun kunde ikke nu paa staaende Fod modsige hver enkelt.

»Herre,« sagde hun, »jeg ved først nu, hvorfor jeg anklages; jeg mægter ikke at tilbagevise alle disse Anklager, hvoraf enhver eneste, om den var sand, var nok til at dømme mig. Man beskylder mig for at have været min Husbond og Konge utro. Ingen Undersaat har været sin Konge, ingen Hustru sin Husbond mere tro, end jeg min ophøjede Herre. Jeg kan jo ikke bevise dette, men mine Anklagere har intet bevist. Og alle I, som her hører mig, vil I tro, at jeg skulde have givet mit Legeme hen til ulovlig og skamløs Brynde, medens jeg bar min Konges Barn under mit Hjerte paa fjerde Maaned, ja at jeg

skulde have hvilet i Norreys Arme ikke en Maaned efter min førstefødte Datter Elisabeths Fødsel, da alle i Riget glædede sig med min Konge og mig over vort Barn, Tronens Arving? Eller vil I tro, gode Mennesker, at jeg, der den 29. Januar blev ramt af Guds Finger og kastet i for tidlig Barselseng, faa Dage før dette skulde have gjort mig skyldig i Blodskam? Vil I tro, at en Søsters Kærlighed til sin elskede Broder ikke kan og tør vise sig i Kys og fortrolig Samtale eller i Gaver, givne med Kærlighed og tagne med Kærlighed? Gud er mit Vidne, andet end broderlig Kærlighed er ikke mellem min Broder og mig.

Men, som sagt, jeg kan kun sige lidet til alt dette — hvor ved jeg, hvorledes jeg, en stakkels Kvinde, der nu nylig har forladt mit Fængsel, skal værge mig mod disse Anklager, hvorom ingen har sagt mig det mindste tilforn? Over mig er intet Forhør er afholdt.

Jeg har givet Weston Gaver, ligeledes Marc, dette er Sandhed, og det vil jeg ikke fortie. Landets Dronning tør vel nok give af sin Rigdom til Mænd, der er Kongen tro, og disse trængte dertil. Jeg har givet Weston Penge, jeg har givet andre Penge, fordi jeg ynkedes over deres Trang, eller fordi jeg vilde, at de dermed skulde betale deres Gæld.

Hvad skal jeg sige mere? At jeg, der fra den Dag, Kongen skænkede mig sin Elskov og sin Tro, kun har haft ham som min Beskytter, uden ham vilde have været værgeløs og i mine Fjenders Vold, at jeg skulde have plan-

lagt hans Død, det vil ingen tro — ingen af alle, der her er til Stede. At jeg skulde ville ægte en af de ulykkelige — hvilken? Hvem af dem kunde yde mig saadan Ære og timelig Fordel, som Kongen over dette mægtige Rige, der af mit Legeme har en Datter?

Hvad skal jeg sige mere? — Peerer af England, I, der har aflagt Ridderløftet at værne de svage og ære Kvinderne, i Eders Haand lægger jeg min Skæbne. I faar fælde Dommen over mig.«

Anna bøjede sig atter mod Dommerne og tav.

Der gik en Mumlen gennem Hallen. Hendes Ord var faa, mange havde ikke hørt dem, men hendes Stemmes Klang, hendes Blik, hendes Ansigts Ro og Højhed, alt vidnede for hendes Uskyld, og mod hende vidnede kun Marc Smeatons aftvungne Tilstaaelse og den utugtige Lady Rochfords forsmædelige Anklage mod sin Mand.

Ingen Vidner var til Stede.

Ingen troede paa Dronningens Skyld, og alles Blikke hvilede paa de høje Peerer, der trak sig tilbage for at raadslaa.

Annas Død var forud bestemt. I dyb Taushed stod de 26 Dommere i Kamret bag Kongshallen. Hertugen af Norfolk var ikke til Stede. Suffolk tog Ordet, og vendt imod sine Standsfæller sagde han dæmpet: »Hs. Naade Kongen venter, at hans første Adelsmænd gør deres Pligt!«

Ikke et Ord lød til Hertugens Tale. —

Fra Hallen hørtes Mængdens Summen og Larmen — med Klirren af Vagtens Hellebarder.

Saa talte Lord Morley, Rochfords Svigerfader, henvendt til Kansleren Thomas Audeley: »Forinden Dommen afsiges, bør vel Dronningen rettelig lægge sin Krone i Rettens Haand og berøves sine Titler!«

Kansleren bevægede Hovedet let.

»Vi er vel enige?« lød atter Suffolks Stemme.

Dyb Taushed.

»Vel,« sagde Hertugen, »det er overflødigt at tøve længere. Kom, lad os gøre vor Pligt!« —

Da Døren til Hallen aabnedes, vendtes alle Blikke mod de indtrædende. Suffolk vekslede et Par Ord med Norfolk, der samtalede kort og dæmpet med Cromwell.

Cromwell nikkede med Hovedet og vinkede ad Sir William Kingston.

Anna var dødbleg, hun holdt sit Aandedræt, og de nærmest staaende saa, at hun skælvede.

Saa lød Hertugen af Norfolks Stemme: »Anna, Dronning af England, som for mig staar! Før dine Dommere taler, opfordrer jeg dig til at lægge i Sir William Kingstons Haand Kronen, du bærer, og forkyndes dig herved i Kongens Navn, at alle dine Titler, først og fremmest Titlen som dette Riges Dronning, men dernæst Titlen af Markise af Pembroke og Prinsesse, givne dig af Kongen, fratages dig herved i Kongens Navn!« —

Anna rejste sig og løftede Kronen fra sit Hoved, rakte

den til Sir William Kingston og sagde dæmpet og ydmygt: »Min Herre Konge gav mig al den Naade, uden at jeg bad om den; villig giver jeg den fra mig i hans Haand, der gav mig den.«

Der gik nogle Minutter — dyb Tavshed herskede i Hallen.

Saa talte Hertugen atter; henvendt til den yngste af de tilstedeværende Lorder, spurgte han med klar Røst:

»Mylord, hvad siger I? Er Anna, forhen Dronning af England, nu Fange ved Skranken, skyldig i Forræderi, hvorfor hun er anklaget i Art og Form. Ja eller Nej?«

Og den unge Lord svarede svagt og usikkert: »Ja!«

Og vendt mod de andre Peerer af England gentog han Spørgsmaalet.

Svaret var enstemmigt: *Ja!*

Saa vendte Hertugen sig mod Anna, og idet hans Blik hvilede paa hende, strengt og fast, som det sømmer sig den, der i den højestes Navn udtaler jordisk Retfærdigheds Dom over den skyldige Synder, sagde han:

»Anna, forhen Dronning af England, Fange ved Skranken, hold op din Haand! Fordi du har fornærmet vor Souveræn, Hs. Naade Kongen, idet du har begaaet Forræderi imod hans Person, og her er anklaget for det samme, er dette Riges Lov denne, at du har fortjent Døden, og din Dom er denne: At du skal vorde brændt her indenfor Tower af London paa Grønsværet, eller have dit Hoved afhugget, eftersom Kongens Villie med Hensyn til dette siden maatte blive bekendt.«

Alles Øjne rettedes mod Fangen.

Annas Ansigt var ubevægeligt. Hun stod et Par Sekunder tavs, med løftet Haand; saa hævede hun den anden Arm i Vejret, foldede sine Hænder og sagde: »Fader i det høje, du, som er Vejen og Livet, du ved, om jeg har fortjent Døden!«

Saa vendte hun sig mod Dommerne og sagde roligt med tydelig Stemme: »Jeg kalder ikke Eders Dom uretfærdig, thi jeg forstaar, at I alle kender den sande Aarsag, der gør min Død nødvendig, og at I alle ved, hvorfor jeg *maa* dø. At denne sande Aarsag er en anden end den, hvorom vi i Dag har hørt, det ved baade I og jeg. Jeg anklager ikke Jer, der har gjort Eders Pligt; jeg beder kun Gud tilgive mig; om Naade beder jeg ikke, thi jeg har altid været min Konge tro. Jeg ved vel, at der kan have været Grund til at klage paa mig, jeg har ikke altid føjet mig efter hans Villie; jeg har ikke altid skønnet paa den Naade, han har ladet vederfares mig. Jeg har stundom fulgt mit eget Hoved og plaget ham med min Skinsyge. Det har jeg, og dette erkender jeg. Fejlet har jeg i dette som i meget andet, men Gud være mit Vidne, andet har jeg ikke syndet imod ham.

Jeg siger heller ikke dette for at bevare mit Liv — jeg er beredt til at dø. Kun for de ulykkelige, hvis Troskab mod mig har voldet deres Undergang, for min elskede Broder og de ædle Mænd, der venter Døden i deres Fængsler, græder mit Hjerte i denne Stund.

Dog Gud forunde dem og mig at mødes i hans Himmel i evig Glæde for der at bede for Kongen og for Eder alle!«

Anna tav og vendte sig mod Sir William Kingston, der stod beredt til at føre hende tilbage til Fængslet.

Værdig, med hævet Hoved, som hun var kommen, gik hun over Gulvet; hendes Blik svævede frit og roligt over de forsamlede, og alles Hænder straktes imod hende. For første Gang hørte Anna dybt fra alle Englænderes Hjerter et »Gud velsigne dig« ærligt ment, halvkvalt af Graad. Hun herskede ikke mere over disse Mennesker som Dronning, men i deres Hjerter havde hun taget sin Plads. Ingen, der denne Time havde set og hørt Anna Boleyn, glemte hende nogensinde.

Selv hendes bitreste Fjender elskede hende i denne tavse Stund.

Døren faldt i efter hende. Saa hørtes pludselig et dumpt Fald, og alles Øjne rettedes mod Skranken, hvor Dommerne sad.

Henry Percy Jarl af Northumberland, Annas trolovede Brudgom i de unge Aar, der nu havde dømt hende til Døden, var styrtet bag over fra Dommersædet, hvor han sad, sandseløs, ramt af et Slag.

Jarlen blev baaret ud, til Sygelejet, for aldrig at rejse sig mere. —

Men forvirret klang Støjen fra den tætte Forsamling, til Høvedsmanden med Malmrøst forlangte Stilhed.

George Rochford skulde føres for sine Jævninges Dom-

stol. Han anede ikke, at Retfærdigheden alt havde afgjort hans dyrebare Søsters Skæbne.

»Retfærdighed«, som er Menneskers Dom over Mennesker i den højestes Navn og Urets Skranke paa Jorden.

FJERDE KAPITEL

Dronningens Broder

For such callyng, when it workes none
amendes
Then plages are sent without aduer-
tisement
Yet Salomon sayd, the wronged shall
recure:
But Wiat said true, the skarre doth aye
endure.

(Jarlen af Surrey.)

Lord George Rochford talte til sine Dommere. Med hævet Hoved stod han i Kongshallen i Tower, frygtløs, som talte han i en Kreds af Venner, smilende, som gjaldt det en Væddekamp i Ord. Alles Øjne hvilede paa ham, og hans Stemme lød blød og fuld af Velklang, men stundom dog fast og næsten haard, naar hans Blik rettedes mod Lord Norfolk, der sad i Tronstolen barsk og tavs.

»Mylords,« sagde han, »jeg har hørt Eders Anklage, der overrasker mig, fordi den er mig ny. Jeg havde ventet

adskillige bitre Udfald mod mig selv og mine Venner. Dog dette er mere, end jeg havde ventet. Jeg ser henover Kredsen af mine Dommere og finder alle, der vil mig ilde, ikke en, der er min Ven. Jeg glædes ved dette, thi da vil enhver kunne sige, at den Dom, der vil lyde, er retfærdig, at kun Ret og ikke Venskab har tynget Skaalen ned til min Fordel. Og at dette vil ske, føler jeg fuld trøst.

Den 6. Oktober sidstleden skal jeg have besøgt min Søster, dette Riges Dronning, i Westminster, og om dette Møde berettes Skændsel, som jeg ikke vil gentage. Jeg var denne Dag, ledsaget af min Hustru, i Kongens Slot for at se til min Søster, som var syg. Det er min Hustru, Eders Datter, Lord Morley, I, som sidder blandt mine Dommere, der har vidnet dette. Min Hustru har forladt mit Hus for at følge sin Elsker, en Mand, I, mine Dommere, kender, hvis Navn jeg ikke vil nævne for Folket. Den Dag var hun med mig. Jeg kyssede min Søster, som jeg har kysset hende fra vore Barndoms Dage, fordi jeg elsker hende højere end nogen anden Kvinde næst min kærlige, gamle Moder, som nu ligger syg og sorgfuld i sit Hjem. Eders Søster, Mylord Norfolk, vil kunne fortælle Eder om broderlig Kærlighed mellem to Mennesker, der i deres Moders Fortælling om huslig Ulykke i hendes Slægt har faaet Advarsel nok og Tilskyndelse til at elske hinanden, som Skriften byder Sødskende.

Jeg dvælede ved min syge Søsters Leje, og hun fortal-

te mig, at hun var fuld af Angst, fordi hun følte, at hun var med Barn. Er du vis herpaa, spurgte jeg.«

Cromwell rakte nu Lorden en Seddel, som denne tog og læste.

»Læs dette,« sagde Cromwell, »og svar derpaa — men sig ikke, hvad der staar at læse paa Seddelen.«

Rochford hævede Hovedet og saa med et stort, udfordrende Blik mod Mester-Sekretæren.

»Hvorfor ikke — høje Dommere?« og han hævede sin Røst, saa den lød til Salens fjerneste Krog. »Her staar skrevet, at jeg skulde have sagt, at Herren, min Konge, ikke var i Manddomskraft, saa han kunde skænke Riget Afkom. Dette er en Haan mod min Konge og hans Afkom, der straffes med Døden som Højforræderi. Det skal siges højt, og det skal modsiges. Sligt har jeg aldrig sagt. Jeg sagde hin Dag til min Søster: tror du ogsaa nu, det er Alvor? Min kærlige Hustru har tydet mine Ord, og den nidkære Mand, der staar der, ikke min Dommer, ikke Kronens Advokat, Gud vide, hvorfor han staar der, vover at gentage dette hemmeligt og dulgt for Jer, der skal høre alt efter Rigets Skik. Han lyver. Mine Ord faldt, som jeg siger.«

Cromwell blussede, sprængefærdig af Harme, og Norfolk knyttede sine Hænder.

»Har I ej heller sagt, at Elisabeth var Norreys Datter, ikke Kongens?« busede det ud af Cromwell.

Rochford saa paa ham med et Udtryk af dyb Foragt.

»End ikke som Svar paa en fræk Løgn vil jeg gentage de Ord, I taler om det Barn, der skal arve Rigets Trone.«

Han fortsatte: »Den 2. November og den 5. November skal dette have gentaget sig. Da havde min kære Hustru alt forladt mig. Hvorfra hun ved Besked, kender ikke jeg. Jeg paaskyder ikke, at jeg er dydig. Gud tilgive mig, hvad jeg heri har syndet; jeg ser i denne min Skyld Aarsagen til, at jeg nu staar her som en Fange for mine Jævninges Domstol. Der er Kvinder i England, der kan føre Klage mod mig — jeg erkender det, jeg er villig til at yde al Oprejsning, om de træder frem og vidner mod mig. Men at jeg — George Boleyn, hvis Navn har været nævnet tillige med de skønneste, unge Kvinder i dette Rige, skulde have søgt en syg, svanger Kvindes Leje — en Kvinde, der var min egen Søster! Gentag dette en for en, alle I, der er her til Stede, om I tør. Jeg maa blive ved den frække, usandfærdige Paastand og nævne Dage, der ligger tæt op ad hin ulykkelige 29. Jannar, da min Søster forløstes med sin dødfødte Dreng. Videre kan Skamløshed ikke drives. Gentag dette, I, der kender mig, om I tør! Jeg skulde have planlagt Kongens Død, jeg, hvis eneste Værn han var, jeg, der tyngedes under Vægten af hans Velgerninger? Og ved mine og min Søsters forræderiske Planer skulde hæftig Sygdom voldet ved Sorg være paakommet hans Naades kongelige Legeme! Man løj forhen mig paa, nu lyver man paa selve Kongen. Alle I, der her er til Stede, ved, at hans Naade til Rigets Lyk-

ke og Held aldrig har været raskere. Jeg selv har fra mit Fængsel hørt Lyden af de kongelige Sangeres og Spillemænds Toner ved Nat, naar min Konge vendte hjem fra Gæstebud. Kongen sorgfuld og syg! Hans Naade har aldrig været gladere, aldrig sundere. Takket være Herren for dette!

Alt dette siger jeg ikke, fordi jeg er bange for at dø — jeg frygter ikke Døden, og det er ikke min Skik at forsvare mig med Ord. Var det mig alene, det gjaldt, tav jeg hellere end her at staa for Englands Folk som den, der med Grunde trygler for sit Liv. Men det gælder min Søster, en svag Kvinde, der ikke kan værge sig selv. Hende maa jeg værge, og derfor taler jeg. Alle, hver en af Eder, ved, at jeg er uskyldig, og Gud indgiver Jer sikkert den Dom, I skal fælde. Men for at intet skal være usikkert eller dulgt, spørg mig, Sir Christopher Hales, Punkt for Punkt, om det, I bebrejder mig, og jeg skal svare!«

Cromwell og Hales talte sammen med dæmpet Røst, og Krydsforhøret begyndte. Lord Rochford svarede Ord for Ord, Dommerne stirrede paa hverandre, og fra Salen lød det med dæmpet Hvisken: End ikke den lærde Thomas More svarede sin Dommer klarere og klogere. Han er uskyldig.

Og efter engelsk Skik væddede de tilstedeværende ti mod en paa, at Rochford vilde blive frifunden.

Dommerne trak sig tilbage og raadslog længe.

Selv Suffolk, der nølende havde taget Ordet ved Domsafgørelsen over Anna, tav. De yngre Lorder hævdede med Iver, at Rochford maatte frifindes, og selv hans Fjende, hans Svigerfader Lord Morley, maatte give dem Ret. Rochford kunde ikke dømmes.

Cromwell stod tavs i en Krog; frifandt de Rochford nu, da Anna var dømt, vilde Spillet være tabt, og han selv vilde falde som det første Offer for Rochfords Hævn. Den unge Lords Blik brændte endnu paa hans Pande.

»Mylords,« sagde han. — »Lad gaa, at I ikke kan dømme Lord Rochford for Blodskam og Krænkelse af Rigets Dronning. Døm ham for Højforræderi. Hans Handling i Retten, da han oplæste hin Seddel og haanede Kongen, fortjener Døden. For dette kan I dømme ham, Kongen til Villie. I har dømt hans Søster, og ikke en af Eder er sikker for hans Hævn, om han lever.«

Englands Peerer dømte Lord Rocheford til Døden som Højforræder, den samme barbariske Dom, der var fældet over hans Venner. Han hørte smilende sin Dom — han havde ventet den, sit Forsvar til Trods.

»Mylords,« sagde han, »jeg dadler Eder ikke. Jeg har set Døden under Øjne paa Valpladsen; jeg ved, at der gives en anden Valplads for Statsmænd og Kongens Tjenere. Vi har redet et Dystridt, I og jeg, »en foule«; mod Ridderskabets Love var I seks og tyve mod én, men det var et Dystridt lige fuldt, og Kongen sad og saa til. Mylords, min Landse er splintret, jeg styrter selv af Hesten,

og Faldet er Døden. Det ved enhver, der vover Dysten, at Døden kan blive Dystens Udfald.

Det ved ogsaa jeg. Farvel, Mylords, og tænk paa mig, naar I rider i Skranken i Dage, der kommer.

Jeg har kun en Bøn til Eder, eller rettere til min Konge. Naar vi af Rigets Adel rider Turnerings Ridt, er det Folket uden for vor Skranke, der betaler. Jeg faldt, før jeg kunde betale min Gæld. Bed Kongen betale den for mig. Jeg vil nødig dø, før hver har faaet sit, og det gælder kun en ringe Sum. Betal min Gæld, som jeg betaler min Syndeskyld til Gud ved min Død. Døden har jeg ærlig fortjent, og mere har jeg ikke at sige.«

Lord Rochford førtes bort, og de, der havde væddet paa hans Frifindelse, tabte deres Penge; men de, der vandt, syntes dog ved dem selv, at de hellere vilde have tabt det tidobbelte, naar blot Dommen havde været en anden. Dog Pengene beholdt de. —

Den 17. Maj førtes Rochford, Weston, Brereton, Norreys og Marc Smeaton til Skafottet. Kongen havde vist dem alle den Naade at ændre den grufulde Dom til simpel Henrettelse ved Øksen. Marc Smeaton, der, som en ufrels Mand, skulde have været hængt, nød, fordi det var for kostbart at rejse en ny Galge paa Tower Hill, den for hans Stand sjældne Ære at dø som de adelige dødsdømte for Øksen. Det var ikke noget usædvanligt Skuespil, men mange var til Stede for at se dem dø. De døm-

te vidste, hvad det gjaldt. Døden paa Skafottet for Folkets Øjne var en Udmærkelse; det gjaldt at føre sig stolt og strunk, at tale værdigt til Mængden, saa Rygtet kunde gaa mellem Folk om, hvor smukt og fornemt de henrettede havde taget Afsked med Livet, og deres kloge Ord bevares i Mængden. Det gjaldt om ikke at tirre Kongen, thi Lønnen derfor var, at de efterlevende berøvedes alt, og at de henrettedes Hoveder sattes paa Stager. Det var uværdigt at anklage Kongen og Rigets Domstole, og desuden vidste Folket paa en Prik Besked om Dommens Retfærdighed.

Men smukt og værdigt skulde Ridderne dø under Mestermandens Hug.

Rochford stod først paa Skafottet, som altid med hævet Hoved og frejdigt Blik. Han talte til Folket, og hans Ord var disse:

»Maisters, jeg er kommen herhid ikke for at prædike for Jer eller holde en Tale, men for at dø, som Loven har bestemt det, og for Loven bøjer jeg mig. Jeg ønsker Jer alle og særlig mine Venner ved Hove, at I vil sætte Jer Lid til Gud og ikke til denne Verdens Forfængelighed; havde jeg gjort det, tror jeg nok, jeg vilde have været i Live med Eder. Jeg beder Eder ogsaa hjælpe til Guds Ords rene Forkyndelse. Jeg har været ret flittig til at læse det og til at fremsætte det rent, og derfor har jeg maattet høre en Del. Havde jeg været lige saa flittig til at agte derpaa og leve derefter, som jeg var til at læse

det og fremsætte det, var jeg næppe kommen til dette, hvorfor jeg beder Eder alle at arbejde for det og leve derefter og ikke *læse* det og *ikke leve* derefter. Hvad min Brøde angaar, kan jeg ikke formaa Jer til her at høre, hvad jeg dør for, men jeg beder Gud, at jeg maa være et Eksempel for Eder alle, og at I alle maa tage Lære ved mig; jeg ønsker hjertelig, at I vil bede for mig og tilgive mig, om jeg har fornærmet nogen af Jer. Jeg tilgiver Jer alle, og Gud bevare Kongen!«

Med disse Ord knælede George Boleyn ned og modtog det dræbende Hug.

En for en fulgte hans Venner ham; de sagde ikke meget, ingen af dem tilstod, men alle bøjede de sig for Loven; kun Norreys tav.

Han døde uden et Ord, faamælt som han havde levet.

Deres Hoveder og Kroppe blev begravne parvis i Sct. Peters Kapel i Tower. —

Tilskuerne skiltes i Tavshed, og Rygtet fløj over Land og Hav om disse Mænds sælsomme Skæbne. Men Folk var vant til at se Mænd dø, og de gik til deres Arbejde og deres Skæmt rolige som før, ventende til Døden bankede paa hos dem, som Krigsdød, Pestdød eller Død for Mestermandens Haand, alt som det kunde falde sig.

En Tilskuer var der foruden alle disse frie Mænd — en Fange.

Og denne Fange var Anna. Det var Kongens bestemte Befaling, at hun fra sit Fængsel lige over for Højen skulde være Vidne til de fem Mænds Død. Og Sir William Kingston vovede ikke at handle mod Kongens Bud.

Konstablen stod ved hendes venstre Side og Erkebispen af Canterbury ved den højre; de pressede hende mod Vinduet, medens den stakkels Biskop hviskede: »Luk dine Øjne, min Datter, luk dem og bed til Gud!«

Men Anna stod stivt stirrende mod Skafottet, bleg, med taareløse Øjne rettede mod de kære, der døde, sitrende, som ramte hvert af de fem Hug hendes egen Nakke.

FEMTE KAPITEL

Haabet

Deo juvante nil nocet livor malus:
Et non juvante, nil juvet labor gravis.
Post tenebras spero lucem.
(Jane Grey: Indskrift i Tower.)

Erkebispen af Canterbury var daglig hos Anna for at berede hende til Døden. Af ham erfarede hun, at Wyatts Liv var frelst, og da hans Navn nævnedes, smilede hun vemodigt. Det sidste Forsøg var gjort paa at frelse hendes eget Liv. Den sidste Svig var øvet mod hende. Med Løftet om Benaadning havde man aflokket hende Samtykke til Skilsmisse. I Lambeth var den gejstlige Ret sat, der under Erkebispens Forsæde ophævede hendes Ægteskab med Kongen som ugyldigt fra første Øjeblik, og erklærede hendes Datter for uægte født. Northumberlands Ed spærrede Vejen for at benytte Trolovelsen; Anna fortalte Cranmer Hemmeligheden om Kongens Forhold til hendes Søster og bekræftede Kon-

gens Paastand om, at hun ved Trolddomskunster havde daaret ham og lokket ham til Ægteskab.

Hun gjorde det for at frelse sit Liv, thi hun gøs for Bøddelens Økse eller Baalets Ild, hvortil hun ved Dommen var bestemt. Erkebispen kæmpede for at frelse hende, og da han fældede Dommen, troede han, at hans Hensigt var naaet. Paa sine Knæ tiggede han Cromwell om Barmhjertighed, og Mester-Sekretæren gav sit Løfte.

Han gik til Kongen i Hampton Court.

Det var Dagen efter Rochfords og hans Fællers Henrettelse. Kongen var i slet Lune og dertil utaalmodig. Norreys Død var, trods alt, gaaet ham til Hjerte; i tyve Aar havde denne Mand været i hans Nærhed, og han havde holdt af ham. Ja, selv George Boleyn savnede han.

Bryan var vendt tilbage fra Jane Seymour med Bud og Hilsen, og Sir Nicholas Carew havde paa Kongens Bud bestilt en pragtfuld Baad i den venetianske Bucentaurs Lignelse for at føre Jane til London.

Om Anna vilde Kongen intet høre.

»Nej,« sagde han, da Cromwell knælede for ham. »Jeg har forsøgt at være gift med én Kvinde, medens en anden krævede at kaldes min Ægtefælle. Jeg vil være fri. Jeg beklager dette Fruentimmer, der selv har tilstaaet sine Heksekunster. Men Rigets højeste Domstol har dømt hende til Døden, hendes Trolddom er Dødssynd efter

den hellige Skrift. Jeg kan ikke for Gud forsvare at skænke hende Livet.

Jeg vil bede for hende, men hun maa dø!«

Cromwell tav.

»Men for at hun og Folket skal se, at jeg ikke bærer Nag, har jeg vist hende den Naade at forunde hende en hæderlig Død. Hun har selv berømmet den franske Skik at henrette fornemme Folk med Sværdet. Godt, hun har altid været ærgerrig, hun skal faa Lov at dø for Sværdet. Dette er min Villie. Rejs Jer, Sekretær, og lad det ske idag, om der er Tid dertil.«

Cromwell rystede paa Hovedet. »Der er ingen Mestermand i England, der kan rette med Sværd.«

»Jeg har sendt Bud til Frankrig!« sagde Kongen, »Ilbud! Bøddelen fra St. Omer vil komme. Hun har altid elsket de fordømte Franskmænd, lad en af dem ekspedere hende over i Evigheden! Gaa — jeg vil ikke høre et Ord mere om denne Kvinde. I lovede mig, at jeg skulde være fri paa fjorten Dage. Idag er Tiden løben ud. Ved Jupiter! jeg venter ikke en Dag længer!«

Cromwell bøjede sig dybt. »Og Eders Naade har intet Bud til hende?«

Kongen løftede Hovedet og saa op.

Han lagde sit Ansigt i præstelige Folder og sagde med højtidelig Stemme: »Det er ukristeligt at hade, min Velsignelse giver jeg hende — den kan I bringe hende for at lette hende Vejen til Skafottet.«

Saa vendte Troens Forsvarer sig brat og forlod Cromwell. —

Den 18. Maj Klokken 9 skulde Henrettelsen foregaa. Erkebispen erfarede Kongens Villie og brast i Graad. Han begav sig straks til Tower, og da han indlodes i Annas Fængsel, læste hun i hans Aasyn sin Dom.

Hun greb hans Haand og hviskede: »Jeg skal altsaa dø?«

»Ja,« hviskede Cranmer.

Saa brast hun i Latter, en vild, fortvivlet, skingrende Latter, et Anfald som de tidligere, men stærkere end nogensinde før.

Erkebispen knælede ved hendes Leje og bad.

Timerne gik; hun holdt hans Haand i sin. Han havde taget Plads paa Løjbænken og talte til hende, som han saa ofte før havde talt om Guds Naade og det evige Liv.

»Datter,« sagde han, »Livet hernede er kun en kort Vandring efter Guds Villie, og i Himlen er vort Borgerskab. Vi Mennesker frygter Døden og flygter for den, men Daarer, som vi er, glemmer vi, at selvom vi flygter for den, iler vi den imøde. Hver Vej, vor Fod træder, fører imod den. Og vi bør vide, at Døden kun er en Port, hvorigennem Vejen gaar for den, der frygter Herren og tror paa hans Søn og den hellige Aand.«

Og Biskoppen fortalte hende, hvorledes de troende flokkedes om Ordet, hvorledes en Bibel i det engelske Sprog, tilegnet hende, skulde sprede Kendskab til den

rene Lærer over alt Folket, hvorledes hendes Navn vilde blive et Samlingsmærke for de troende, og hvorledes hendes Død vilde sone alle hendes Synder i Folkets Minde.

Annas Blik hang ved hans Læber: det var jo den eneste Trøst. Hun skulde altsaa ikke dø, men ved Døden skulde hun netop leve. Fra sit Fængsel skulde hun befries, hun skulde se den højeste i al hans Herlighed. Gennem Fængselsopholdet var hun vel forberedt. Skriftens Ord lød i hendes Øren, og hun samlede al sin Kraft for at kaste sig i denne sidste skærmende Favn, der skulde tage hende og føre hende over Døden frem imod Livet.

Sandheden var jo dog den ene, at Jesus, Guds enbaarne Søn, var død, for at alle, der troede paa ham, kunde have det evige Liv. Og mod dette evige Liv var Jordelivet for et Sekund at regne.

Anna klyngede sig til Troen med alt, hvad der levede i hende. —

Og Erkebispen talte om Døden.

»Datter,« sagde han, »for den, der ikke har forstaaet Guds Villie med os, er Døden Rædslen; ja, der gives selv dem, der tror, at den er intet, det store Mørke. For os, der har set Herren, er Døden Befrielsen til den evige Salighed. Tænk dig en Verden uden Sygdom, uden Nød, uden Had og Vrede, hvor du mødes med alle de hellige, om hvilke du har læst din Sjæl til Trøst. Tænk dig at

gense dine kære, der gik forud for dig, og at vente at gense de kære, du efterlader. Tænk at møde forklarede og helliggjorte alle, der nu med Tyngsel lever i din Erindring, den ædle Thomas More, de hellige Mænd, som Kongens Vrede traf, og hvis Død forvoldtes derved, at de modstod dig. Tænk dig at møde den ædle, skønt forblindede Kvinde, der før du var din Konges Hustru, at række hende din Haand for Gud Faders Aasyn og forene dine Bønner med hendes. Ikke for en kort Stund, men for evigt.

Thi dette siger jeg dig, min Datter. Om os ligger den vide Jord, og over os hvælver sig Guds Himle; hans Raad er skjult for os, og kun hans Villies Udslag bliver os klar. Men Gud elskede Verden saaledes, at han viste os Vejen, ad hvilken vi gennem Jorderigs Trængsel kan vandre til ham. Vi ved intet, vi forstaar intet, men han gav os Troens herlige Gave. For os, hvem han ved Martin Luther har skænket det klare Syn, falder Syndens Kaabe fra vore Skuldre ved Døden. Skærsilden, som Munkene skabte for Vindings Skyld, skiller os ikke fra Gud med et Ildsvælg. Guds Haand rækkes os i Dødens Time, og ved den vandrer vi til Naaden. Al Smærte er forbi, al Syndeskyld os forladt ved Troen paa Guds enbaarne Søn. Og i Troen er al den Vished, som intet Menneske om jordiske Ting kan naa. Døden er ikke Guds Straf for Menneskenes Misgerninger; den er for os, der tror, Guds rige Naade imod os, Vejen til ham og til den evige Lyk-

ke. Derfor døde Guds Børn alle glade, og derfor bør ingen af os frygte Døden, men takke Gud for hans Naade og strække vore Arme mod vor Fader, der kalder os hjem.

Jeg har villet forhale denne Time for dig, ligesom Frelseren selv bad sin Fader forhale Dødsstunden, da han vandrede her paa Jorden. Gud har villet det anderledes, og Guds Villie er vor Lov, for den bøjer vi os alle. Og hør, min Datter, Guds egne Ord om vor Frelsers Lidelse og Død. Bispen læste af den hellige Skrift.

Anna forstod det saa inderlig vel. Den hellige Skrift var jo Floden saa dyb, at en Elefant maatte svømme derover, men samtidig saa grund, at et Lam kunde vade over den. Erkebispens Ord var helt klare. Alle Mennesker havde Synd; hun havde syndet som Menneske, Herrens Straf var over hende, men ved Frelserens Død var hun løskøbt fra Døden, Syndens Følge, naar blot hun vilde tro paa Jesus, og det vilde hun saa inderlig gerne, saa varmt, saa hengivende, ikke noget somhelst andet end tro, tro, tro!

Her paa Jorden var alle onde, selv havde hun syndet, men denne grufulde Dom, Vanæren, uforskyldt som der kom over hende ved en forfærdelig, uretfærdig Daad var som alle Ulykker, der kan bryde ind over Mennesker; den tilhørte hendes Jordeliv, med hendes evige Liv havde den intet at gøre. Hendes Tro skaffede hende

Syndens Tilgivelse, og ved sin Tro gik hun ind til evig Salighed. Saa var Livet intet, men Døden Saligheds Lykke.

Det var saa let, saa ligetil at forstaa, som Erkebispen sagde; hun havde kun at takke Gud og fryde sig ved, at hun skulde gaa ind til hans evige Glæde.

For hun troede paa Jesus, paa Gud og paa den hellige Aand.

Og saa var Døden Livet, det var saa usigelig let at begribe.

Hun vendte sit Ansigt mod Cranmer med et forklaret Smil i de dybe, blaa Øjne og hviskede til ham: »Nu er jeg rede, kære Fader, nu befaler jeg Gud min Sjæl og glemmer alt det andet — alt, alt alt!«

Og Natten gik, medens Erkebispen knælede med Anna i dyb Bøn. Paa Døden tænkte Anna ikke mere, hendes Andagt holdt hende som med vældig Haand fast i dyb Glæde.

Dagen kom, men Bødlen fra St. Omer havde ikke indfundet sig. Henrettelsen maatte opsættes. Der var to Dagsrejser frem og tilbage, og man maatte vente.

Den 18. Maj skrev Sir William Kingston fra Tower til Cromwell i sin tunge, ubehjælpsomme Stil dette Brev:

»Sir!

Dette for at underrette Eder om, at der kun vil være faa til Stede, og jeg tror, at et rimeligt Antal vil være

bedst, for hun vil sikkert i sin Dødsstund erklære, at hun har været en god Kvinde for alle Mænd, undtagen for Kongen. For i denne Morgen sendte hun Bud efter mig, at jeg maatte være til Stede, naar hun modtog sin Frelser i Sakramentet, i den Hensigt, at jeg maatte høre, hvad hun sagde om sin Uskyldighed og om, at hun var klar i alt. Og medens jeg skriver dette, sendte hun Bud efter mig, og da jeg kom, sagde hun: »Master Kingston, jeg hører sige, at jeg ikke skal dø før i Aften, og jeg er meget bedrøvet for dette, for jeg troede da at være død og have udstaaet min Smerte.« Jeg fortalte hende, at det slet ikke vilde volde nogen Smerte, det gik saa let. Og saa sagde hun, at hun havde hørt, at Skarpretteren skulde være en af de bedste, »og jeg har kun en smal Hals«, sagde hun, idet hun tog om den med sin Haand og lo hjerteligt.

Jeg har set mange Mænd og ogsaa Kvinder henrettede, og de har alle været i stor Sorg, men saavidt jeg kan skønne, har denne Dame megen Glæde og Fornøjelse i Døden, Sir; hendes Skriftefader er stadig hos hende og har været der i et Træk lige siden Kl. 2 i Nat. Dette er, hvad der er at meddele herfra i denne Time, og dermed fare I vel.

Eders

WILLM. KYNGSTON.

Dagen gik, og Anna ventede Døden. Hun talte nu med sine Vogtere, af og til spøgede hun og sagde, at hendes Fjender vel nok vilde finde et Haansord til hende og kalde hende Dronning Hovedløs, ligesom de havde fundet Tilnavne til den døde Dronning Katharina. Hun talte om sin Steddatter Mary uden Bitterhed og om sine Fjender, særlig Chapuis, som hun ansaa for skyldig i i hendes Død.

Hendes Vogtere lyttede tavse til hendes Tale. De fjorten Dage i Fængslet havde gjort hendes Fjender til hendes Venner, og alle følte de sig dybt nedbøjede over hendes tunge Lod. Natten gik i Bøn ligesom den forrige, og tidlig ved Daggry modtog hun Sakramentet.

Men før og efter den hellige Handling vidnede hun højt for Mistress Cosyn og de andre Damer, at hun aldrig havde været Kongen, sin Husbond, utro fra den Stund, han havde taget hende til Ægte.

Mistress Cosyn meddelte dette til Chapuis ved hemmeligt Bud, og Gesandten skrev den samme Dag til sin Kejser uden nogen Tvivl om Sandheden af denne hans Fjendes sidste højtidelige Forsikring. I sine Breve kaldte han hende aldrig mere med Haansnavnet *Konkubinen*, men nævnede hende med Vemod og Ærbødighed, med Foragt for hendes Bødler.

Erkebispen velsignede Anna og bad Gud give hende Styrke til den sidste tunge Gang. I Guds og Bispens Va-

retægt befalede hun sit uskyldige Barn, sin lille toaarige Elisabeth. Forat frelse sit Liv havde hun givet sit Samtykke til Skilsmissen, der betog Barnet enhver Ret til den fædrene Trone. Hendes lille Barn var en moderløs Bastard, frændeløs og venneløs.

Men Erkebispen gav hende helligt Løfte, at han, Barnets Gudfader, vilde værne det mod alt ondt i denne Verden.

Thomas Cranmer holdt Ord, Barnet voksede til og blev den store Dronning Elisabeth, der grundlagde Englands Kirke og Englands Verdensmagt.

SJETTE KAPITEL

»For sidste Gang«

Praying you all that this do read
To trust it as you do your creed;
And not to think I change my weed,
For I am as I am, however I speed.

But how that is I leave to you;
Judge as Ye list, false or true,
Ye know no more than afore ye knew
Yet I am as I am, whatever ensue.

And from this mind I will not flee,
But to you all that misjudge me,
I do protest as ye may se
That I am as I am, and so will be.

(Th. Wyatt: Freedom.)

Tidligt om Morgenen den 19. Maj stod Cromwell i Wyatts Fængsel og rakte ham et Brev fra hans Fader.

Wyatt greb det og læste:

»Kære Mester-Sekretær, jeg har modtaget Eders Brev den 10., og takker Eder for de velgørende Linier vedrørende min Søn Thomas og mig. Kan I sige mig, naar det

maatte behage Hs. Naade Kongen at løslade Thomas for at vise ham, at den Straf, som han i denne Sag har faaet, mere er for det Mishag, han han voldt Gud paa anden Maade. Jeg beder Eder advare og formane ham til at tjene Gud bedre i Fremtiden.

Allington, den 11. Mai, Eders trofaste Ven

Sir Henry Wyatt.«

Wyatt drejede Brevet i Haanden og saa op paa Cromwell med et spodsk Smil.

»Jeg kunde ønske at vide, i hvilken højtidelig Tone I har talt til min kære, gamle Fader, og hvilke opbyggelige Ord I har ladet ham tilflyde. Hvad har I skrevet til ham?«

Cromwell lo. »I Dag efter Middag er I fri, Thomas Wyatt; I vil straks faa Ordre til at begive Eder til Allington, og Eders værdige Fader vil sikkert ikke forholde Eder mit beskedne Brev.«

»Efter Middag,« sagde Wyatt. »Hvorfor ikke straks?«

»I Dag dør Anna Boleyn, og I skal fra dette Vindue se hende dø.« Cromwell trak paa Skuldrene. »Kongen vil det saaledes.«

»Og I?«

»I kan vende Ryggen til Vinduet, Thomas Wyatt. Døden er hæslig, Jeg skøtter ikke om at se Mennesker dø, allermindst for Bøddelhug. Dog ogsaa mig har Kongen befalet at være til Stede, og jeg maa lystre.«

»Hvor mange af de Mennesker, I har myrdet, Cromwell, har I set dø?«

»De færreste,« sagde Mester-Sekretæren koldt. »Forresten bruger I det urette Ord, Wyatt! Hvis jeg havde benyttet mig af min Magt og ladet Eder dele Skæbne med Rochford og de andre, vilde det have været et Mord. Mange Mænd er døde paa Retterstedet, siden jeg tog Landets Styr i min Haand, men ikke en, hvis Liv kunde have været sparet.«

»Trøster I Eder dermed?« spurgte Wyatt bittert.

»Nej — I ved, jeg før har talt om den florentinske Sekretær Nicolo Machiavellis Skrift: Fyrsten. I hans Bogs syttende Kapitel hedder det, at Fyrsten ved at statuere ganske faa Eksempler vil vise langt større Mildhed end ved at give efter. Thi Mildhed avler Drab og Røverier. Menneskene er utaknemmelige, ustadige, falske, fejge og vindesyge; det er bedre at være frygtet end elsket, naar Valget staar mellem et af de to. Men, siger Machiavelli, den unyttige Grusomhed er forkastelig.«

»Og det mener I at have iagttaget?«

»Ja,« sagde Cromwell. »Uvægerligt. Jeg vil Eder det vel, jeg har ikke Brug for Eders Død, men for Eders Liv, og jeg har store Planer med Eder. Jeg nærer Venskab for Eder for Eders ærlige, aabne Natur og for Eders herlige Gaver. Jeg har sagt dette før, og jeg er aldrig bange for at banke paa, hvor jeg vil ind; thi naar alt kommer til alt, er det for min egen Skyld, jeg søger Eders Venskab. I er en forstandig Mand. I burde tage imod mit.«

»Eders Hænder driver af Blod, Cromwell.«

»Det gør de, men kun af Blod udgydt med Rette efter Nødvendighedens Bud. Hvad vil I, at jeg skal gøre? Kongen har stillet mig, hvor jeg staar, jeg tjener kun ham. Da jeg traadte til, var Landet i Oprør; de to Trediedele af Folket stod i aaben Fejde mod Kongen. Jeg førte Slaget først mod Gejstligheden, der var en Stat i Staten. Tror I, jeg havde naaet mit Maal, om jeg havde stillet Tiggeransigt op? Nej, jeg slog. Kongen vilde sætte sin Villie igennem mod Paven i Rom. Det kostede den hellige Stol England. Billigere lod det sig ikke gøre. Modstanden maatte kvæles og blev kvalt. Hver Sag har sine Martyrer, Papismens Sag i dette Rige har sine. Hvem borger os for, at ikke Turen kommer til os?«

»Men nu — dette skændige Rænkespil, dette Mord paa en værgeløs Kvinde! — for det er Mord, intet andet.«

Cromwell trak paa Skuldrene. »Der gaar Sagn fra gamle Dage i Rom og Athen, at de Mænd, der havde styret Staten ved deres Kløgt og Raad, naar de blev overstemte af andre, trak sig tilbage til Æresposter med høj Rang og Folkets Ærbødighed. En skøn Skik i Sandhed for den, der havde ydet Staten sit Arbejde, at sidde paa sine gamle Dage som en hædret Olding og maaske til og med oppebære Statens Pengegave, Det er længe siden, Wyatt. De Tider kommer næppe igen. Nu gælder det Halsen, naar der ændres Kurs i Politiken. Epsom og Dudley, Buckingham, Wolsey, More og nu senest Roch-

ford! Jo dygtigere Mænd, jo sikrere Død. Sejrede Norfolk i Raadet i Dag, faldt mit Hoved inden otte Dage. Det er ikke for min Fornøjelses Skyld, at jeg har Tag i hver Traad i dette Rige. Mit Bord oversvømmes af Dokumenter, mine Breve tælles i Tusinder, og ikke en Ko i Landet faar Kalv, uden at man spørger mig til Raads. Jarler, Biskopper, Munke, Abbeder, Borgere, Bønder, Børn, Hustruer, Enker, Hærførere og Konger, alle raaber de: Cromwell, Cromwell! Jeg slider mig selv i Laser ved dette. Velan, slipper jeg Taget et Sekund, ryger mit Hoved, og saa er Spillet ude. Det sker nok en Gang alligevel, men saa længe jeg har mit Hoved, bruger jeg det. Og der maa være lyst omkring mig.«

»Derfor hugger I løs?« spurgte Wyatt. —

»Netop. Lær mig en anden Statskunst. Lær mig med Læmpe at uskadeliggøre mine Fjender. Jeg kender to Veje: at vinde dem, — det lykkes aldrig, thi usikre Venner er værre end aabne Fjender. Jeg tror dem ikke. Og saa at fælde dem! Det gør jeg. Statens Love ligger i min Haand, saa længe Kongen vil det. Jeg har lært ham at ære Loven og bruge den. Jeg har lært Folket at lyde Kongen, ikke Mand for Mand, men i Flok og Følge: i Parlamentet, Domstolene og Raadene. Kongen er ikke en Mand, men Staten selv, Loven i Person. Dette er mit Værk, og det vil leve efter mig. Det ser vel hæsligt ud at bruge Domstolene til at fremme Uret. Dog det er langt klogere end at bruge Vold. Vold forbliver altid Uret. Naar

derimod Love og Domstole bruges, selv om der af og til øves Uret, er Magten paa Vejen mod Retfærdighed. Tiden og Folket vil gøre Resten. Landet er af Lave: hver Mand sætter sin Lid til egen Kraft. Nu vel, han maa lære, at mod den ordnede Statsmagt formaar han intet. Med Rettens tunge Sværd maa al Vold mødes.«

»Og Uret sættes i Rettens Sted,« indskød Wyatt.

»Nej — men saa længe der er uordnede Tilstande, Krig, maa Retten bruges som et Vaaben; Hensigten er det, hvorpaa Vægten ligger. Anna Boleyn er en Fare for Statens Ro, hendes Venner var det med hende. De maatte fældes, hun maa fældes. Nu siger I, at de blev fældet med Urette; I siger, at hun bliver myrdet! Ved I, at hun er uskyldig, velan, saa tro, hvad I vil, derom. Men det staar fast til evige Tider, at 26 Mænd af Englands højeste Adel har dømt hende, at to Juryer af brave engelske Mænd har fældet deres Dom over hendes Medskyldige!«

»Tvungne og bestukne,« faldt Wyatt ind.

»Ved I det? — de har gjort det; det kommer I Ikke bort fra. Ikke en har rejst sig for at forsvare hende. Og var det sket, vilde denne ene ikke have mægtet det. Jeg har forskaanet Eder for at vove Livet paa Forsøget. Statsmagten har fældet hende. I kan kalde Statsmagten uretmæssig; men det er den, hvortil vi alle maa sætte vor Lid. Tro mig, mange Stympere dingler i Galgen med større Uret, end hun lider Døden. Statsmagten har ikke Stunder at

se sig for, den ruller tungt frem og knuser, hvad der modstaar den. Er Vejen først jævnet, saa blomster Fred og Lykke frem. Desværre, her i Riget er langt igen; men det vil komme. Af alt, hvad I har set, af alt dette, der fylder Eder med Harme, vil en Gang noget stort og stærkt vokse frem. Har Livet et Maal, saa er det at berede Vejen for dette. Men mærk Eder det, Thomas Wyttt, kun derved, at hver enkelt Statshandling bevidst er rettet paa et nok saa lille Maal og naar dette Maal, skrider det hele fremad! Jeg gør intet unyttigt, men jeg viger aldrig fra mit Maal, naar jeg handler og tager mit korte Sigte. Da Anna blev Kongen forhadt, besluttede jeg at fjerne hende med Lempe. Kongen vilde det, og hans Villie maatte lydes i dette uvæsentlige for det vigtiges Skyld. Jeg sagde Eder dette, og I forstod det. Hun vilde det ikke saaledes, hun havde endnu Magt, og jeg følte dette. Det gjaldt en af os. Det blev hende. Hun var en klog og stærk Kvinde, trofast mod sine Venner, men ikke stærk nok til at holde Taget, hvor det skulde holdes. Jeg sænker min Kaarde for hende. Hun maa dø. Ikke ved Kongens personlige Hævn eller Nag, men ved Landets Love. Landets Love har fældet hende. Kongen er ikke skyldig i hendes Død; han deler Skylden med et helt Folk, om der er Skyld, og Staten skrider videre over hendes Lig.

Enten forstaar I dette, eller I vil ikke forstaa det.«

Wyatt foldede sine Hænder over Brystet: »Jeg forstaar det, — men det synes mig, at det er tifold værre at plette

Retfærds Sværd med uskyldigt Blod, end at drage Morderdolken.«

Cromwell trak paa Skuldrene. »Retfærds Sværd er et Sværd, et Krigsvaaben. Den ædle Bayard faldt i Slaget, den ædle Thomas More paa Skafottet, begge døde — det bliver det samme. Saa kan I lige saa godt forlange, at Krig skal være retfærdig; Machiavelli har atter Ret: den Krig er retfærdig, som er nødvendig. Nej, tro kun mig! Jeg har her Retten. Historien lader sig ikke udskælde hverken af de retsindige eller af de uretfærdige, det kommer, som det maa. Ansvaret føler jeg og drister mig til at bære det; I derimod, I filosoferer, bebrejder mig mine Handlinger, er ikke langt fra at klynke. Men I sidder som en Fange bag Gitter, medens Eders Ungdoms elskede dør. Alt, hvad I kunde gøre, var at dø med hende, og da I er klog nok til at indse dette, saa skriver I Elegier om hendes Død, Digter som I er!«

»Nu haaner I en værgeløs Mand, Cromwell,« for Wyatt op.

»Nej, — jeg taler Sandhed. Havde I taget Eders Parti straks, knyttet Eders Sag til hendes, styrtet mig i Gruset, Kongen med, om I vil ....«

»Kongen er Landets Værn og Folkets Haab.«

»Ser vi det« — lo Cromwell. »Digter. Naar I er enig med mig deri, hvorfor saa skænde over Resten. Men I er en Ener, Wyatt — en retsindig, klog og ædel Ener. For at være Ener maa man være Konge. Enere i Folket duer

ikke. Eders Retsindighed er saa stor, at I som Archimedes overvejer pro et contra, før I handler, og saa slaar de Eders vise Hoved af, medens I memorerer. Sæt Eder det Maal at blive noget, og forfølg dette Maal, til I naar det. I vil se, at der maa »hugges« ud om den, der vil frem. Selv tager jeg ikke en Skilling; ikke en Æresbevisning er bleven min Lod endnu, efter sex Aars Tjeneste er jeg kun Sekretær, ikke Lord, ikke engang Sir Thomas Cromwell. Jeg er slet og ret en Arbejder. Godt, jeg har Ret, og jeg vil ikke lade mig den afdisputere. Saa meget nu! Jeg er en rolig Aftenstund altid rede til at diskutere med en forstandig Mand som Eder!

Ved Middagstid er I fri. — I skylder mig og kun mig Eders Liv; I gjorde, hvad I kunde, for at forspilde mit. Jeg har gjort næsten mere, end jeg kunde forsvare, for at bevare Eders. Til Gengæld har jeg taget hendes og Eders Venners. I er Mand for at gøre sindige Overvejelser om dette, Thomas Wyatt! I vil kunne finde Tilknytningspunkter hos Platon, Seneca og Cicero. I vil navnlig have at undersøge, hvorvidt en Kvinde, der hele sit Liv igennem har elsket Eder, kan siges at have været den anden tro, som hun har ægtet. Dette Spørgsmaal kan I maaske løse dialektisk, og naar I er færdig med Eders Overvejelser, kom saa til mig og sig mig, om I er min Ven eller Fjende! I er en ærlig Fjende — det kan være dumt; i dette Tilfælde er det klogt, thi ved alle Helvedes Erkedjævle, var I ikke det, saa havde jeg sørget for, at I

ikke havde haft noget Hoved til at anstille de kloge Overvejelser med, til hvilke jeg nu vil overlade Eder.

Nu har I end ikke naaet at se mig vred. Paa Gensyn, Digter!«

Cromwell gik.

Nøglen raslede i Laasen, og Wyatt blev ene.

Han stirrede ud ad det smalle Vindue ned mod Grønsværet, hvor det lave Skafot var tømret, kun fire til fem Tommer højt, for at intet skulde kunne ses udefra. Gaarden begyndte at fyldes af Folk. Nysgerrige i Hundredetal strømmede til for at se Anna Boleyn dø. Kun Englændere havde Adgang, alle Udlændinge blev bortviste. Sir William Kingston lod personlig med stor Høflighed en af Chapuis Tjenere fjerne. Cromwell vilde ikke, at nogen fremmed skulde bringe Enkeltheder om denne Henrettelse over Søen. Allerede nu tvivlede Evropa paa Kongens Ærlighed, og Anna kunde tale, hvor ydmyg og rede til Døden hun end syntes.

Wyatt sad med Hovedet støttet til sin Haand. I hans Øren lød endnu Cromwells haanende Ord: Kloge Overvejelser — Digter — Fange bag Gitter — Elegier! Fra sine tidligste Aar havde han elsket Anna, og kun hende. Han havde bøjet sig under sin Faders Villie og taget en anden Hustru. Det var hans Pligt efter Landets Lov, hans Fader kunde tvinge ham og vilde have tvunget ham. Det var vel ædelt, at han lød sin Fader. Han gen-

saa Anna i Frankrig, og han tog hende ikke i sine Arme for at fly med hende langt, langt bort. Han bøjede sig for Loven og svigtede hende. Det var vel mandigt gjort! Hans elskede straalede frem i Hoffets Dag, han tilstod hende sin Kærlighed og vævede med sine Digte et Net om hende. Han kyssede hendes Læber og talte til hende om Eros, om evig Elskov, om Symposion. Drømme og Ord, Ord, Ord! Hun trolovede sig med Northumberland, og han tav dertil. Den kongelige Tyr nærmede sig Europa — han saa det. Jupiter skulde have sin Villie med Europa. Den ædle Poet blev en Kobler! Han fortrød det og talte »ærligt« hin Dag i Windsor Park, men før Hanen gol tre Gange, forraadte han sin Kærlighed. En mørk Vinternat stjal han det, der kunde været skænket ham i den sollyse Dag. Stjal og flyede som en Tyv!

Saa holdt han Guldskaalen for Bruden, medens Solen luede paa Tyrens Horn og den brølede: gaa! Han gik, men lod sig kalde tilbage, da hans Kærlighed var død. Hendes levede endnu, og han sveg hende bittert. Nu maatte han tie, naar hendes Bøddel med Haan spurgte ham, hvorfor han ikke havde frelst hendes Liv. Thi, selv da han hin Dag efter Turneringen i Greenwich stod hos hende, savnede han Mod til at lyve og sige hende dette: »jeg elsker dig«, der vilde have aabnet Døren til Flugt, frelst hendes Liv.

Prælaterne har Ret. Kødet er skrøbeligt! Mennesket, skabt i Guds Billede, er den frækkeste Gudsbespottelse,

Menneskers Tunger har talt. — Over hanv Grav skulde staa hugget i Granit de faa Ord: Her hviler Thomas Wyatt, der forraadte den, han elskede. Bær over med ham, han var Digter!

Han digtede sin egen Gravskrift, For Helvede! det var jo hende, der skulde dø. Han den ædle, ærlige Mand skulde leve. Bøddelen var jo hans Hjerteven. Bøddelen var Cromwell — vist saa! Nej han, Thomas Wyatt, var Annas Drabsmand, og han kunde ikke som Cromwell sige, at hendes Blod blev udgydt af Nødvendighed. Thi for Poeten gives ikke Nødvendighed, men kun Ord, Ord, Ord!

Wyatt pressede sine Hænder mod sine Tindinger, medens Blodet susede for hans Øren. Det lød med Ord af ham selv:

»Vaagn, min Lut, for sidste Gang, skønt spildt er din Klang, som min Sang var spildt! Kling ud og ti, naar Sangen dør i den store Stilhed, og alt er forbi — saa kommer Angeren, hører du, Angren; saa vil du gribe, og kan ikke gribe Elskovs Lykke, fordi dine Haar er hvide, din Kind rynket og din Elskede død —

Vaagn, min Lut, for sidste Gang, skønt spildt er din Klang, som min Sang var spildt — Kling ud og ti! — Lad Sangen dø i den store Stilhed — Alt er forbi.«

Digteren Thomas Wyatt knuste sin Lut — usynlig som den var i hans hævede Haand, mod Beauchamp Towers kolde Stenmur.

Men Solens Straaler tegnede i Hvælvingens Granit det store lysende Smil, Guddommens Smil: Knus din Lut, Thomas Wyatt; du fik den eviges Gave. Du mægter ikke at unddrage dig Gudepræget, saalidt som at fly fra Nemesis, der følger Triumfatorens Vogn!

— — —

Sct. Peters Klokker klang over Towers Gaard, og der lød en sagte Mumlen gennem Mængden. Den brede Dør i det hvide Taarn blev slaaet op paa vid Gab. Dødsstilhed rugede over Pladsen, og Mængden veg for den lille Skare, der nærmede sig.

Forrest gik nogle Mænd af Vagten, efter dem Annas Sjælesørger, og bag ham Sir William Kingston med bøjet Hoved. Ved hans Side gik Anna, klædt i en graa Kjole bræmmet med Hermelin; hun bavde valgt den, fordi den var nedskaaren i Halslinningen og derfor ikke vilde hindre Bøddelens Hug. Hendes Hoved var hævet og hendes Ansigt roligt; med en let Bøjning hilste hun de omstaaende; det syntes alle, som havde hun aldrig været smukkere, mest fordi hendes Ansigt var saa mildt, saa fuldkomment i Fred. Bag hende gik Margaret Shelton og de unge Kvinder, der havde faaet Lov til at yde hende den sidste Hjælp, og efter disse kom Rigets første Mænd, som paa Kongens Bud skulde være til Stede — de Mænd, der fra den første Dag havde været i hendes Følge, ydet deres Bistand til hendes Stigen, sikret hende Kronen og dømt hende til Døden: Kansleren Audeley,

Hertugerne Norfolk og Suffolk, Cromwell og Hertugen af Richmond, Kongens uægte Søn.

Langsomt gik Skaren over Grønsværet, da Annas Øjne pludselig saa Skafottet og de Mænd, der ventede hende der. Hun blegnede og standsede et Sekund. Hendes Kræfter svigtede hende. Med Anspændelse af al sin Styrke skred hun videre. Sir William Kingston overgav hende til Sherifferne, der ledede hende de faa Skridt op til Skafottet. Hun kastede et sky Blik til Manden med det store, blanke Sværd, Bøddelen fra St. Omer; saa vendte hun sig mod sine Damer og stod hjælpeløs. Hun stammede en Bøn om at tale til Folket, og talte med dæmpet Stemme Ord, som de dømte plejede; de kom saa fjernt borte fra, og hun skottede nervøst over sin Skulder mod Manden, som stod bag hende med Sværdet, der skulde bringe hende Døden.

»Maisters,« sagde hun, »jeg underkaster mig her Loven; da Loven har dømt mig; og hvad angaar mine Overtrædelser, anklager jeg ikke noget Menneske; Gud kender dem. Jeg overlader dem til Gud, idet jeg bønfalder ham om at have Medlidenhed med min Sjæl, og jeg beder Jesus om at frelse min Herre og Mester, Kongen, den gudfrygtigste, ædleste og huldsaligste Fyrste, der er, og hvem jeg ønsker, at han længe maa herske over Eder.« Hun tænkte paa sit Barn, og for ikke at drage Kongens Vrede over Barnet, afstod hun fra offentlig for Folket at hævde sin Uskyld, som Kingston havde befrygtet. Hun talte

smilende med værdig Holdning, Ordene blev fastere, medens hun talte. Saa bad hun dem, der stod hos, at bede til Gud for hende og for hendes Husbond og Konge. Med let rystende Haand aftog hun sit Hovedklæde og rakte det til en af Damerne.

Bøddelen knælede for hende og bad om Tilgivelse; hun bøjede tavs sit Hoved og skottede atter til Sværdet.

Margaret Shelton traadte hen til hende og bandt et Lommetørklæde for hendes Øjne; Margarets Hænder skælvede, og hun hulkede.

Anna stod nu med Bindet for Øjnene — hun traadte usikkert et Skridt frem. »Hvad skal jeg gøre?« spurgte hun. En af Mændene, der stod hos, hviskede: »knæl ned!« Hun samlede sin Kjortel om sine Fødder og knælede, og hendes Damer knælede faa Skridt fra hende. Hun bøjede Hovedet og gentog uophørligt: »O, Gud, hav Medlidenhed med min Sjæl!«

Bøddelen traadte rask frem og tog Sigte. Den brede, flade Klinge lynede et Sekund i Luften med en skarp Hvislen, og Anna Boleyns Hoved slog dumpt mod Skafottets Gulv, medens Blodet stod som et Kildevæld af den overhuggede Hals og Legemet segnede forover i Støvet.

I samme Nu traadte de unge Kvinder til og greb Hovedet og Liget og lagde det i Kisten, som de dækkede med et hvidt Klæde.

Anna Boleyn havde bødet med sit Liv for en Konges Elskov. —

Saa drønede Kartoverne paa Bastionen mod Themsen, og Knaldet kastedes tilbage fra Towers Hvælvinger. Kongen havde villet det saa — Drønet gentoges i det fjerne og bragte Kong Henrik Bud om Annas Død.

I samme Time drog Francis Bryan til Jane Seymour for at sige hende, at nu var det sket. Kongen ventede hende.

Da Kanonernes Torden døede hen og Folket spredtes for at vende hjem, gik Sir William Kingston til Wyatts Fængsel og aabnede dets Dør. Den gamle, strængt katolske Krigsmand var dybt bevæget.

»Master Wyatt,« sagde han, »jeg har set mange Mænd og Kvinder dø, siden Hs. Naade Kongen gav mig den nedrige Slutterbestilling som Tak for Aartiers Krigstjeneste i Spanien, Frankrig og Norden. Jeg har set Kardinalen af York, som hele Folket spottede, dø som en Helgen i Fred med Verden og Gud og med Ord paa Læben, der bragte Taarer i mine Øjne. Jeg har set Buckingham dø, for ikke at tale om Sir Thomas More, der gik til Døden som til en Glædesfest med Spøg paa Læben, men straalende Alvor i Hjertet. Jeg har set de stakkels, uskyldige Munke dø, idet de takkede Gud under Rædsler, der endnu bringer Blodet til at stivne i mine Aarer. Jeg er Soldat, ikke Slagter! Og nu har jeg set Anna Boleyn dø. Hun sagde kun lidt, men hun vilde gerne dø.

Det er maaske ogsaa lettere, end vi allesammen tror. Navnlig naar Kongen vil det. Og hun var jo ikke engang rettroende.«

Wyatt smilede vemodigt:

»Anna Boleyns Tro var stærk nok til at jævne hende Vejen til Døden. Tro mig, Sir William, der skal stærkere Tro til at leve ret end til at dø skønt.«

Wyatt var fri. Samme Dag forlod han London og ilede til Allington, hvor han forblev til langt hen paa Sommeren. Saa modtog han Ridderslaget af Kongens egen Haand og drog som Kong Henriks Gesandt til Spanien.

Han havde drømt at stævne mod Syd, dragen af Eros, den store Eros, der hersker over Verden, ja, over Guderne selv ved sin udødelige Magt, en Herskermagt, han ikke selv forstod.

Skæbnen havde standset ham paa Vejen. Nu stævnede han atter mod Syd, ikke, som han havde villet, mod Wittenberg, men mod Kejser Karls Hovedstad i Spaniens Hjerte.

Han stævnede ikke mod Aabenbaringer; thi det, der aabenbares ethvert Menneske, der higer mod at se, havde han set i sit Fængsel i Beauchamp Tower den Dag, Anna Boleyn døde. — Han havde lært *at kende sig selv.*

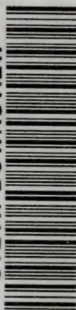
Og til sin Død skrev han skønne Digte; thi dertil var han født. — Men nyttig blev han ogsaa, og derfor tilgav Menneskene ham hans Digte. — — —

Dagen efter Henrettelsen trolovedes Kong Henrik og Jane Seymour — efter at Erkebispen af Canterbury med

bøjet Hoved havde meddelt Kongen Tilladelse til at ægte den Kvinde, med hvem han i tredie Grad var beslægtet, og ikke ti Dage efter stod deres Bryllup med fyrstelig Pragt. Gud havde jo givet Kongen Magten, og Erkebispen kendte ikke Guds Veje i de jordiske Ting. Men paa selve det, at Kongens Magt var af Guds Naade, vilde Thomas Cranmer ikke tvivle.

Hele England hilste med Jubel deres Konge, deres Dronning og den kongelige Elskov; thi i England frygtede man Gud og elskede Kongen!

Kjøbenhavn 1904—5.

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 15 03 22 08 007 6